

2018

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki wodnej w Kielcach

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA MIASTA I GMINY OSIEK NA LATA 2018 - 2024

Osiek, 2018 r.

Zamawiający:

Gmina Osiek

ul. Rynek 1

28-221 Osiek

Wykonawca:

GreenLynx

ul. 1 Maja 7/3

39 – 400 Tarnobrzeg

tel. 608 764 462

mail: biuro@greenlynx.pl

www.greenlynx.pl

Zespół autorski:

mgr inż. Paweł Ryś

mgr Paweł Krząstek

Spis treści

1	Wstęp.....	7
2	Streszczenie dokumentu.....	9
3	Cel opracowania	12
3.1	Cele główne	13
3.2	Cele szczegółowe	13
4	Podstawy prawne opracowania	15
4.1	Międzynarodowe.....	15
4.2	Krajowe.....	17
4.3	Regionalne.....	19
4.4	Powiązanie dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym z projektowanym Planem.....	20
4.5	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	27
5	Charakterystyka Gminy.....	28
5.1	Położenie	28
5.2	Ludność	29
5.3	Budownictwo.....	29
5.4	Sytuacja gospodarcza.....	30
5.5	Warunki naturalne.....	30
5.5.1	Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna	30
5.5.2	Wody	31
5.5.3	Gleby	31
5.5.4	Klimat	31
5.5.5	Powietrze.....	31
5.6	Formy ochrony przyrody	36
5.6.1	Parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe	37
5.6.2	Obszary chronionego krajobrazu.....	37
5.6.3	Obszary Natura 2000	37
5.6.4	Pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne	40
5.7	Zabytki i dobra kultury	40
5.8	Infrastruktura techniczna.....	40
5.8.1	Infrastruktura drogowa.....	40
5.8.2	Infrastruktura energetyczna.....	41
5.8.3	Infrastruktura oświetlenia.....	42
5.8.4	Infrastruktura wodna.....	42
5.9	Gospodarka odpadami.....	43

5.10	Obszary problemowe	44
6	Metodologia	47
6.1	Wskaźniki dla budynków oraz energii elektrycznej	47
6.2	Wskaźniki dla transportu	49
6.3	Sposób obliczenia efektu ekologicznego działań	50
7	Wyniki bazowej inwentaryzacji	53
7.1	Sektor mieszkalny	53
7.2	Sektor gminny	57
7.3	Przemysł i usługi	61
7.4	Oświetlenie uliczne	64
7.5	Transport	64
7.6	Dane zbiorcze	67
7.7	Prognoza na rok 2020	75
8	Zaplanowane działania i środki	76
8.1	Działania zrealizowane	76
8.2	Harmonogram rzeczowo finansowy	77
8.3	Opis strategicznych działań kierunkowych	81
8.4	Działania rezerwowe	91
9	Aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Planu	101
9.1	Struktura organizacyjna	101
9.2	Zaangażowane strony	102
9.3	Przygotowanie i wdrożenie planu	104
9.4	Budżet	105
9.5	Źródła finansowania	105
10	Monitoring	131
10.1	Monitoring realizacji planu	131
10.2	Wskaźniki monitorowania	134
11	Podsumowanie	136
12	Bibliografia	137

Spis tabel, wykresów i rysunków

Tabela 1	Infrastruktura oświetlenia ulicznego na terenie Gminy	42
Tabela 2	Stan sieci wodociągowej na terenie Gminy Osiek rok 2016	42
Tabela 3	Stan kanalizacji w Gminie Osiek na rok 2016	42
Tabela 4	Ilość azbestu na terenie Gminy Osiek	43

Tabela 5 Obszary problemowe na terenie Gminy Osiek	46
Tabela 6 Wielkość energii uzyskiwanej z jednostki nośnika	48
Tabela 7 Emisja dwutlenku węgla zależnie od nośnika	48
Tabela 8 Wskaźniki emisji dla benzo(a)pirenu.....	48
Tabela 9 Spalanie oraz przebieg na terenie gminy dla samochodu osobowego	49
Tabela 10 Wskaźniki emisji dla transportu samochodowego.....	49
Tabela 11 Wartość energii z poszczególnych źródeł	55
Tabela 12 Sektor mieszkalny- całość	57
Tabela 13 Budynek użyteczności publicznej w Gminie Osiek.....	57
Tabela 14 Sektor gminny- całość	61
Tabela 15 Wartości zużywanej energii w zależności od roku budowy obiektu	61
Tabela 16 Sektor przemysłu i usług- całość	64
Tabela 17 Zużycie energii przez oświetlenie uliczne	64
Tabela 18 Ruch tranzytowy na terenie Gminy Osiek.....	64
Tabela 19 Ruch lokalny na terenie Gminy Osiek.....	65
Tabela 20 Zakup paliwa do pojazdów przez Gminę Osiek	65
Tabela 21 Sektor transportu- całość.....	67
Tabela 22 Dane zbiorcze z sektorów w Gminie Osiek.....	67
Tabela 23 Końcowe zużycie energii rok bazowy 2010	73
Tabela 24 Emisje CO ₂ rok bazowy 2010	74
Tabela 25 Działania zrealizowane od roku bazowego	76
Tabela 26 Harmonogram rzeczowo finansowy działań naprawczych.....	78
Tabela 27 Działania „rezerwowe”	92
Tabela 28 Zadania interesariuszy Planu	103
Tabela 32 Wartości docelowe wskaźników	134
Wykres 1 Ludność w latach 2010-2016 w Gminie Osiek.....	29
Wykres 2 Struktura nośników energii w sektorze mieszkalnym.....	54
Wykres 3 Wartość energii z danego źródła	55
Wykres 4 Udział nośników w emisji dwutlenku węgla.....	56
Wykres 5 Struktura nośników energii w sektorze gminnym	59
Wykres 6 Udział energii w sektorze gminnym z poszczególnych nośników	60
Wykres 7 Udział nośników energii w emisji CO ₂	60

Wykres 8 Udział nośników energii w sektorze przemysłu i usług	62
Wykres 9 Ilość energii z poszczególnych nośników	63
Wykres 10 Udział nośników w emisji CO ₂	63
Wykres 11 Wewnętrzna struktura sektora transportu	66
Wykres 12 Struktura nośników energii w sektorze transportu	66
Wykres 13 Emisja CO ₂ z poszczególnych sektorów w Gminie Osiek	68
Wykres 14 Udział sektorów w emisji CO ₂	68
Wykres 15 Sektorowa emisja B(a)P	69
Wykres 16 Sektorowa emisja PM10	70
Wykres 17 Udział sektorów w wykorzystaniu energii	71
Wykres 18 Struktura nośników energii w Gminie Osiek	72
Rysunek 1 Położenie Gminy Osiek na tle powiatu staszowskiego	28
Rysunek 2 Formy ochrony przyrody na terenie gminy Osiek	39
Rysunek 3 Schemat przygotowania PGN w Gminie Osiek	104
Rysunek 4 Schemat wdrożenia PGN w Gminie Osiek	104
Rysunek 5 Monitoring realizacji planu w Gminie Osiek	132

Spis załączników

Załącznik 1. Wzór ankiety budynki mieszkalne	
Załącznik 2. Wzór ankiety budynki użyteczności publicznej	
Załącznik 3. Wzór ankiety budynki przemysłowe	
Załącznik 4. Wyniki ankietyzacji budynków mieszkalnych	
Załącznik 5. Baza danych dot. emisji z budynków mieszkalnych	
Załącznik 6. Baza danych dot. emisji z budynków użyteczności publicznej	
Załącznik 7. Baza danych dot. emisji z transportu na terenie gminy	
Załącznik 8. Harmonogram monitoringu realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej	

1 Wstęp

Polska na mocy prawa międzynarodowego i unijnego zobowiązała się do zredukowania emisji gazów cieplarnianych. W tym celu został opracowany Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej. Najważniejszą częścią tego programu jest osiągnięcie celu głównego - przejście na gospodarkę niskoemisyjną. Działania podejmowane podczas tej transformacji gospodarki powinny być prowadzone w sposób właściwy, aby poprawa stanu i jakości środowiska wiązała się z równoczesnym rozwojem ekonomicznym i społecznym.

Dnia 16 sierpnia 2011 r. Rada Ministrów przyjęła **Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej**, gdzie określono konkretne cele szczegółowe wspierające osiągnięcie zamierzonego celu głównego:

- 1) *Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii,*
- 2) *Poprawę efektywności energetycznej,*
- 3) *Poprawę efektywności gospodarowania surowcami i materiałami,*
- 4) *Rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych,*
- 5) *Zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami,*
- 6) *Promocję nowych wzorców konsumpcji.*

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej jest kierowany do wszystkich przedsiębiorców, samorządów gospodarczych i terytorialnych, organizacji pozarządowych, organizacji biznesowych jak i obywateli RP.

W przypadku ostatniego z wymienionych najważniejszą kwestią jest kształtowanie właściwych postaw i spowodowanie aktywności społecznej w tym zakresie.

Na szczeblu lokalnym, podstawowym dokumentem strategicznym, w którym zaplanowane mają zostać zadania dotyczące gospodarki niskoemisyjnej w gminie jest **Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (zwanych dalej PGN)**. PGN tematycznie zbliżony jest do dokumentu: „Założenia do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”. Jednak inaczej niż „Założenia” ma charakter strategiczny - ma bowiem charakter całościowy - dotyczy całej gminy

i długoterminowy, koncentrujący się na podniesieniu efektywności energetycznej, zwiększeniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów cieplarnianych. Cele, które realizuje, związane są przede wszystkim z ochroną środowiska, a w mniejszym stopniu z bezpieczeństwem energetycznym. Zachętą do tworzenia PGN są działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Instytucja ta odpowiada m.in. za wdrażanie i zarządzanie Programem Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) 2014-2020. W przypadku przyznawania środków z tego programu jak i programów regionalnych w sposób uprzywilejowany traktowane będą gminy, które będą miały opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej. Posiadanie tego dokumentu zapewni więc gminie dostęp do środków, które w sposób bezpośredni przyczynią się do rozwoju lokalnej gospodarki z równoczesną dbałością o stan środowiska naturalnego.

2 Streszczenie dokumentu

Gmina Osiek zlokalizowana jest w województwie świętokrzyskim, w powiecie staszowskim i zajmuje obszar 129,33 km².

Rokiem bazowym, dla którego stworzono bazową inwentaryzację emisji jest rok 2010. Przeprowadzona w tym roku inwentaryzacja wykazała:

1. Zużycie energii na terenie gminy w wysokości **1 165 203,20 GJ (323 667,55 MWh/rok)**,
2. Emisję dwutlenku węgla w wysokości **44 405,00 Mg/rok**,
3. Emisję benzo(a)pirenu w wysokości **43,5098 kg/rok**,
4. Emisję pyłu PM10 w wysokości **82,09 Mg/rok**,
5. Wykorzystanie OZE w wysokości **1 925,09 GJ/rok (534,75 MWh/rok)**; przy wliczeniu drewna 107 940,87 GJ/rok (29 983,58 MWh/rok).

Celem głównym opracowania jest wzrost efektywności energetycznej, spadek emisji dwutlenku węgla oraz wzrost produkcji energii z OZE. Cele te będą realizowane przez cele szczegółowe w ramach, których wyznaczono następujące wartości dla roku 2020: ograniczenie zużycia energii finalnej na terenie gminy o **11 409,82 MWh/rok**, (3,53% zużycia energii w roku bazowym); ograniczenie emisji CO₂ o **1 993,11 Mg/rok** (4,49% emisji z roku bazowego), zużycie energii pochodzącej z OZE wzrośnie o **1 239,50 MWh/rok** (wzrost o 0,38% energii roku bazowego, łącznie – po wliczeniu drewna - 9,99% energii finalnej w roku 2020), poprzez realizację działań osiągnie się redukcję emisji benzo(a)pirenu o 2,0277 kg/rok oraz pyłu PM10 o 2,8056 Mg/rok do powietrza.

W związku z realizacją PGN dla Miasta i Gminy Osiek zidentyfikowano następujące problemy:

1. Niewykorzystanie OZE w sektorze publicznym oraz usługowym i przedsiębiorstw; znikome wykorzystanie w sektorze mieszkalnym,
2. Wysoka energochłonność dotycząca gospodarstw indywidualnych oraz części budynków gminnych, stare instalacje używane w budynkach,
3. Wysoka chęć oszczędności wśród mieszkańców przy bardzo niskiej świadomości ekoenergetycznej mieszkańców i ich wpływie na jakość powietrza,
4. Słaba realizacja idei zrównoważonego transportu.

Potrzeba opracowania i realizacji Planu gospodarki niskoemisyjnej (PGN) dla Miasta i Gminy Osiek wynika z niskoemisyjnej polityki unijnej i krajowej, która skupia się przede wszystkim na redukcji emisji gazów cieplarnianych, zwiększeniu efektywności energetycznej oraz wzroście wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Struktura opracowanego Planu jest zgodna z zaleceniami Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które zostały zawarte w dokumencie „Szczegółowe zalecenia dotyczące struktury planu gospodarki niskoemisyjnej” i dotyczy całego obszaru gminy.

Szczegółowe wyniki inwentaryzacji zamieszczone w rozdziale 7 zostały przedstawione w sektorach bilansowych obejmujących: sektor budynków publicznych, sektor budynków mieszkalnych, sektor budynków usługowych i przemysłowych, sektor transportu oraz sektor oświetlenia ulicznego. Dokonane obliczenia pokazują:

- ✓ Sektor mieszkalnym, jako główny nośnik energii cieplnej wykorzystuje węgiel (45,49%) oraz drewno (43,22%),
- ✓ Udział OZE w sektorze mieszkalnym plasuje się na poziomie 0,79%,
- ✓ Sektor gminny jako nośnik energii wykorzystuje głównie olej opałowy (47,35%) oraz węgiel (37,19%),
- ✓ Obiekty publiczne nie wykorzystują OZE,
- ✓ 91,62% energii finalnej dla sektora usług i przemysłu pochodzi z ciepła sieciowego; energia elektryczna ma udział 7,24%,
- ✓ Gmina Osiek posiada sieć oświetlenia ulicznego obejmującego 997 punktów świetlnych, w tym lampy sodowe oraz rtęciowe z zamiennikiem sodowym,
- ✓ Transport na terenie gminy obejmuje ruch odbywający się lokalnie po drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych oraz tranzytowy po drodze krajowej,
- ✓ Najwyższą emisją CO₂ cechuje się sektor transportu (38,53%). Za nim plasuje się sektor mieszkalny 32,55% całej emisji.

W związku z dążeniem do realizacji określonych celów w Planie zostały zaplanowane działania. Podzielono je według sektorów użytych podczas inwentaryzacji. Całość środków przeznaczonych na realizację zadań szczegółowych oszacowano na kwotę **10 165 000 zł**.

Najważniejsze działania obejmują przeprowadzanie termomodernizacji obiektów, zwłaszcza tych, które są stare i cechują się dużymi stratami cieplnymi. Dodatkowo należy dokonywać modernizacji kotłów używanych do ogrzewania i jeżeli to możliwe przechodzić na inne paliwo niż węglowe. Kolejną dużą dziedziną, na której powinny intensyfikować się działania jest wzrost produkcji energii z OZE. Cel ten ma być osiągnięty poprzez montaż instalacji przy budynkach gminnych, mieszkalnych oraz przemysłowych i usługowych.

Część środków musi zostać przeznaczona na szeroko zakrojoną edukację ekologiczną oraz promocję podejmowanych działań. Bowiem większość projektów dotyczących instalacji OZE będzie realizowana indywidualnie i bez promocji tych projektów nie będzie możliwe osiągnięcie zakładanych celów. Z działań inwestycyjnych dotyczących transportu największe znaczenie ma przebudowa istniejących ciągów komunikacyjnych wraz z budową ciągów pieszych przy nich.

Uzyskanie celu ilościowego na poziomie wyznaczonym w celach, wymaga zaangażowania w realizację PGN interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych (wymienieni w rozdziale 9), dla których niniejszy dokument może stanowić podstawową szansę na uzyskanie preferencyjnego finansowania dla planowanych przez nich działań.

Realizacja niniejszego dokumentu musi podlegać ciągłej ocenie przy wykorzystaniu zaproponowanego systemu monitoringu, przedstawionego w rozdziale 10. Bardzo ważne jest systematyczne i regularne gromadzenie danych o efektach podejmowanych działań. Dla łatwiejszej oceny zostały wyznaczone wartości docelowe wybranych wskaźników, które mają zostać osiągnięte w roku 2020. Zaleca się, aby raporty dotyczące podejmowanych działań były sporządzane corocznie, zwłaszcza dla sektora użyteczności publicznej, gdzie nie powinno być problemu z zebraniem wymaganych danych.

3 Cel opracowania

Zwiększenie efektywności energetycznej oraz przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną jest jedną z głównych osi działań, jakie wyznaczyła sobie Polska, realizując spoczywające na niej zobowiązania międzynarodowe. Istnieje duży potencjał zmian w sektorze związanym z efektywnością energetyczną i to od postępów w tym obszarze będzie zależała redukcja zużycia energii, a co za tym idzie spadek emisji zanieczyszczeń powietrza. Zwiększenie efektywności ma zostać osiągnięte poprzez wdrożenie nowoczesnych technologii w systemach energetycznych, rozwój odnawialnych źródeł energii, stosowanie energooszczędnych maszyn i urządzeń.

Działania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, pyłów oraz innych zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza przez sektory najbardziej emisyjne (energetyka, transport) mają wpłynąć na poprawę jakości powietrza. Wśród podmiotów przemysłowych promowane będą innowacyjne technologie, stosowanie paliw alternatywnych jak i zwiększanie efektywności zużycia paliw i energii, natomiast w przypadku źródeł emisji rozproszonych modernizacja źródeł ciepła czy stosowanie niskoemisyjnych paliw. Dokumentem szczebla krajowego jest „Polityka energetyczna Polski do 2030”. Dokument ten, wpisuje się w działania podejmowane na rzecz ograniczania niskiej emisji, poprawy efektywności energetycznej i przechodzeniu na nowy model gospodarki. W działania skali krajowej wpisują się Plany Gospodarki Niskoemisyjnej tworzone dla gmin, bowiem to na najniższym szczeblu władzy należy podejmować zintensyfikowane działania zmierzające do poprawy stanu istniejącego.

Jakość środowiska, w jakim żyjemy ma dla każdego z nas duże znaczenie. Decydując się na mieszkanie w danym miejscu jednym z ważniejszych czynników jakie bierzemy pod uwagę jest stan środowiska w najbliższej okolicy. GUS stwierdza w swoim raporcie, iż 11,6% Polaków jest narażonych na zanieczyszczenia bądź inne problemy wynikające ze stanu środowiska. Dlatego tak ważne jest aby każdy z nas podejmował działania dążące do zmiany tego stanu rzeczy przy jednoczesnym braniu odpowiedzialności za stan środowiska. Największe działania powinny być prowadzone na szczeblu lokalnym, bowiem mieszkańców interesuje to co dzieje się w ich najbliższej okolicy i za tą okolicę powinni się czuć odpowiedzialni. To na

szczeblu gminy problemy są widoczne w najszybszy sposób i przekazywane odpowiednim organom w sposób bezpośredni.

Władze gminy powinny reagować na docierające sygnały i jednocześnie kształtować wśród lokalnej społeczności prawidłowe postawy dając przykład podejmowania właściwych działań.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest dokumentem strategicznym, tworzonym dla całego obszaru gminy. Określa działania jakie należy podjąć na rzecz poprawy stanu środowiska zwłaszcza na obszarach gdzie stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń powietrza i realizowane są programy ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych.

3.1 Cele główne

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Osiek ma na celu wywiązanie się z ustaleń zawartych w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2020¹ poprzez:

- ✓ zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych;
- ✓ zwiększenie ilości energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych;
- ✓ podniesienie efektywności energetycznej a co za tym idzie redukcję zużycia energii finalnej;
- ✓ poprawę jakości powietrza, zwłaszcza na obszarach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych norm stężeń substancji w powietrzu i realizowane są programy ochrony powietrza (POP).

3.2 Cele szczegółowe

Cel 1. Zwiększenie produkcji energii z OZE o 1 239,50 MWh/rok (wzrost o 0,38% energii roku bazowego, łącznie 9,99% energii finalnej w roku 2020), do 2020 r. poprzez:

- 1) Wzrost liczby gospodarstw domowych korzystających z instalacji OZE,
- 2) Montaż instalacji OZE dla budynków użyteczności publicznej,

---

¹ Przyjęty w 2009 r. pakiet klimatyczno-energetyczny zakłada, że do 2020 r. Unia Europejska:
- o 20% zredukuje emisję gazów cieplarnianych w stosunku do poziomu emisji z 1990 r.;
- o 20% zwiększy udział energii odnawialnej w finalnej konsumpcji energii (Polska 15%);
- o 20% zwiększy efektywność energetyczną w stosunku do prognoz BAU na rok 2020.

3) Montaż instalacji fotowoltaicznych w sektorze przedsiębiorstw.

Cel 2. Redukcja zużycia energii finalnej w gminie o 11 409,82 MWh/rok (3,53%) do 2020 r. poprzez m.in.:

- 1) Wymianę źródeł ciepła i termomodernizacje (sektor prywatny),
- 2) Edukację mieszkańców w zakresie gospodarki niskoemisyjnej,
- 3) Modernizacja oświetlenia ulicznego,
- 4) Kompleksowe termomodernizacje w budynkach użyteczności publicznej.

Cel 3. Redukcja emisji CO₂ o 1 993,11 Mg/rok (4,49%) do 2020 r. poprzez m.in.:

- 1) Przeprowadzenie termomodernizacji i montaż instalacji OZE w sektorze użyteczności publicznej, mieszkalnym, usługowym i przemysłowym,
- 2) Poprawa stanu technicznego dróg na terenie gminy,
- 3) Kontrolę zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej,
- 4) Gazyfikację miejscowości Osiek oraz Długoleka.

Cel 4. Systematyczna praca nad budowaniem świadomości mieszkańców w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, ekoenergetyki i zrównoważonego transportu poprzez m.in.:

- 1) Promocja zrównoważonego transportu, zachowań typu eco-driving oraz car-pooling,
- 2) Promocja budownictwa ekoenergetycznego,
- 3) Edukacja mieszkańców w zakresie OZE i pozyskiwania funduszy w tym zakresie,
- 4) Stosowanie „zielonych przetargów” w gminie.

Cel 5. Redukcja emisji benzo(a)pirenu do powietrza o 3,7382 kg/rok oraz pyłu PM10 o 2,8056 Mg/rok poprzez realizację ww.

4 Podstawy prawne opracowania

Unia Europejska ma największy wpływ na kształtowanie przepisów prawa z zakresu ochrony powietrza oraz polityki energetycznej całej Wspólnoty. Chęć akcesji Polski do Unii Europejskiej spowodowała konieczność przyjęcia szeregu przepisów dostosowujących polskie prawodawstwo do europejskiego na mocy Układu Europejskiego z 16 grudnia 1991 roku (Dz. U. 1994 nr 11 poz. 38), który wszedł w życie 1 lutego 1994r. Na skutek tego większość aktów prawnych tworzonych bezpośrednio po tym czasie było spójne z prawem wspólnotowym, a w ostatnich latach istnieje silny nacisk organów UE na prowadzenie racjonalnej polityki energetycznej.

4.1 Międzynarodowe

Akty Unii Europejskiej ważne dla ochrony powietrza:

- Pierwszy dokument dotyczący emisji zanieczyszczeń do powietrza to Dyrektywa Rady 96/62/WE w sprawie oceny i zarządzania, jakością powietrza (po tym akcie prawnym zostało wydane szereg innych dyrektyw o mniejszym znaczeniu).
- Dyrektywa 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008r., która weszła w życie dnia 11 czerwca 2008 r. Dotyczyła, jakości powietrza i czystego powietrza dla Europy (CAFE). Określono w niej mechanizmy zarządzania jakością powietrza w strefach i aglomeracjach poprzez wprowadzenie nowych norm jakości powietrza dla drobnych cząstek pyłu zawieszonego (PM 2,5) w powietrzu oraz ujednoczenie i zweryfikowanie unijnych aktów prawnych dotyczących ochrony powietrza.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/EU z dnia 24 listopada 2010r., która weszła w życie w dniu 7 stycznia 2011 r. Kraje UE zostały zobowiązane do jej przyjęcia i wprowadzania w przepisach krajowych do dnia 7 stycznia 2013 r. Wprowadza nowe przepisy dotyczące zintegrowanego systemu zapobiegania zanieczyszczeniom powietrza i ich kontroli, które były ostrzejsze niż te zalecane do stosowania we wcześniejszych dyrektywach poprzedzających ten dokument. Głównym celem dyrektywy jest przyjęcie nowych systemów i standardów emisji z wybranych branż przemysłu do powietrza oraz ujednoczenie i zweryfikowanie unijnych aktów prawnych dotyczących ochrony powietrza.

- Dyrektywa 2001/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2001 r. w sprawie krajowych poziomów emisji dla niektórych rodzajów zanieczyszczenia powietrza .

Wybrane Dyrektywy i decyzje UE wprowadzające zapisy konwencji międzynarodowych:

- Dyrektywa 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 października 2003r. - wprowadzenie systemu handlu przedziałami emisji gazów cieplarnianych,

- Dyrektywa 2004/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 października 2004 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE - poszerzenie systemu handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych o ustalenia Protokołu z Kioto,

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/29/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2003/87/WE – Usprawnienie i poszerzenie Wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych,

- Decyzja Komisji nr 2007/589/WE z dnia 18 lipca 2007 r. – wytyczne dotyczące monitorowania i sprawozdawczości emisji gazów cieplarnianych zgodnie z dyrektywą 2003/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady,

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1005/2009 z dnia 16 września 2009 r. – odnośnie substancji wpływających na zubożanie warstwy ozonowej.

Wybrane Dyrektywy UE związane z gospodarowaniem energią:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. -dotycząca efektywności energetycznej,

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009r. - odnośnie promowania energii ze źródeł odnawialnych,

- Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 2009/406/WE z dnia 23 kwietnia 2009r. - dotycząca wysiłków podjętych przez kraje EU, zmierzające do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych w celu realizacji do roku 2020 zobowiązań Wspólnoty dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Konwencje ekologiczne o skali globalnej dotyczące ochrony powietrza:

- Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z jej protokołami dodatkowymi.

- Konwencja Wiedeńska w sprawie ochrony warstwy ozonowej i Protokół Montrealski w sprawie substancji zubażających warstwę ozonową,
  - Konwencja Sztokholmska w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych,
  - Konwencja o różnorodności biologicznej,
  - Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu,
  - Dokument końcowy Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego rozwoju Rio+20,
  - Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu i Protokół z Kioto.

4.2 Krajowe

Gospodarka niskoemisyjna jest realizacją ochrony środowiska zapisanej w Konstytucji RP w art. 5 (Dz. U. 1997 nr 78 poz. 483) poprzez zasadę zrównoważonego rozwoju. Najważniejszy dokument prawodawczy wpisuje się więc w podejmowane działania w tym zakresie. Regulacje prawne dotyczące ochrony powietrza jak i planowania energetycznego w Polsce można znaleźć w kilkunastu aktach prawnych. Aktualnie obowiązujące przepisy stanowią, iż planowanie energetyczne stosowane jest głównie na szczeblu gminnym, ale biorą w nim udział również wojewodowie oraz Minister Gospodarki- jako przedstawiciele organów rządowych. Podstawowym aktem prawnym dotyczącym ochrony powietrza jest:

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r., poz. 799)

Wybrane akty wykonawcze oraz ustawy dotyczące ochrony powietrza oraz planowania energetycznego to:

- Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1951),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r., poz. 1405),
- **Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. z 2017 r., poz. 286),**

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia (Dz. U. z 2010 r. Nr 130 poz. 881),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2010 r., Nr 16 poz. 87),
- **Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 831),**
- Ustawa z dnia 12 czerwca 2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz. U. z 2017 r., poz. 568),
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2018 r., poz. 755),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2018 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z 2018 r., poz. 1120),
- **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie Programów Ochrony Powietrza oraz Planów Działań Krótkoterminowych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1028),**
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r., poz. 1032),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 marca 2018 r. w sprawie standardów emisyjnych dla niektórych rodzajów instalacji, źródeł spalania paliw oraz urządzeń spalania lub współspalania odpadów (Dz. U. z 2018 r., poz. 680),
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2018 r., poz. 1269).

Wyróżniono te dokumenty, które mają duże znaczenie przy sporządzaniu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. PGN dla Gminy Osiek przyczyni się do spełnienia obowiązków nałożonych m.in. na gminy w zakresie efektywności energetycznej,

określonych w ustawie z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 831). Przywołana ustawa nakłada na administrację publiczną, a co za tym idzie na gminę, konieczność prowadzenia racjonalnej gospodarki w zakresie efektywności energetycznej. Wykonywanie tej roli ma być przykładem modelowym dla ogółu mieszkańców gminy. Odwołanie do art. 10 ustawy, stwierdza, że jednostka sektora publicznego podczas realizacji własnych zadań powinna wprowadzić w życie, co najmniej dwa z pięciu wymienionych w ustawie środków poprawy efektywności energetycznej.

Dokumenty strategiczne na poziomie krajowym:

- Umowa Partnerstwa,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”,
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030),
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.,
- Polityka Energetyczna Polski do 2030 r.,
- Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej,
- Krajowy Plan działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych,
- Krajowy Plan Działania Dotyczący Efektywności Energetycznej dla Polski 2017 (czwarty),
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020),
- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.).

4.3 Regionalne

Dokumenty strategiczne na poziomie wojewódzkim:

- Aktualizacja Programu Ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych,
- Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025,
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020,

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

Dokumenty strategiczne na poziomie lokalnym:

- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Staszowskiego,
- Strategia Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2014-2020,
- Program Ochrony Środowiska dla Ekologicznego Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2023,
- Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Osiek na lata 2017-2032.

4.4 Powiązanie dokumentów strategicznych na poziomie regionalnym z projektowanym Planem

➤ **Aktualizacja Programu Ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych**

W ramach sporządzonej przez WIOŚ w Kielcach „Oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2014” dokonano klasyfikacji stref: miasto Kielce oraz strefy świętokrzyskiej. Wyniki oceny wskazują:

- obie strefy zaklasyfikowano do klasy C ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10 (z powodu przekroczenia dopuszczalnej liczby przekroczeń w roku dla stężeń 24-godzinnych),
- obie strefy zaklasyfikowano do klasy C ze względu na przekroczenia docelowego poziomu średniorocznego dla B(a)P,

Ze względu na występujące przekroczenia sporządzono dokument pod nazwą Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych. Wyniki modelowania przeprowadzone w tym opracowaniu wykazały, iż siedem gmin w powiecie staszowskim (Bogoria, Łubnice, Osiek, Staszów, Szydłów, Połaniec, Rytwiany) zostały wymienione, jako obszary przekroczeń wartości dopuszczalnej stężeń 24-godzinnych pyłu PM10. Modelowanie stężeń B(a)P na obszarze strefy świętokrzyskiej wykazało wystąpienie przekroczeń wartości stężeń średniorocznych na obszarze całego powiatu staszowskiego. Z tego powodu wskazane obszary, w tym Gmina Osiek podlegają konieczności realizacji

działań naprawczych niwelujących ponadnormatywne stężenia w roku wyznaczonym, jako rok prognozy. Zanieczyszczenie B(a)P oraz PM10 zostało uwzględnione w obliczeniach bazowej inwentaryzacji emisji dla Gminy Osiek.

➤ **Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025**

Celem dokumentu jest zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska poprzez realizację wyznaczonych działań. W strategii działań zostały przedstawione dwa duże działy nawiązujące w sposób bezpośredni do założeń PGN:

8.4 Powietrze Atmosferyczne (PA):

PA 1. Redukcja emisji ze źródeł spalania paliw o małej mocy do 1 MW

PA 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych

PA 3. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych

PA 4. Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie wpływu zanieczyszczeń na zdrowie o konieczności ochrony powietrza

PA 5. Osiągnięcie poziomu długoterminowego dla ozonu

PA 6. Zwiększenie roli planowania przestrzennego w ochronie powietrza

PA 7. Osiągnięcie krajowego celu redukcji narażenia.

8.5 Odnawialne źródła energii:

OZE 1. Zwiększenie zastosowania instalacji do produkcji energii z OZE:

- Rozwój OZE w województwie,
- Wspieranie i aktywizacja w kierunku wykorzystania lokalnych zasobów energii odnawialnej,
- Wzmocnienie potencjału badawczo-rozwojowego na rzecz odnawialnych źródeł energii,
- Edukacja ekologiczna w zakresie OZE,
- Promowanie odnawialnych źródeł energii.

➤ **Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020**

W dokumencie określono sześć celów strategicznych rozwoju województwa świętokrzyskiego:

1. Przyspieszenie rozwoju bazy ekonomicznej i wzrostu innowacyjności województwa,
2. Rozwój zasobów ludzkich,

3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody i dóbr kultury,
4. Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa,
5. Rozwój systemów infrastruktury technicznej i społecznej,
6. Aktywizacja rolnictwa i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.

Jest to regionalny dokument strategiczny, zgodny z PGN dla Gminy Osiek, m.in. poprzez:

✓ *Rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska*

Rozwiązania zawarte w PGN służące obniżaniu emisji zanieczyszczeń wpłyną na realizację tego celu Strategii.

✓ *Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego*

Wytyczne kierunki działań w ramach celu to rozbudowa i modernizacja elektroenergetycznych sieci przesyłowych oraz sieci dystrybucyjnych, rozwój nowych technologii pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, jako charakteryzujących się wyższą efektywnością ekonomiczną - wykorzystanie wiatru, biomasy, energii słonecznej, małych elektrowni wodnych oraz innych odnawialnych źródeł energii dla zaopatrzenia w energię elektryczną oraz budowa systemu magazynowania energii (np. baterie, akumulatory) dla ekonomicznie uzasadnionych, lecz okresowo użytkowanych systemów zaopatrywania w energię.

➤ **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego**

Dokument ten wyznacza kierunki działań w zakresie planistycznym. Wskazuje działania, których realizacja jest wypełnieniem zadań określonych przez strategię rozwoju regionu. Ponadto jest ważnym instrumentem koordynacji polityki przestrzennej w województwie. W zakresie rozwoju energetyki zaleca poprawę efektywności zaopatrzenia i zabezpieczenia potrzeb energetycznych regionu. Ten cel główny powinien być realizowany przez racjonalne wykorzystanie zasobów energetycznych, w tym również surowców odnawialnych. Plan Zagospodarowania rekomenduje politykę przestrzenną w kierunku:

- wdrażania sporządzonych programów ochrony powietrza oraz opracowanie i wdrażanie programów ograniczenia niskiej emisji,
- podjęcia długoterminowych działań naprawczych będących celem programu ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego dla stref zakwalifikowanych do klasy D2;

- realizacji działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze i inne jednostki, w tym m.in.: cementownie, przedsiębiorstwa energetyki ciepłej, elektrociepłownie, elektrownie oraz spółdzielnie mieszkaniowe,
- realizacji działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego (szczególnie w uzdrowiskach), poprzez likwidację lokalnych kotłowni, zwiększenie stopnia centralnego uciepłowania miast i większych miejscowości, rozbudowę sieci gazowej, termomodernizację budynków i in.,
- eliminacji wysokoemisyjnych paliw na rzecz paliw gazowych, olejowych i ze źródeł odnawialnych,
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze środków transportu,
- modernizacji taboru komunikacji miejskiej,
- wprowadzania pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych,
- zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- poprawy efektywności energetycznej,
- wzrostu bezpieczeństwa energetycznego,
- minimalizacji negatywnego oddziaływania energetyki na środowisko,
- wyrównania jakości usług w zaopatrzeniu w energię elektryczną na terenach wiejskich i małych miast.

➤ **Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020**

W latach 2014 – 2020 Regionalne Programy Operacyjne będą istotnym elementem realizacji polityki spójności w Polsce. w porównaniu do perspektywy finansowej 2007 – 2013, na ich realizację została przeznaczona znacznie większa część środków z całkowitej alokacji funduszy Unii Europejskiej dla Polski. Regiony otrzymały możliwość kierowania środkami na konkretnie zdiagnozowane i zidentyfikowane obszary wymagające wsparcia, co oznacza wzmocnienie ich potencjału do kreowania własnego rozwoju.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014 – 2020 stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby regionalne, uwzględniając przy tym pożądane kierunki interwencji, określone w unijnych, krajowych i regionalnych dokumentach strategicznych. RPOWŚ 2014 – 2020 jest programem

ukierunkowanym na rozwój gospodarki. Polityka rozwoju regionu realizowana w oparciu o Program skoncentrowana została w znacznym stopniu na umacnianiu konkurencyjności i innowacyjności gospodarki regionalnej oraz budowaniu potencjału regionalnych przedsiębiorstw, obejmując obszary takie jak badania i rozwój, zasobooszczędną i niskoemisyjną gospodarkę oraz nowoczesną komunikację. Interwencja Programu została również zaplanowana w obszarach rynku pracy, włączenia społecznego.

➤ **Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Staszowskiego**

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Staszowskiego opracowany jest zgodnie z obowiązującym w czasie tworzenia Programu art. 14 ustawy Prawo ochrony środowiska i zawiera:

- Charakterystykę ogólną obszaru powiatu staszowskiego z zaznaczeniem przemysłowego i rolniczego charakteru powiatu,
- Charakterystykę stanu aktualnego środowiska przyrodniczego na obszarze powiatu w odniesieniu do poszczególnych jego komponentów,
- Obserwowane oraz przewidywane zagrożenia stanu środowiska przyrodniczego na obszarze powiatu,
- Cele ekologiczne postawione do osiągnięcia dla poszczególnych komponentów środowiska,
- Kierunki oraz zadania zmierzające do poprawy w zakresie ochrony środowiska w okresach krótko- i długoterminowych,
- Uwarunkowania realizacyjne Programu w zakresie koordynacji działań, źródeł finansowania oraz w zakresie zarządzania środowiskiem,
- Zasady monitorowania efektów wdrażania Programu.

POŚ dla Powiatu Staszowskiego z zakresie ochrony powietrza określił cel ekologiczny: *Zachowanie dobrej jakości powietrza atmosferycznego na terenie całego powiatu*. Dla osiągnięcia tego celu wyznaczono dwa kierunki działań:

- a) Ograniczenie emisji w sektorze komunalnym i przemysłowym,
- b) Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych.

Wybrane zadania jakie zostały przyjęte do realizacji to:

- identyfikacja występowania i możliwości wykorzystania źródeł energii odnawialnej,
- termomodernizacje budynków stanowiących własność powiatu lub gmin w tym obiektów użyteczności publicznej,
- rozbudowa i przebudowa sieci gazowniczej w poszczególnych gminach powiatu,
- ograniczenie niskiej emisji poprzez modernizacją i eliminację lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych węglem lub koksem,
- prowadzenie edukacji ekologicznej społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania odpadów,
- rozbudowa infrastruktury drogowej,
- bezpłatne usuwanie i unieszkodliwianie materiałów zawierających azbest,
- systematyczne wdrażanie nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii.

➤ **Strategia Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2014-2020**

Strategia Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2014-2020 to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd powiatowy. Określa on priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze powiatu. Dokument stanowi także odpowiedź na ustawowy wymóg prowadzenia polityki rozwoju w oparciu o strategię, jak również skuteczną próbę dostosowania się do standardów europejskich w planowaniu rozwoju. Jest zbiorem propozycji kierunków działań zmierzających do trwałego i zrównoważonego rozwoju powiatu, jako całej wspólnoty mieszkańców.

Na podstawie wizji rozwoju określono cel nadrzędny Strategii Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2014-2020: „Tworzenie optymalnych warunków zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego powiatu”

Cel nadrzędny realizowany jest poprzez siedem celów strategicznych:

1. Wyzwalanie inicjatyw w zakresie przedsiębiorczości jak podstawy stabilizacji i rozwoju gospodarczego powiatu oraz przeciwdziałanie bezrobociu.
2. Rozbudowa infrastruktury drogowej, gospodarczej, technicznej i informatycznej.

3. Ochrona środowiska, racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, aktywizacja rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich.
4. Opieka zdrowotna, pomoc społeczna i psychologiczna, wsparcie osób z dysfunkcjami.
5. Rozwój nauki i oświaty, upowszechnianie sportu i zdrowego trybu życia. Troska o zachowanie dóbr kultury.
6. Poprawa bezpieczeństwa obywateli, przeciwdziałanie zagrożeniom.
7. Rozwój powiatu poprzez kontakty krajowe i zagraniczne. Promocja sztandarowych produktów turystycznych i dóbr kultury.

➤ **Program Ochrony Środowiska dla Ekologicznego Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2023**

Niniejszy Program Ochrony Środowiska dla Ekologicznego Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki obejmuje swoim obszarem 14 gmin (w tym oczywiście Gmina Osiek) z trzech powiatów, określając zadania w zakresie ochrony środowiska dla całego tego obszaru.

Celem programu było przeprowadzenie analizy stanu środowiska naturalnego w gminach oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych samorządów w zakresie ochrony środowiska.

Najważniejsze zadania z punktu tworzenia niniejszego dokumentu obejmują cel pod nazwą: *Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji niskiej, emisji zakładów przemysłowych i emisji komunikacyjnej*. Wyznaczone w ramach celu, kierunki działań obejmują:

1. Wspieranie inwestycji mających na celu instalowanie nowych i modernizację istniejących urządzeń służących redukcji zanieczyszczeń powietrza w budynkach użyteczności publicznej.
2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i modernizacji ogrzewania.
3. Termomodernizacja budynków w obiektach podlegających Gminą.

➤ **Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Osiek na lata 2017-2032**

Opracowanie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Osiek” jest wynikiem realizacji kluczowego zadania spoczywającego na samorządzie gminnym w zakresie całkowitego pozbycia się szkodliwego azbestu. Wraz z innymi zadaniami jest ono ujęte w Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKzA) – podstawowym dokumencie wyznaczającym cele oraz ramy legislacyjne, finansowe i organizacyjne do usunięcia azbestu z terytorium Polski. Azbest ze względu na szkodliwe działanie w postaci pyłu na układ oddechowy wpływa w bezpośredni sposób, na jakość powietrza. Dlatego też w dokumencie PGN dla Gminy Osiek są bezpośrednie odwołania do powyższego dokumentu.

4.5 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Niniejszy dokument, zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 poz. 1405) został poddany uzgodnieniu przez:

1. Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Kielcach, która pismem z dnia 30.07.2018 r. znak: WPN-II.410.114.2018.KŚ wniosła uwagę dotyczącą konieczności stosowania podczas planowanych prac termomodernizacyjnych obiektów, przepisów dotyczących ochrony gatunkowej ptaków i nietoperzy. Jednocześnie stwierdzono odstępianie od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

2. Świętokrzyski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny (ŚPWIS), który pismem z dnia 27.07.2018 r. znak: NZ.9022.5.91.2018 stwierdził brak konieczności przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Projekt Planu został udostępniony na stronie internetowej Urzędu Gminy oraz był do wglądu w wersji papierowej w siedzibie Urzędu Gminy.

5 Charakterystyka Gminy

5.1 Położenie

Osiek jest gminą miejsko-wiejską położoną we wschodniej części powiatu staszowskiego w województwie świętokrzyskim. Od zachodu gmina graniczy z gminą wiejską Rytwiany oraz gminami miejskimi Połaniec i Staszów (wszystkie powiat staszowski). Na wschodzie sąsiaduje z gminą Łonów (powiat sandomierski) Na północy z gminą Klimontów (powiat sandomierski). Południowa granica gminy stanowi jednocześnie granicę województwa świętokrzyskiego z województwem podkarpackim. Osiek sąsiaduje tutaj z gminami Padew Narodowa, Gawłuszowice (obie powiat mielecki) oraz Baranów Sandomierski (powiat tarnobrzegi). Powierzchnia Gminy Osiek wynosi 129,33 km².

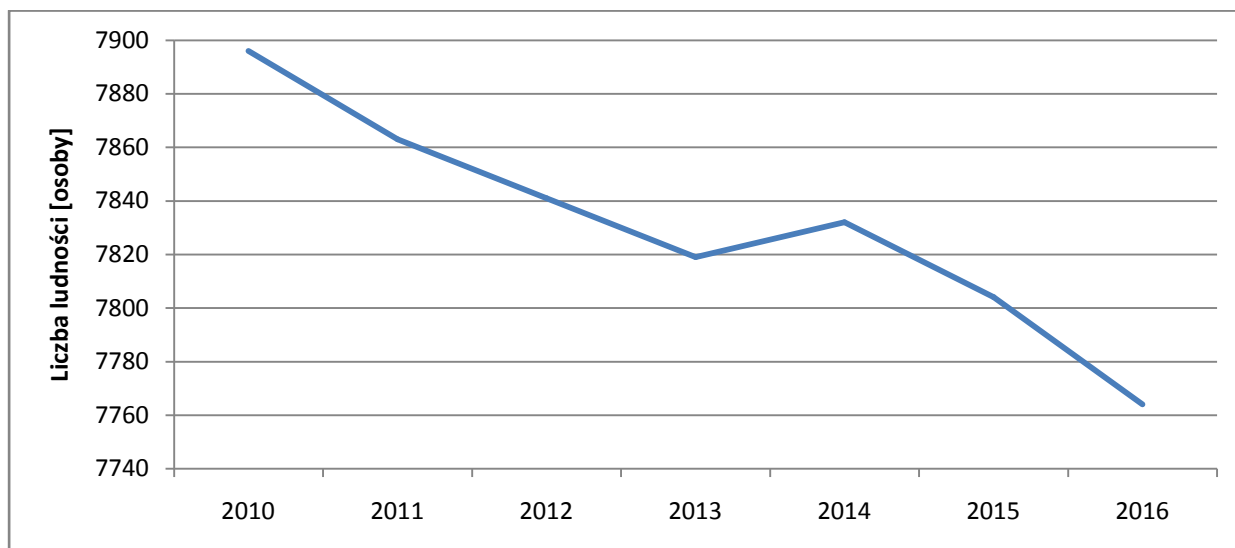
Rysunek 1 Położenie Gminy Osiek na tle powiatu staszowskiego

Źródło: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/03/Gminy_osiek.svg/638px-Gminy_osiek.svg.png

Gmina składa się z 17 sołectw (Bukowa, Długoleka, Kąty, Lipnik, Matiaszów, Mucharzew, Niekrasów, Niekurza, Ossala, Pliskowola, Strużki, Suchowola, Sworoń, Szwagrów, Trzcianka, Trzcianka-Kolonia, Tursko Wielkie) oraz miasta Osiek.

5.2 Ludność

Gminę Osiek zamieszkuje 7 764 osób, w tym 3 833 kobiet oraz 3 931 mężczyzn (stan na dzień 31.12.2016 r. dane GUS). Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się spadek liczby ludności gminy.

Wykres 1 Ludność w latach 2010-2016 w Gminie Osiek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Banku Lokalnych Danych GUS

Obserwując występującą tendencją spadkową stanu ludności w gminie oraz uwzględniając prognozy GUS do roku 2050 i tendencję spadkową stanu ludności dla całej Polski można stwierdzić, iż również w Gminie Osiek będzie miał miejsce dalszy spadek liczby ludności.

5.3 Budownictwo

Dane publikowane przez Główny Urząd Statystyczny wykazują, że w latach 2010-2017 w Gminie Osiek następował wzrost zasobów mieszkaniowych. Na przestrzeni 7 lat liczba budynków mieszkalnych wzrosła o 65. Jest to niski przyrost liczby nowych budynków prowadzący do poprawy sytuacji wśród zasobów mieszkaniowych poprzez zmianę struktury wieku obiektów, a co za tym idzie wzrost liczby budynków wykonanych w nowych technologiach. W 2017 r. na terenie Gminy Osiek znajdowało się 2 183 mieszkania o łącznej powierzchni 190 340 m². Średnia powierzchnia mieszkania wynosiła 87,20 m² i była większa od średniej powierzchni mieszkania wyliczonej dla województwa świętokrzyskiego wynoszącej 74,34 m².

5.4 Sytuacja gospodarcza

Na terenie gminy Osiek funkcjonuje 405 (stan na 2016 roku) podmiotów gospodarki narodowej. Największą z nich jest sekcja działalności gospodarczej ukierunkowana na handel hurtowy i detaliczny, naprawę pojazdów samochodowych włączając motocykle (122 podmioty). Kolejno są budownictwo (84 podmioty) oraz transport i gospodarka magazynowa (54 podmioty).

W gminie Osiek mała liczba mieszkańców zajmuje się pracą w niewielkich gospodarstwach rolnych, pozostała część zawodowo czynna dojeżdża do pracy do pobliskiego Staszowa bądź Połańca, albo innych ośrodków miejskich (Sandomierz, Tarnobrzeg itd.).

5.5 Warunki naturalne

5.5.1 Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna

Pod względem fizycznogeograficznym gmina Osiek leży na pograniczu dwóch makroregionów Wyżyny Kieleckiej i Niecki Nidziańskiej w obrębie mezoregionów Wyżyny Sandomierskiej oraz Niecki Połanieckiej. Na terenie gminy dominują utwory trzeciorzędowe w postaci iłów krakowieckich. Bezpośrednio pod nimi znajdują się gipsy. W wyniku przeobrażeń gipsów doszło do powstania wapieni, w których zalegają złoża siarki rodzimej. Utwory te są przykryte osadami czwartorzędowymi.

Na obszarze gminy można wyróżnić dwa obszary geomorfologiczne: plejstoceńską powierzchnię denudacyjną oraz taras zalewowy rzeki Wisły. Plejstoceńska powierzchnia denudacyjna znajduje się na osadach zlodowacenia krakowskiego pokrywających około 70% powierzchni gminy. Obejmuje ona rejon od Bukowej na północy aż po Mikołajów i Niekrasów na południu. Obszar ten jest słabo zróżnicowany. Niewysokie wzgórza o szerokich, płaskich zboczach zbudowane są z gliny zlodowacenia krakowskiego. Obszary płaskich równin tworzą piaszczysto – żwirowe rezydwa gliny zwałowej nadbudowane wydrami. Powierzchnia plejstoceńska wykazuje nachylenie na kierunkach: południowym i południowo – wschodnim, a jej wysokość zawiera się w granicach 180 – 200 m n.p.m.. Taras zalewowy rzeki Wisły posiada szerokość do 3 km i jest położony za wałami przeciwpowodziowymi. Zalega on na wysokości 150 – 160 m n.p.m.

5.5.2 Wody

Południową granicę gminy wyznacza rzeka Wisła. Do niej z terenu gminy uchodzą następujące rzeki: Strzegomka (II rząd, długość 16 km), Zawidzianka (II rząd, długość 15 km) oraz szereg bezimiennych cieków. Północny fragment gminy odwadniany jest przez rzekę Kacankę (III rząd, długość 34 km), dopływ Koprzywianki.

Na obszarze gminy Osiek nie występuje żaden z głównych zbiorników wód podziemnych. Natomiast obszar gminy zalicza się do Jednolitej Części Wód Podziemnych PLGW2000116 o łącznej powierzchni 967,3 km² i dobrym stanie chemicznym i ilościowym.

5.5.3 Gleby

Większość gleb na terenie gminy należy do kompleksu zbożowo-pastewnego słabego. Są to gleby klasy IV i V. Najlepszej klasy grunty zlokalizowane są we wschodniej części gminy. Użytki rolne na terenie gminy wynoszą ponad 7 270 ha, w tym grunty orne ok. 4.820 ha. W północnej oraz południowo-zachodniej części gminy przeważają lasy.

5.5.4 Klimat

Pod względem klimatycznym gmina Osiek znajduje się w regionie klimatycznym Sandomierskim (wg Woś). Obejmuje jego zachodnią część. Cechą charakterystyczną regionu jest największa liczba dni z pogodą bardzo ciepłą. Temperatura najcieplejszego miesiąca lipca wynosi 17,7°C do 18,5°C, a najzimniejszego stycznia - ok. -4°C. Okres wegetacji waha się od 200 do 215 dni. Roczna suma opadów wynosi od 550 do 650 mm

5.5.5 Powietrze

Powietrze jest powszechnie występującym i niezbędnym elementem środowiska atmosferycznego. Bezpośrednio wpływa, na jakości życia człowieka i jego otoczenia: stopień czystości wód powierzchniowych, zakwaszenie gleb, zdrowotność lasów, zanieczyszczenie upraw. Zanieczyszczenie powietrza związane jest w głównej mierze z działalnością człowieka i wielkością emisji zanieczyszczeń wprowadzanych przez niego do atmosfery. Emisję zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza w zależności od jej źródła można podzielić na:

- punktową (procesy energetyczne i przemysłowe)
- powierzchniową (indywidualne systemy grzewcze)
- liniową (transport)
- rolniczą (uprawy i hodowla)
- niezorganizowaną (z hałd, wysypisk, przeładunku substancji sypkich lub lotnych, prac budowlanych i remontowych)

Zgodnie z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799) Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska co roku dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w poszczególnych strefach z wyłączeniem:

- terenów zakładów pracy,
- miejsc, do których obowiązuje zakaz wstępu,
- jezdni dróg i pasów rozdzielczych dróg, z wyjątkiem sytuacji, w której piesi mają dostęp do pasa rozdzielczego.

Poddawane ocenie dotrzymania w danym roku poziomy kryterialne zostały zdefiniowane w Dyrektywie 2008/50/WE:

1. Poziom dopuszczalny - oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany.

2. Poziom docelowy - oznacza poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie.

3. Poziom celu długoterminowego - oznacza poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

4. Margines tolerancji - oznacza procentowo określoną część poziomu dopuszczalnego, o którą poziom ten może zostać przekroczony, zgodnie z warunkami ustanowionymi w Dyrektywie 2008/50/WE. Wartość marginesu tolerancji jest (lub była) stopniowo (corocznie) redukowana aż do czasu przyjętego

jako data wymaganego osiągnięcia stężeń nie wyższych od poziomu dopuszczalnego. Wprowadzenie marginesu tolerancji miało na celu okresowe podniesienie poziomu stężeń, powyżej którego kraje mają obowiązek przygotowywania programów ochrony powietrza. Stworzyło także możliwość uniknięcia kosztownego i czasochłonnego opracowywania POP dla obszarów gdzie, w wyniku działań podjętych wcześniej lub aktualnie prowadzonych, możliwe jest obniżenie stężeń do wymaganego poziomu w przyjętym terminie. Poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji nie może być interpretowany jako poziom dopuszczalny obowiązujący w okresie przejściowym (zanim margines tolerancji osiągnie wartość zero). Jest to jedynie kryterium dla podejmowania niektórych działań w okresie przejściowym, przed wyznaczonym terminem osiągnięcia stężeń nie wyższych od poziomu dopuszczalnego.

Klasyfikacja stref odbywa się na podstawie najwyższych stężeń na obszarze aglomeracji lub innej strefy. Wynikiem rocznej oceny, jakości powietrza w strefie jest określenie klasy strefy dla zanieczyszczenia. Każdej strefie przypisuje się jedną klasę dla każdego zanieczyszczenia, oddzielnie ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ze względu na ochronę roślin. Zaliczenie strefy o dużym obszarze do klasy C oznacza, że jakość powietrza na terenie strefy nie spełniła określonych kryteriów także wówczas, gdy jakość ta jest generalnie dobra na obszarze całej strefy, z wyjątkiem wydzielonych terenów o ograniczonym zasięgu. Nie oznacza to konieczności prowadzenia intensywnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza na obszarze całej strefy. Oznacza natomiast potrzebę podjęcia odpowiednich działań w odniesieniu do wybranych obszarów w strefie (zwykle o ograniczonym zasięgu) w tym opracowanie Programu Ochrony Powietrza dla danego zanieczyszczenia i obszaru.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz.U. z 2012 r. poz. 914) dla wszystkich zanieczyszczeń uwzględnionych w ocenie strefę stanowi:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto nie będące aglomeracją o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców.

Według ww. zasad województwo świętokrzyskie podzielone zostało na dwie strefy: miasto Kielce i strefę świętokrzyską, do której należy Gmina Osiek. W wyniku analiz pomiarów wykonanych w 2014 r. oceniono stan powietrza strefy świętokrzyskiej następująco:

- strefa spełnia kryteria określone dla klasy A w odniesieniu do poziomów benzenu, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, ołowiu, tlenku węgla, oraz metali ciężkich zawartych w pyłe zawieszonym PM10 (arsenu, kadmu, niklu)
- strefę zaklasyfikowano do klasy C ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10 (z powodu przekroczenia dopuszczalnej krotności przekroczeń dla stężeń 24-godzinnych).
- strefę zaliczono do klasy A pod względem dotrzymania poziomu dopuszczalnego i poziomu docelowego PM2,5
- strefę zaklasyfikowano do klasy C ze względu na zanieczyszczenie powietrza benzo(a)pirenem,.
- z uwagi na brak przekroczeń poziomu docelowego dla ozonu, strefę zaliczono do klasy A
- strefę zaliczono do klasy D2 z uwagi na przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.

Na podstawie powyższych wyników oceny jakości powietrza w roku bazowym 2014, w związku z przekroczeniami stężeń pyłów PM10, i Benzo(a)pirenu w pyłe, opracowana została „Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”, uchwalona uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego nr XVII/248/15 z dnia 27 listopada 2015 r., obejmująca obie wyznaczone strefy województwa świętokrzyskiego.

Na terenie Gminy Osiek nie znajduje się żaden z punktów pomiarowych dlatego stan powietrza na terenie gminy ocenia się na podstawie przeprowadzonego modelowania matematycznego rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, które zostało przedstawione w Aktualizacji Programu Ochrony Powietrza. Analiza jakości powietrza na obszarze strefy świętokrzyskiej z wykorzystaniem wyników modelowania dyspersji zanieczyszczeń w roku bazowym 2014 według modelu CALPUFF oraz przeprowadzonej inwentaryzacji źródeł emisji analizowanych substancji pozwoliła na wskazanie obszarów narażenia ludności na występowanie ponadnormatywnych poziomów substancji w powietrzu.

Wyniki modelownia wykazały, iż siedem gmin w powiecie staszowskim (Bogoria, Łubnice, Osiek, Staszów, Szydłów, Połaniec, Rytwiany) zostało wymienione, jako obszary przekroczeń wartości dopuszczalnej stężeń 24-godzinnych pyłu PM10. Modelowanie stężeń B(a)P na obszarze strefy świętokrzyskiej wykazało wystąpienie przekroczeń wartości stężeń średniorocznych na obszarze całego powiatu staszowskiego. Z tego powodu wskazane obszary, w tym Gmina Osiek podlegają konieczności realizacji działań naprawczych niwelujących ponadnormatywne stężenia w roku wyznaczonym, jako rok prognozy. Zanieczyszczenie B(a)P oraz PM10 zostało uwzględnione w obliczeniach bazowej inwentaryzacji emisji dla Gminy Osiek. Wyznacza się działania naprawcze tylko ekonomicznie i ekologicznie efektywne, niewymagające poniesienia niewspółmiernych do efektów kosztów realizacji tj.:

OP1. Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł o małej mocy do 1 MW

OP2. Redukcja emisji zanieczyszczeń z transportu

OP3. Ograniczenie emisji przemysłowej

OP4. Planowanie przestrzenne

OP5. Edukacja ekologiczna.

W ramach Aktualizacji Programu Ochrony Powietrza dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych kierunków działań wyznaczono konkretne działania naprawcze. Konieczna jest: zmiana sposobu ogrzewania (tzn. zamiana paliwa stałego na paliwa ciekłe lub gazowe), wykonanie przyłączy sieci gazowej do poszczególnych budynków, modernizacja pieców węglowych w mieszkaniach i domkach jednorodzinnych, rozbudowa sieci gazowej, wykonanie przyłączy sieci ciepłej do poszczególnych budynków, rozbudowa sieci ciepłej, wymiana kotłów węglowych o niskiej sprawności na nowoczesne, niskoemisyjne. Ograniczenie zużycia energii oraz zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie produkcji energii poszczególnych gmin strefy świętokrzyskiej. Ponadto należy przedsięwziąć działania redukujące emisje liniową, tj. poprawa stanu technicznego dróg, co zmniejsza wielkości unosu pyłu (tzw. emisja wtórna) z powierzchni drogi oraz poprawa jakości pojazdów poruszających się po drogach. W zakresie ograniczania emisji punktowej zaleca się realizację planów inwestycyjnych zakładów, takich jak: modernizacja kotłowni komunalnych, dużych obiektów energetycznego spalania paliw, jak również wprowadzanie przez przedsiębiorców nowoczesnych i przyjaznych

środowisku technologii, hermetyzacja układów technologicznych, modernizacja instalacji (spełnienie wymagań BAT oraz standardów emisyjnych). Zaproponowane działania prowadzą do redukcji zarówno pyłu PM10 jak i innych zanieczyszczeń, np. benzo(a)pirenu czy prekursorów pyłu zawieszonego PM10, tj. tlenków azotu, tlenków siarki.

Na terenie Gminy Osiek głównym źródłem emisji powierzchniowej, pochodzącej z sektora bytowego, są lokalne kotłownie i paleniska domowe. Z racji na fakt starej struktury budownictwa gminy, mieszkańcy ogrzewają swoje domy głównie węglem, co przyczynia się do wysokiej emisji dwutlenku siarki, tlenku azotu, pyłów, sadzy oraz tlenku węgla i węglowodorów aromatycznych. Praktyka stosowana w całej Polsce wskazuje, iż w domowych kotłowniach nie tylko spalane są ww. paliwa, ale również odpady, takie jak.: plastik, guma itp. Zjawisko to powoduje zwiększone zanieczyszczenie powietrza szczególnie w okresie grzewczym, a toksyczne związki uwalniane do atmosfery podczas spalania paliw jak i odpadów mają fatalny wpływ na zdrowie społeczeństwa.

Na obszarze Gminy Osiek funkcjonuje duży zakład przemysłowy, zużywający bardzo duże ilości energii - Grupa Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A. Zakład ten wydobywa siarkę przy wykorzystaniu metody podziemnego wytopu. W tym celu kupowane jest ciepło od funkcjonującej na terenie sąsiedniej gminy elektrociepłowni Połaniec. Dzięki temu rozwiązaniu, zakład w znikomym stopniu przyczynia się do pogarszania stanu powietrza.

5.6 Formy ochrony przyrody

Zgodnie z art. 6. 1. ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2018 poz. 142), formami ochrony przyrody są:

- 1) parki narodowe;
- 2) rezerваты przyrody;
- 3) parki krajobrazowe;
- 4) obszary chronionego krajobrazu;
- 5) obszary Natura 2000;
- 6) pomniki przyrody;
- 7) stanowiska dokumentacyjne;
- 8) użytki ekologiczne;

9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe;

10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

5.6.1 Parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe

Na terenie Gminy Osiek nie znajduje się żaden park narodowy oraz park krajobrazowy. Zlokalizowany natomiast jest jeden rezerwat przyrody.

Rezerwat przyrody Zamczysko Turskie

Został utworzony 15 maja 1979 roku. Jego powierzchnia wynosi 2,52 ha. Jest to rezerwat leśny, którego celem ochrony jest zachowanie starodrzewu lipowego. Zlokalizowany jest w południowej części gminy (obręb ewidencyjny Strużki) przy samej granicy z gminą miejską Połaniec.

5.6.2 Obszary chronionego krajobrazu

Jeleniowsko-Staszowski Obszar Chronionego Krajobrazu

Położony jest pomiędzy dolinami Koprzywianki i Czarnej i obejmuje wschodni kraniec Gór Świętokrzyskich, Pogórza Szydłowskiego i Niecki Połanieckiej. Jest to obszar o bardzo urozmaiconej rzeźbie i silnie zalesiony, lasy stanowią ok. 55%, a użytki rolne ok. 40% stanowiąc lokalny ciąg ekologiczny. Spotykane gatunki zwierząt to: sarny, jelenie, kuny, łosie, bobry, dziki, zające, lisy, dzikie kaczki, bażanty i kuropatwy. W wilgotnych dnach dolin rzek, cieków i oczek wodnych występują bogate florystyczne zespoły roślinności szuwarowo-bagiennej, łąkowo bagiennej i bagienno-torfowiskowej z szeregiem rzadkich i chronionych gatunków roślin i ptaków. Na terenie gminy Osiek znajduje się jedynie niewielki fragment Jeleniowsko-Staszowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

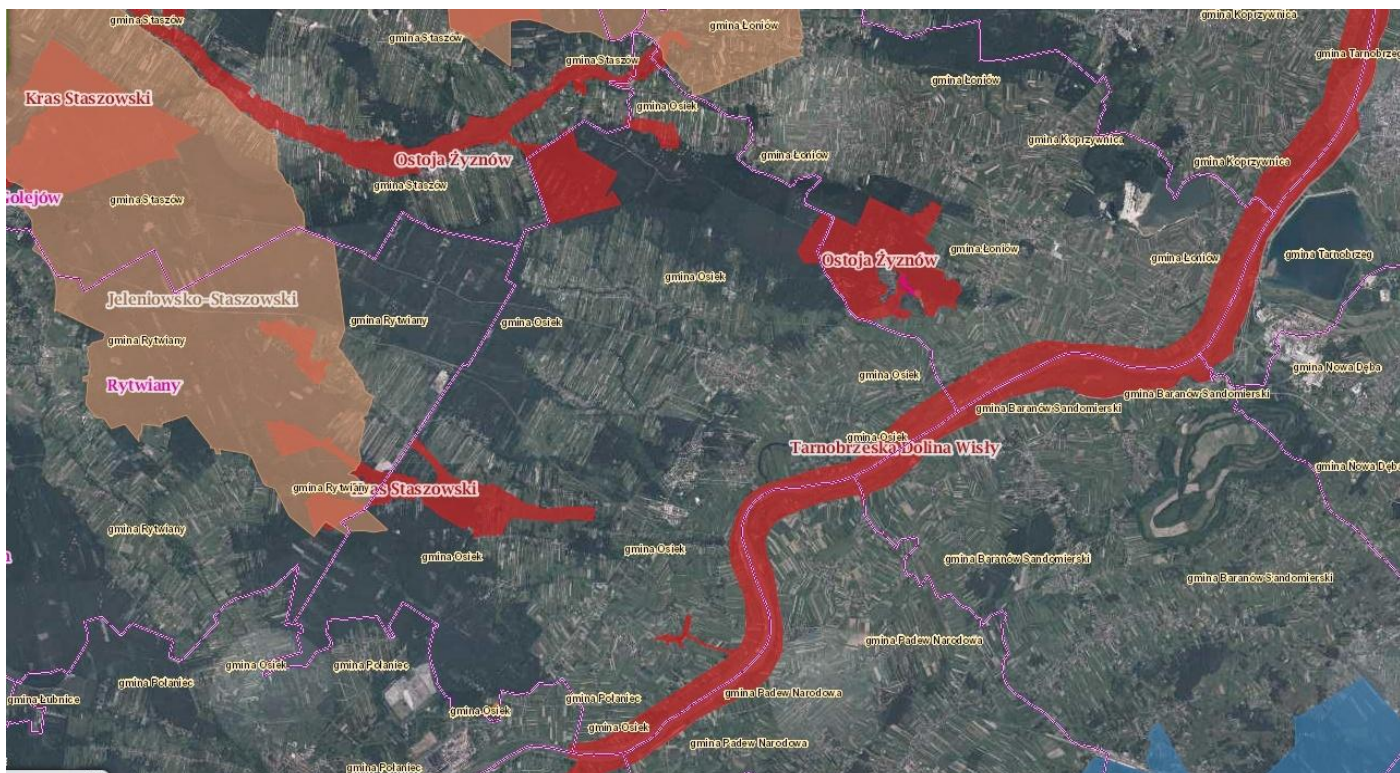
5.6.3 Obszary Natura 2000

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk **Kras Staszowski**, kod obszaru **PLH260023**. Jego całkowita powierzchnia wynosi 1 743,48 ha. Obszar składa się z kilku fragmentów o różnym charakterze. Na wschód od Staszowa znajduje się kompleks leśny z licznymi lejkami i misami krasowymi. Wskutek gromadzenia się wody wytworzyły się tu różnego typu torfowiska. Po wielowiekowym wydobywaniu torfu na skalę przemysłową wykształciły się liczne jeziora o stosunkowo czystej wodzie z niewielką domieszką związków siarki. Zachodni fragment stanowi olbrzymi

kompleks stawów rybnych wraz z rezerwatem przyrody- Dziki Staw. Część południowo wschodnia to głównie strumień bez nazwy oraz fragmenty lasów mieszanych z nielicznymi jeziorkami krasowymi. Dolina ciekupoprzecinana jest licznymi dopływami częściowo zmeliorowanymi. Obecność lejków krasowych i związana z nimi szata roślinna jest najcenniejszą wartością przyrodniczą tego regionu. Obszar obejmuje naturalne typy siedlisk oraz gatunki chronione zagrożone w skali regionu i kraju. Stwierdzono występowanie aż 12 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, największy udział mają niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie oraz dobrze wykształcone grądy i łągi.

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk **Ostoja Żyznów**, kod obszaru **PLH260036**. Jego całkowita powierzchnia wynosi 4 480,03 ha. Położony jest w obrębie mezoregionów Wyżyna Sandomierska, Góry świętokrzyskie i Pogórze Szydłowskie. W większości obszar pokrywa znacznej grubości pokrywa lessowa, co sprawia, że powierzchnia terenu jest dosyć płaska, rozcięta przez dopływ Wisły - Koprzywiankę wraz z dopływami. Największym dopływem Koprzywianki na obszarze jest rzeka Kacanka. Utworzono na niej rozległy zbiornik wodny w Szymanowicach k. Klimontowa. Występujące tu gleby to głównie brunatnoziemy, rzadziej czarnoziemy, przez co teren jest intensywnie użytkowany rolniczo. Charakterystyczny dla obszaru krajobraz to stosunkowo płaska wyżyna lessowa, wyniesiona na wysokość 220-290 m n.p.m., z bardzo gęstą siecią dolin i wąwozów lessowych, parowów oraz wzgórz o stromych ścianach stanowiących dopełnienie doliny Koprzywianki i Kacanki, będących dominującą częścią krajobrazu. Zbocza dolin rzecznych, wąwozów lessowych, skarpy śródpolne pokrywają murawy kserotermiczne. Dominującymi zbiorowiskami leśnymi są bory sosnowe i mieszane, nierzadko jednak trafiają się różnego typu zbiorowiska grądowe, rozczłonkowane często głębokimi wąwozami i jarami, zwłaszcza na zboczach dolin rzecznych. Ogółem stwierdzono tu występowanie 15 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, zajmujących łącznie ponad 40% obszaru. Największe znaczenie w Ostoi przedstawiają bardzo dobrze wykształcone i użytkowane ekstensywnie świeże łąki, fragmenty muraw kserotermicznych, zbiorowiska łąkowe oraz cenne różne typy grądów o wysokiej bioróżnorodności.

Obszar Specjalnej Ochrony Siedlisk **Tarnobrzaska Dolina Wisły**, kod obszaru **PLH180049**. Jego całkowita powierzchnia wynosi 4 059,69 ha. Obszar ten w całości jest położony na Terenie Kotliny Sandomierskiej, na Nizinie Nadwiślańskiej, na styku dwóch województw. Obejmuje dolinę Wisły ograniczoną do międzywala, na odcinku od ujścia Wisłoki - poniżej Połańca, do Sandomierza. Znaczne powierzchnie wydm nadwiślańskich są pokryte roślinnością inicjującą proces sukcesji. W dolinie rzeki występują dość duże starorzecza, z wykształconą roślinnością naturalną. Na lewym brzegu rzeki Wisły dominują kompleksy łąk, a na prawym znaczne połacie nie wyciętych jeszcze lub nie zdegradowanych lasów nadrzecznych i zarośli wierzbowych. Jest to też teren, gdzie w dużej ilości oprócz cennych siedlisk przyrodniczych występują także duże ilości ptaków, dla których teren ten jest swoistym korytarzem ekologicznym. W kilku miejscach, na wzniesieniach kilkudziesięcio- metrowych występują skupiska olszy czarnej z *Asarum europaeum* w runie. Obszar cechuje duża bioróżnorodność gatunków roślin i zwierząt oraz duża różnorodność siedlisk przyrodniczych.

Rysunek 2 Formy ochrony przyrody na terenie gminy Osiek

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

5.6.4 Pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne

Na terenie Osiek nie występują pomniki przyrody, użytki ekologiczne ani stanowiska dokumentacyjne.

5.7 Zabytki i dobra kultury

Obiekty zabytkowe na terenie Gminy Osiek wpisane do Rejestru Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach:

- Niekrasów, Zespół kościoła parafialnego p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny: Kościół, Dzwonnica, numer w rejestrze A.857/1-2,
- Niekrasów, Najstarsza część cmentarza parafialnego, numer w rejestrze A.858,
- Niekrasów, Pomnik ku czci poległych w 1918-20, numer w rejestrze A.859,
- Niekrasów, Kapliczka przydrożna św. Jana Nepomucena, numer w rejestrze 381 B/3,
- Osiek, Kościół parafialny p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika, numer w rejestrze A.860.

5.8 Infrastruktura techniczna

5.8.1 Infrastruktura drogowa

Gmina Osiek posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną. Przez jej teren przebiega droga krajowa nr 79 (na terenie gminy 13,20 km) oraz droga wojewódzka nr 765 (na terenie gminy 7,45 km). Uzupełnienie sieci dróg ponadregionalnych stanowią drogi powiatowe (asfaltowe 55,19 km, pozostałe 8,83 km) i gminne (asfaltowe 70,73 km, pozostałe 18,42 km). Przebiegają one przez każdą miejscowość na terenie gminy Osiek, zapewniając połączenia wewnątrzgminne jak i komunikację z sąsiednimi gminami.

Przez teren gminy przebiegają następujące linie kolejowe:

- Linia kolejowa normalnotorowa nr 70 Włoszczowice – Chmielów;
- Linia kolejowa szerokotorowa nr 65 Hrubieszów – Sławków Południowy LHS (tzw. Linia Hutniczo-Siarkowa).

W bezpośrednim sąsiedztwie Gminy znajduje się miasto Połaniec, co ułatwia i zapewnia obsługę miejscowej ludności w zakresie instytucjonalnym i komunikacji zbiorowej.

5.8.2 Infrastruktura energetyczna

Sieć elektroenergetyczna

Przez teren Gminy Osiek przebiegają linie najwyższych napięć 400 kV (relacja Połaniec – Ostrowiec i Połaniec – Rzeszów) oraz 220 kV (relacja Chmielów – Tarnów i Połaniec – Chmielów). Dodatkowo przebiegają następujące linie wysokiego napięcia (110 kV): Klimontów – Siarka Osiek, Połaniec – Siarka Osiek, Połaniec – Staszów, Siarka Osiek – Piaseczno WOE. Odbiorcy z terenu Gminy Osiek zasilani są z następujących stacji elektroenergetycznych (GPZ) znajdujących się poza obszarem gminy:

- GPZ Połaniec – stacja 110/15 kV,
- GPZ Klimontów – stacja 110/15 kV,
- GPZ Piaseczno WOE – stacja 110/15 kV.

Na terenie gminy funkcjonuje 59 słupowych stacji transformatorowych SN/nN będących na majątku PGE Dystrybucja S.A. (funkcjonują jeszcze stacje będące na majątku odbiorców). Długość sieci (na majątku PGE) średniego napięcia wynosi 88,50 km, niskiego 109,86 km. Stan techniczny sieci określony jest jako dobry.

Sieć ciepłownicza

W gminie nie ma zbiorczych systemów ciepłowniczych, lokalne kotłownie funkcjonują przy budynkach użyteczności publicznej. Ze względu na zabudowę jednorodziną, zdecydowanie dominującą we wszystkich miejscowościach na terenie gminy, indywidualne gospodarstwa domowe posiadają własne źródła ciepła, bazujące przeważnie na paliwie węglowym oraz miale, koksie i drewnie (piece lub kotłownie domowe).

Sieć gazowa

Na terenie Gminy Osiek nie funkcjonuje sieć gazowa. Obecnie Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. jest na etapie realizacji zadania inwestycyjnego pod nazwą „Gazyfikacja miejscowości Osiek i Długoleka” z terminem wykonania 2020 rok.

5.8.3 Infrastruktura oświetlenia

Sieć oświetlenia ulicznego obejmuje 997 punktów świetlnych. Z tej liczby 764 oprawy to lampy sodowe natomiast pozostałe 223 oprawy rtęciowe z zamiennikiem sodowym. Liczba opraw na terenie gminy została przedstawiona w tabeli poniżej:

Tabela 1 Infrastruktura oświetlenia ulicznego na terenie Gminy

Lp	Typ oprawy	Moc oprawy [W]	Ilość
1	Sodowa	70	484
2	Sodowa	110	63
3	Sodowa	150	217
4	Rtęciowa z zamiennikiem sodowym	100	190
5	Rtęciowa z zamiennikiem sodowym	150	43
Łącznie			997

Źródło: PGE Dystrybucja S.A. Oddział Rzeszów

Stan techniczny opraw można określić jako dobry bądź średni. Z tego względu w nadchodzących latach konieczne będzie systematyczne wymienianie opraw na nowe.

5.8.4 Infrastruktura wodna

Na terenie Gminy Osiek funkcjonuje sieć wodociągowa. Dane ją charakteryzujące zostały przedstawione w tabeli poniżej. Odsetek ludności korzystającej z wodociągu wynosi 99,9%.

Tabela 2 Stan sieci wodociągowej na terenie Gminy Osiek rok 2016

Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Ilość przyłączy [szt.]	Dostarczona woda [dam3]	Ludność korzystająca [osoba]
125,1	2 343	158,8	7 758

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dane na temat sieci kanalizacyjnej zostały przedstawione poniżej. Sieć ta funkcjonuje jedynie na terenie miasta Osiek. Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji wynosi 20,7% (jedynie obszar miasta Osiek).

Tabela 3 Stan kanalizacji w Gminie Osiek na rok 2016

Długość czynnej sieci [km]	Ilość przyłączy [szt.]	Ilość ścieków [dam3]	Ludność korzystająca [osoba]
18,2	474	65	1 508

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.9 Gospodarka odpadami

Od 1 lipca 2013 r. ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nałożyła na gminy obowiązek odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Dlatego też wszyscy mieszkańcy nieruchomości zamieszkałych na terenie Gminy Osiek zostali objęci systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Pozostałe nieruchomości niezamieszkałe, na których powstają odpady komunalne tj. nieruchomości gdzie prowadzona jest działalność gospodarcza oraz budynki użyteczności publicznej są zobowiązane do podpisania umów na odbiór odpadów z firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej, prowadzonego przez Burmistrza Miasta i Gminy Osiek.

Na terenie Gminy Osiek nie funkcjonuje składowisko odpadów z tego względu nie zostały zaplanowane działania związane z emisją zanieczyszczeń ze składowisk.

Azbest

Ważną kwestią dotyczącą odpadów są odpady zawierające azbest. Azbest jest zaliczany do substancji o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka. Staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów z jego zawartością.

Tabela 4 Ilość azbestu na terenie Gminy Osiek

Rodzaj wyrobu [m ²]		
Płyty płaskie tzw. „karo”	Płyty faliste	Razem
13 574	213 035	226 609

Źródło: Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Osiek na lata 2017-2032

Łącznie na terenie znajduje się około 2 492 Mg płyt azbestowo-cementowych. Decydujące znaczenie przy możliwości dalszego użytkowania azbestu ma ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Do grupy I (wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie) zakwalifikowano 6,05% pokryć dachowych, co stanowi około 150,8 Mg, które muszą być usunięte w pierwszej kolejności.

Dziki wysypiska

Na terenie powiatu staszowskiego w tym Gminy Osiek, podobnie jak w większości gmin w Polsce, negatywnym zjawiskiem jest powstawanie „dzikich wysypisk”. Wynika to między innymi z niskiej świadomości ekologicznej mieszkańców

i niewystarczającej efektywności funkcjonujących systemów selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych.

Dziki wysypiska stwarzają zagrożenie dla środowiska:

- ✓ zaburzają estetykę miejsc
- ✓ brak zabezpieczeń powoduje przedostawanie się substancji niebezpiecznych do gleb czy wód gruntowych
- ✓ są siedliskiem bakterii chorobotwórczych i grzybów
- ✓ stwarzają zagrożenie epidemiologiczne
- ✓ stanowią zagrożenie dla zwierząt
- ✓ mogą powodować samozapłon
- ✓ są źródłem odorów.

Obowiązująca od 1 lipca 2013 r. znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nałożyła na gminy obowiązek przygotowania oraz wdrożenia systemu, który zapewni selektywne zbieranie odpadów, co ma m.in. zapobiegać nielegalnemu pozbywaniu się śmieci.

Według informacji dostarczonych przez Urząd Gminy wszystkie nielegalne wysypiska zostały zlikwidowane i problem ten nie występuje na obszarze Gminy. Jednak w celu zapobiegania ewentualnej emisji szkodliwych substancji do powietrza z „dzikich wysypisk” (przy ponownym ich powstaniu) Gmina Osiek będzie prowadziła specjalną edukację w ramach zaplanowanego działania M.3 oraz kontrole gospodarki odpadowej w ramach działania M.1

5.10 Obszary problemowe

Obszarem problemowym jest sektor transportu, który w Gminie Osiek generuje znaczne ilości CO₂ oraz charakteryzuje się wysoką wartością konsumowanej energii finalnej. Udział tego sektora sięga 36,85% całej emisji CO₂ na obszarze gminy. Problemem jest wysoki poziom transportu lokalnego, niedostatecznie rozwinięta sieć tras rowerowych, chodników, stan dróg oraz przeważająca ilość starych samochodów o dużym zużyciu paliw i wysokiej emisji zanieczyszczeń.

Budynki użyteczności publicznej na terenie Gminy Osiek nie wykorzystują alternatywnych źródeł energii. Żaden funkcjonujący obiekt nie wykorzystuje tego

takiego rozwiązania. Część użytkowanych obiektów jest stara i nie ma przeprowadzonych modernizacji, z czym wiąże się wyższe roczne zużycie energii cieplnej oraz duża emisja szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery. Ponadto budynki użyteczności publicznej w niektórych przypadkach ogrzewane są węglem, a instalacje grzewcze wykazują niską sprawność, co wpływa na zwiększenie zapotrzebowania na ciepło. Użytkowanie przestarzałych technicznie źródeł powoduje zużywanie dużej ilości energii. Skutkiem tego są zbyt wysokie koszty, które często nie gwarantują odpowiedniego ogrzania pomieszczeń. Wyższa energochłonność budynków generuje nadmierne koszty ich utrzymania, co powoduje znaczne obciążenia budżetowe dla podmiotów prowadzących w nich swoją działalność. Podjęcie niezbędnych działań termomodernizacyjnych oraz instalacja źródeł wykorzystujących OZE ma na celu redukcję emisję szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery i redukcję zużycia energii oraz pozwoli na znaczne obniżenie kosztów związanych z utrzymaniem tych obiektów.

Sektor budynków mieszkalnych, który odpowiada za ponad 31% emisji dwutlenku węgla (ale aż 98% benzo(a)pirenu oraz blisko 92% pyłu PM10), cechuje brak przeprowadzonych termomodernizacji, znikomy odsetek energii uzyskiwanej przy udziale OZE, wykorzystywanie kotłów węglowych o niskiej sprawności oraz wykorzystywanie drewna jako źródła energii, które przyczynia się do zwiększonej emisji B(a)P oraz PM10.

Dodatkowym problemem jest wciąż niski poziom wiedzy i świadomości społeczeństwa w zakresie oszczędności energii, OZE, szkodliwości spalania w piecach i kominkach wszelkiego rodzaju materiałów czy wpływu emisji szkodliwych gazów i pyłów na powietrze i zdrowie mieszkańców. Ponadto mieszkańcy nie podejmują działań w zakresie wymiany źródeł ciepła na ekologiczne i energooszczędne z powodu braku własnych środków finansowych, a tym samym również niewiedzy w zakresie możliwości pozyskiwania funduszy oraz kosztów takich inwestycji jak OZE, termomodernizacje, montaż nowych kotłów.

Tabela 5 Obszary problemowe na terenie Gminy Osiek

Problem 1	Niedostateczne wykorzystanie OZE w sektorze mieszkalnym, gminnym i przedsiębiorstw
A	Mała liczba budynków mieszkalnych wykorzystujących OZE
B	Brak wykorzystania OZE przez budynki użyteczności publicznej
C	Brak energii z OZE w sektorze przedsiębiorstw
Problem 2	Wysoka energochłonność budynków gminnych, infrastruktury technicznej oraz gospodarstw indywidualnych
A	Większość budynków publicznych bez przeprowadzonych termomodernizacji
B	Budynki mieszkalne bez przeprowadzonych termomodernizacji
C	Niedopasowana infrastruktura techniczna
D	Słaba promocja idei budownictwa energooszczędnego
Problem 3	Niska świadomość mieszkańców dotycząca ich wpływu na lokalną gospodarkę ekoenergetyczną oraz jakość powietrza
A	Niedostateczna świadomość istnienia alternatywnych źródeł energii
B	Brak projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe
C	Niski poziom współpracy między urzędnikami i mieszkańcami (brak promocji przyjaznych systemów zaopatrzenia w energię, paliwa, ciepło)
Problem 4	Słaba realizacja idei zrównoważonego transportu
A	Wysoki udział samochodów starszych, o wysokiej emisji spalin
B	Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura rowerowa
C	Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura techniczna drogowa

Źródło: opracowanie własne

6 Metodologia

Rokiem dla którego zostały obliczone wartości emisji dwutlenku węgla, pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu dla całej Gminy Osiek jest rok 2010, zwany dalej rokiem bazowym. Wybór tego roku został podyktowany możliwością uzyskania pełnych, rocznych danych dotyczących podmiotów działających na terenie gminy, stanu infrastruktury na terenie gminy jak i dokumentacji rozliczeniowej za energię elektryczną, grzewczą czy paliwa transportowe. Uzyskanie informacji ze starszego okresu czasu nie było możliwe (ze względu na ich brak). Jednocześnie wybór takiego roku bazowego umożliwia uwzględnienie inwestycji z zakresu wzrostu efektywności energetycznej, jakie zostały przeprowadzone przez Urząd Miasta i Gminy. Zebrane dane obejmują okres pełnego roku i są aktualne na dzień 31 grudnia 2010. Wszystkie szczegółowe wyliczenia znajdują się w Bazowej Inwentaryzacji Emisji.

Gmina Osiek została podzielona na sektory, zgodnie z wytycznymi zawartymi w podręczniku SEAP, w celu określenia, jaki sektor generuje największe zanieczyszczenia, aby móc zaplanować odpowiednie działania ograniczające emisję. Wyznaczono następujące sektory:

- ✓ Mieszkalny,
- ✓ Gminny (obejmujący wszystkie budynki w zarządzie gminy),
- ✓ Przemysł i usługi,
- ✓ Oświetlenie uliczne,
- ✓ Transport.

6.1 Wskaźniki dla budynków oraz energii elektrycznej

Wszystkie obliczenia zostały wykonane przy wykorzystaniu szeregu wskaźników pochodzących z instytucji zajmujących się zagadnieniem wytwarzania energii i emisją zanieczyszczeń z tym procesem związanym. Zebrano je w jednym miejscu w celu przejrzystości obliczeń. Dla dwutlenku węgla przyjęto wskaźniki za Krajowym Ośrodkiem Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE) zamieszczone w dokumencie: Wartości opałowe (WO) i wskaźniki emisji CO₂ (WE) w roku 2011 do raportowania w ramach Wspólnotowego Systemu Handlu Uprawnieniami do Emisji za rok 2014.

Tabela 6 Wielkość energii uzyskiwanej z jednostki nośnika

Źródło	Energia [GJ]
Węgiel [Mg]	25,93
Gaz LPG [Mg]	47,31
Olej Opałowy [Mg]	40,19
Drewno [Mg]	15,60
Energia Elektryczna [MWh]	3,60
Gaz sieciowy [m ³]	0,03
Olej napędowy [kg]	0,04
Benzyna [kg]	0,04

Źródło: opracowanie na podstawie KOBiZE

Tabela 7 Emisja dwutlenku węgla zależnie od nośnika

Nazwa	Jednostka	Wartość
Energia elektryczna ²	MgCO ₂ /MWh	0,8120
Węgiel kamienny	MgCO ₂ /GJ	0,0941
Gaz ziemny	MgCO ₂ /GJ	0,0558
Gaz ciekły	MgCO ₂ /GJ	0,0624
Olej opałowy	MgCO ₂ /GJ	0,0766
Olej napędowy	MgCO ₂ /GJ	0,0733
Benzyna	MgCO ₂ /GJ	0,0686
Drewno ³	MgCO ₂ /GJ	0,0000

Źródło: opracowanie na podstawie KOBiZE

Wskaźniki emisji dla pozostałych zanieczyszczeń powietrza zostały użyte za Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:

Tabela 8 Wskaźniki emisji dla benzo(a)pirenu

Substancja	Wskaźniki emisji					
	Moc kotła	Miano	Paliwo stałe (bez biomasy)	Gaz ziemny	Olej opałowy	Biomasa drewno
B(a)P	< 50 kW	mg/GJ	270	0	10	121
B(a)P	< 1 MW	mg/GJ	100	0	10	50
PM10	< 50 kW	g/GJ	225	0,5	3	480
PM10	< 1 MW	g/GJ	190	0,5	3	76

Źródło: NFOŚiGW program KAWKA

² Referencyjny wskaźnik emisyjności dla produkcji energii elektrycznej (KOBiZE)

³ Według ustaleń UE spalanie drewna nie emituje CO₂

6.2 Wskaźniki dla transportu

Obliczenia związane z transportem zostały dokonane przy zastosowaniu metody wozokilometrów. Metoda ta opiera się na założeniu ile kilometrów w ciągu roku przejeżdża dany rodzaj pojazdu przy założonym średnim spalaniu.

Przy wyliczaniu emisji związanej z transportem lokalnym dodatkowo posłużono się danymi dotyczącymi rodzaju i ilości zarejestrowanych na terenie Gminy Osiek pojazdów. Dalsze obliczenia dokonywane w celu inwentaryzacji emisji zanieczyszczeń transportowych, zostały oparte na wskaźnikach charakteryzujących średnie spalanie pojazdu w zależności od rodzaju używanego paliwa i kategorii pojazdu. Jednocześnie ustalono średnią liczbę kilometrów przejechanych przez dany rodzaj pojazdu w ciągu całego roku.

Przytoczone wskaźniki i ich wartości zostały użyte do wyliczeń związanych z transportem. Dane dotyczące średniego spalania pojazdów zostały przytoczone za Instytutem Transportu Samochodowego (ITS), który zajmuje się badaniem środków transportu i ich wpływem na emisję zanieczyszczeń. To samo źródło zostało użyte do określenia średniego rocznego przebiegu danego pojazdu. Wartości przebiegu podane przez ww. instytucję zostały pomniejszone ze względu na branie pod uwagę jedynie kilometrów przejechanych na terenie Gminy Osiek. Przykładowe wartości dla samochodu osobowego przedstawia poniższa tabela:

Tabela 9 Spalanie oraz przebieg na terenie gminy dla samochodu osobowego

Rodzaj paliwa	Średnie roczne zużycie paliwa	Średni roczny przebieg
Benzyna	0,08 l/km	5 000 km
Olej napędowy	0,07 l/km	6 000 km
LPG	0,10 l/km	6 000 km

Zródło: na podstawie danych Instytutu Transportu Samochodowego

Dla obliczenia wartości emisji benzo(a)pirenu oraz pyłu PM10 z sektora transportu posłużono się dodatkowo wskaźnikami zamieszczonymi w załączniku do podręcznika wydanego przez SEAP, dotyczącym transportu samochodowego.

Tabela 10 Wskaźniki emisji dla transportu samochodowego

Zanieczyszczenie [g/kg paliwa]	Typ pojazdu	Rodzaj paliwa		
		Benzyna	Olej napędowy	LPG
Benzo(a)piren	Osobowy	0,000006	0,000021	0
Benzo(a)piren	Ciężarowy lekki	0,000004	0,000016	-

Benzo(a)piren	Ciężarowy ciężki	-	0,000005	-
Benzo(a)piren	Motocykl	0,000008	-	-
PM10	Osobowy	0,030000	1,100000	0,000000
PM10	Ciężarowy lekki	0,020000	1,520000	0,000000
PM10	Ciężarowy ciężki	-	0,940000	-
PM10	Motocykl	2,200000	-	-

Źródło: opracowanie na podstawie SEAP

Gminę Osiek przecina droga krajowa. Powoduje to, iż ruch tranzytowy odbywający się po niej został uwzględniony w obliczeniach dla transportu. Dane do obliczeń związanych z transportem pochodzą ze Starostwa Powiatowego w Staszowie oraz Generalnego Pomiaru Ruchu wykonywanego, przez GDDKiA. Szczegółowe wyliczenia znajdują się w Bazowej Inwentaryzacji Emisji dla Gminy Osiek.

6.3 Sposób obliczenia efektu ekologicznego działań

Dla obliczenia efektu ekologiczne zaplanowanych działań została przyjęta jednolita metodyka. Przy obliczeniach związanych ze zwiększaniem efektywności energetycznej budynków w przypadku termomodernizacji, ich skuteczność wynosi od kilku do kilkudziesięciu procent. Dla obiektów gminnych oraz przemysłowych i usługowych przyjęto wartość na poziomie wynoszącym 30% (spadek zużycia energii o tą wartość oszacowano na podstawie już wykonanych inwestycji- rozdział 8.1). Jednocześnie wartość ta nawiązuje do założeń Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego gdzie dofinansowanie mogą uzyskać projekty przewidujące zwiększenie efektywności energetycznej o minimum 25%. Dla obiektów mieszkalnych spadek zużycie energii cieplnej, również wynosi od kilku do kilkudziesięciu procent. Ze względu na to, iż mieszkańcy podejmujący się tego rodzaju inwestycji dążą do jak największego spadku zużycia energii (oraz na podstawie obliczeń własnych dokonanych dla kilku przykładowych obiektów mieszkalnych) przyjęto, iż wzrost efektywności energetycznej wyniesie ok. 40%. Dodatkowe założenie dotyczyło tego, iż średnia powierzchnia obiektu to ok. 100 m² (Czyli 1 obiekt mieszkalny zaoszczędzi ok.13,2 MWh/rok). Z tak obliczonych wartości zaoszczędzonej energii obliczono spadek emisji zanieczyszczeń (dwutlenek węgla, pyłu PM10 oraz benzo(a)piren) poprzez uwzględnienie wskaźnika emisji dla spalania węgla kamiennego (chyba że dany obiekt posiadał inny rodzaj ogrzewania wtedy

stosowano odpowiedni wskaźnik dla używanego nośnika energii). W przypadku wymiany pieców na nowoczesne przyjęto, iż średni spadek emisji zanieczyszczeń wyniesie 50% natomiast redukcja zużycie energii poprzez wzrost efektywności pieca wyniesie maksymalnie do 8% (średnio ok. 6%).

Dla oświetlenia ulicznego przyjęto, iż wzrost efektywności energetycznej wyniesie ok 10% (o tą wartość spadnie zużycie roczne energii elektrycznej a co za tym idzie emisja dwutlenku węgla). Założenie to przewiduje częściowo wymianę lamp oświetleniowych na te wykonane w technologii LED.

Efekt działań został określony na podstawie obliczeń własnych oraz istniejących opracowań dotyczących poruszanych zagadnień. Wymiana urządzeń elektrycznych przyniesienie ograniczenie zużycia energii o wartości ok. 5% natomiast wymiana oświetlenia w budynkach publicznych zredukuje zużycie energii elektrycznej o ok. 10,0%. Wartość to jest wysoka ze względu na to, iż obiekty publiczne wykorzystując stare, niskoefektywne instalacje. Od podanych wartości policzono redukcję dwutlenku węgla (wskaźnik przeliczeniowy stanowiła emisja towarzysząca zużyciu 1 MWh energii elektrycznej).

Dodatkowo redukcja emisji dwutlenku węgla była szacowana na podstawie zmiany nośnika energii wyrażonej w MWh. Obliczone wartości energii produkowanej przy pomocy OZE posłużyły do wyliczenia wartości spadku emisji CO₂. Dla większości przypadków wskaźnik przeliczeniowy stanowiła emisja towarzysząca produkcji 1 MWh energii elektrycznej. W pozostałych działaniach wartość ta była modyfikowana ze względu na rodzaj używanego nośnika energii (np. w przypadku instalacji solarnej, jako wskaźnik przeliczeniowy została użyta wartość emisji CO₂ towarzysząca spalaniu węgla w piecu).

Obliczenia związane ze wzrostem produkcji energii z OZE zostały oparte na jednolitych założeniach. Powołano się na istniejące opracowania dotyczące tego zagadnienia i na ich podstawie przyjęto:

- Instalacja solarna montowana na budynku mieszkalnym wytworzy w ciągu roku ok. 2 940 kWh energii,
- 1kW instalacji fotowoltaicznej wytwarza w ciągu roku 950 kWh prądu.

Dla budynków mieszkalnych przyjęto, iż montowane instalacje fotowoltaiczne będą miały moc 5 kW, a co za tym idzie w ciągu roku wytworzą ok. 4 750 kWh prądu elektrycznego. Na budynkach gminnych powstaną instalacje solarne dostarczające rocznie ok. 10 MWh energii, natomiast w sektorze przemysłowym i usługowym panele fotowoltaiczne o mocy 250 kW. W budynkach mieszkalnych przyjęto, iż powstanie 30 kotłów na biomasę, które rocznie wyprodukują ok. 600 MWh energii.

Na podstawie opisanych powyżej założeń została obliczona łączna ilość energii, jaką uda się pozyskać przy założonej liczbie instalacji oraz efekt ekologiczny, który w związku z tym zostanie osiągnięty. W przypadku spadku zużycia energii i emisji zanieczyszczeń, wszystkie wartości procentowe były przeliczane dla konkretnych obiektów (sektor gminny) bądź dla wartości średnich charakteryzujących dany typ obiektów (sektor mieszkalny, sektor usługowy i przemysłowy). Obliczone wartości były sumowane a w tabeli zaplanowanych działań przedstawiono łączny efekt realizowanego zadania.

Sposób oszacowania liczby instalacji jak i liczby budynków poddawanych termomodernizacji został przedstawiony w opisie danego zadania. Dla sektora transportu w przypadku działań edukacyjnych, ze względu na trudność uzyskania wiarygodnych danych efekt ekologiczny nie był wyliczany. Działanie modernizacji dróg przyczyni się do spadku zużycia energii w wysokości 1,00%. Podana wartość była przeliczana względem całkowitego zużycia energii tylko dla sektora transportu. Od tak otrzymanej danej liczbowej dotyczącej spadku zużycia energii, został obliczony spadek emisji zanieczyszczeń towarzyszący spalaniu oleju napędowego (jako głównego paliwa wykorzystywanego w sektorze transportu).

W niniejszym dokumencie jak i w obliczeniach energia pozyskiwana z drewna nie była liczona, jako OZE. Przyjęcie takiego założenia wynika z faktu, iż spalanie tego nośnika energii emituje znaczne ilości zanieczyszczeń (pyłów oraz B(a)P) do powietrza. Substancje te są dużo bardziej szkodliwe dla zdrowia człowieka niż dwutlenek węgla oraz występuje ich przekroczenia na terenie Gminy Osiek. Dlatego energia pozyskana przy wykorzystaniu drewna została przedstawiona, jako osobne wydzielenie - nośnik energii drewno i nie została wliczona do energii uzyskiwanej przy pomocy OZE. Wyjątek stanowiło określenie udziału OZE w roku 2020, wtedy energię uzyskiwaną z drewna wliczono do tego udziału.

7 Wyniki bazowej inwentaryzacji

Dla Gminy Osiek zostały dokonane wyliczenia zanieczyszczeń powietrza w postaci pyłu PM10, dwutlenku węgla oraz benzo(a)pirenu. Całość emisji została podzielona na sektory bilansowe według zaleceń stosowanych w podręczniku SEAP- „Jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii”. Dokument ten jest rekomendowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej jednostką samorządu terytorialnego do tworzenia dokumentów obejmujących zagadnienia gospodarki energetycznej i ograniczania emisji zanieczyszczeń. Dlatego wydzielono następujące sektory:

1. Mieszkalny,
2. Gminny (budynki użyteczności publicznej),
3. Przemysłowy i usługowy,
4. Oświetlenie uliczne,
5. Transport.

Przyjęte do obliczeń wskaźniki zostały przedstawione w rozdziale metodologia. Pozostałe założenia są przedstawione na początku podrozdziału dotyczącego każdego z wyróżnionych sektorów.

Dane do tego rozdziału zostały zebrane z następujących źródeł:

1. Urząd Miasta i Gminy Osiek,
2. Jednostki Gminne,
3. Starostwo Powiatowe w Staszowie,
4. Informację dostarczone przez PGE Dystrybucja,
5. Bank Danych Lokalnych GUS,
6. Ankiety wypełnione przez mieszkańców.

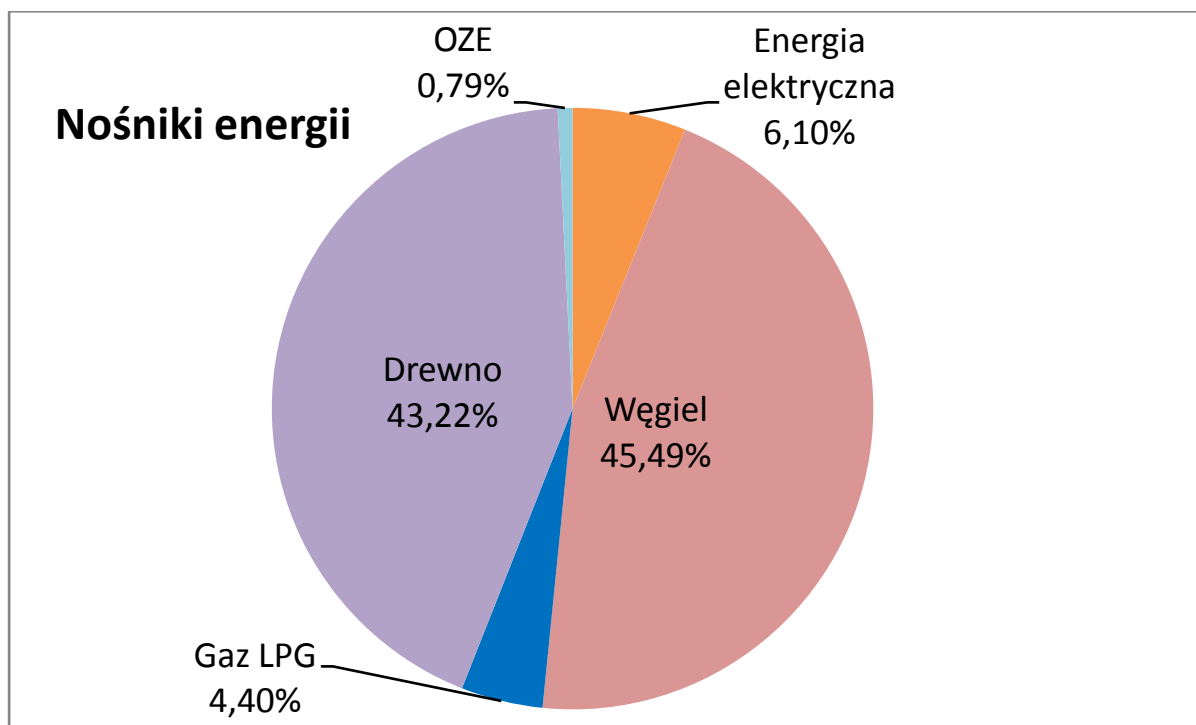
7.1 Sektor mieszkalny

Mieszkańcy Gminy Osiek zostali poddani ankietyzacji (załącznik 1 wzór ankiety), podczas której zebrano 121 prawidłowo wypełnionych ankiet. Wyniki ankietyzacji posłużył do wyliczenia wartości energii finalnej zużytej w 2010 roku na terenie całej gminy w sektorze mieszkalnym. Dokonane obliczenia obejmują energie zużywaną do celów grzewczych/chłodniczych, wentylacji, uzyskania ciepłej wody użytkowej, przygotowania posiłków oraz zużytej energii elektrycznej.

W obliczeniach dla tego sektora zastosowano następujące założenia:

- ✓ Zużycie energii finalnej zależy od wielkości obiektu, który ją wykorzystuje,
- ✓ Średnie zużycie energii finalnej na m² powierzchni, wyliczone na podstawie ankiet, wyraża wartość z uwzględnieniem zużycia energii elektrycznej,
- ✓ Powstające straty energii zostały uwzględnione i są one zawarte w przyjętych wskaźnikach.

Obliczone na podstawie ankietyzacji średnie zużycie energii finalnej w sektorze mieszkalnym wynosiło 1,34 GJ/m². Oznacza to, iż po uwzględnieniu powierzchni budynków mieszkalnych przyjętej z danych podatkowych, **wartość zużytej w 2010 roku energii finalnej wyniosła 243 724,72 GJ (67 701,31 MWh).**

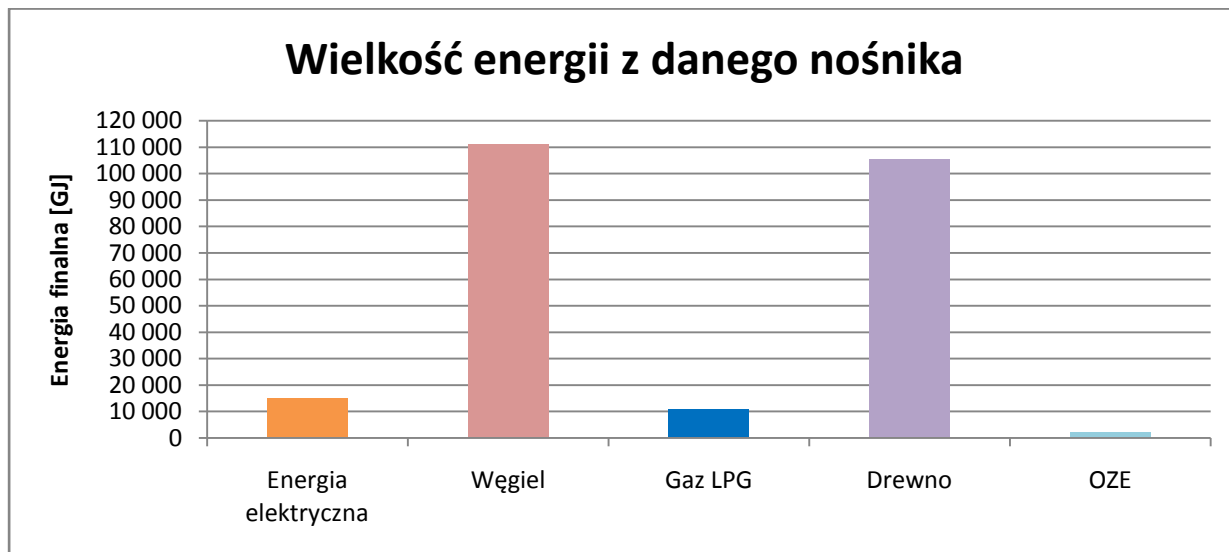

Wykres 2 Struktura nośników energii w sektorze mieszkalnym

Źródło: opracowanie własne

Na terenie Gminy Osiek najwięcej energii w sektorze mieszkalnym jest produkowane przy użyciu węgla. Odpowiada on za 45,49% energii finalnej w tym sektorze. Następne w zestawieniu jest drewno z udziałem na poziomie 43,22%. Kolejną pozycję w tym zestawieniu osiągnęła energia elektryczna. Jej zużycie w sektorze mieszkalnym odpowiadało za 6,10% całości wytworzonej energii. Udział wynoszący 4,40% przyjmuje gaz LPG. Warto podkreślić jest to, iż udział OZE

w tym sektorze przyjmuje wartość równą 0,79% co jest niską wartością w strukturze nośników energii.

Wykres 3 Wartość energii z danego źródła

Źródło: opracowanie własne

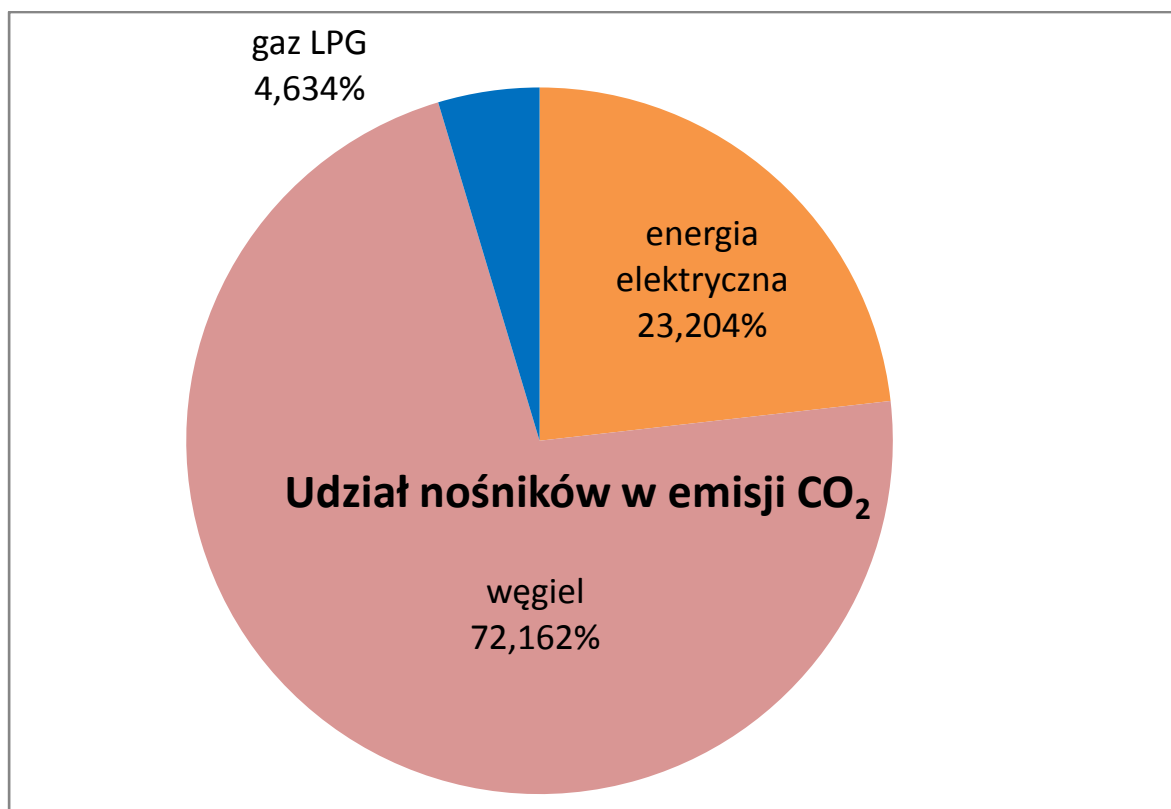
Tabela 11 Wartość energii z poszczególnych źródeł

Nośnik	Energia [GJ]
Energia elektryczna	14 867,56
Węgiel	110 876,06
Gaz LPG	10 726,63
Drewno	105 329,37
OZE	1 925,10
Łącznie	243 724,72

Źródło: obliczenia własne

Masa wyemitowanego dwutlenku węgla z sektora mieszkalnego w roku 2010 wyniosła 14 452,23 Mg/rok. Emisja pyłu PM10 75,51 Mg/rok; emisja B(a)P 42,6814 kg/rok.

Udział procentowy poszczególnych nośników energii w emisji CO₂ przedstawia wykres zamieszczony poniżej. Widać na nim, iż największe znaczenie ma węgiel kamienny z udziałem 72,16%. Następna w kolejności jest energia elektryczna odpowiadająca za 23,20%. Ostatni w zestawieniu jest gaz LPG (używany w postaci butli jak i zbiorników działających w ramach centralnego ogrzewania) z udziałem 4,63%. Brak w tym zestawieniu drewna wynika z przyjmowania zaleceń UE według, których źródło to nie emituje dwutlenku węgla.

Wykres 4 Udział nośników w emisji dwutlenku węgla

Źródło: obliczenia własne

Ankietyzacja przeprowadzona wśród mieszkańców wykazała, iż zainteresowanie modernizacjami źródeł ciepła, instalacją OZE czy termomodernizacjami wykazuje ok. 61,16% mieszkańców gminy. Jednocześnie spośród tych osób ok. 1/2 z nich jest gotowa podjąć działania jedynie w przypadku pojawienia się jakiegoś dofinansowania.

Sektor mieszkalny Gminy Osiek cechuje się znacznym udziałem węgla kamiennego, odpowiadającego za emisję wszystkich zanieczyszczeń do powietrza. Drugim największym źródłem energii jest drewno, które według założeń UE nie przyczynia się do powstawania zanieczyszczenia w postaci emisji dwutlenku węgla, jednak jest odpowiedzialne za zwiększoną emisję bardziej szkodliwych substancji: benzo(a)pirenu oraz pyłów PM10.

Wśród mieszkańców jest średnie zainteresowanie wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii. Warto podkreślić, iż 0,79% energii w sektorze mieszkalnym w gminie jest produkowane z OZE co jest wynikiem niskim, dlatego należy prowadzić działania zmierzające do powstania pozytywnych trendów w tym sektorze.

Tabela 12 Sektor mieszkalny- całość

Sektor	CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	Energia [GJ]	Energia [MWh]	Energia OZE [MWh]
Mieszkalny	14 452,23	42,6814	75,51	243 724,72	67 701,31	534,75

7.2 Sektor gminny

Przedstawione w tym podrozdziale dane dotyczące obiektów gminnych pochodzą z przeprowadzonej ankietyzacji wśród jednostek pozostających w zarządzie Urzędu Miasta i Gminy Osiek (wzór ankiety w załączniku nr 2). Na podstawie zebranych wyników okazało się, iż w roku bazowym 2010 większość obiektów posiadała kotłownie węglowe. Sześć obiektów uzyskiwało ciepło za pomocą kotłowni olejowych. Ciepło, w większości obiektów jest wykorzystywane do ogrzewania pomieszczeń oraz ciepłej wody użytkowej.

Przeważająca część obiektów publicznych w roku bazowym 2010 nie miały przeprowadzonej termomodernizacji. Część z nich została poddana termomodernizacji po roku 2010 (przedstawione w podrozdziale inwestycje zrealizowane). Żaden obiekt gminny nie wykorzystuje OZE. Uproszczone wyniki ankietyzacji prezentuje tabela poniżej.

Tabela 13 Budynki użyteczności publicznej w Gminie Osiek

Lp	Nazwa	Adres	Termomodernizacja	Emisja			Energia finalna [GJ]
				CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	
1	Miejsko-Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Osieku	Osiek, ul. Wolności 18A	Brak	49,40	0,0034	0,0010	442,00
2	Publiczna Szkoła Podstawowa w Szwagrowie	Szwagrów 126A	Brak	143,07	0,1348	0,2562	1 420,36
3	Urząd Miasta i Gminy Osiek	Osiek, ul. Rynek 1	Brak	66,34	0,0054	0,0016	650,85
4	Oczyszczalnia ścieków	Osiek, ul. Komunalna 1	Częściowa	14,67	0,0008	0,0003	120,76
5	Publiczna Szkoła Podstawowa w Suchowoli	Suchowola 31	Brak	96,75	0,0941	0,1788	977,69
6	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Osieku	Osiek, ul. Wolności 16	Pełna	76,88	0,0553	0,1051	663,43
7	Ośrodek Pomocy Społecznej	Osiek, ul. Wolności 18A	Częściowa	30,15	0,0665	0,0554	277,30

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

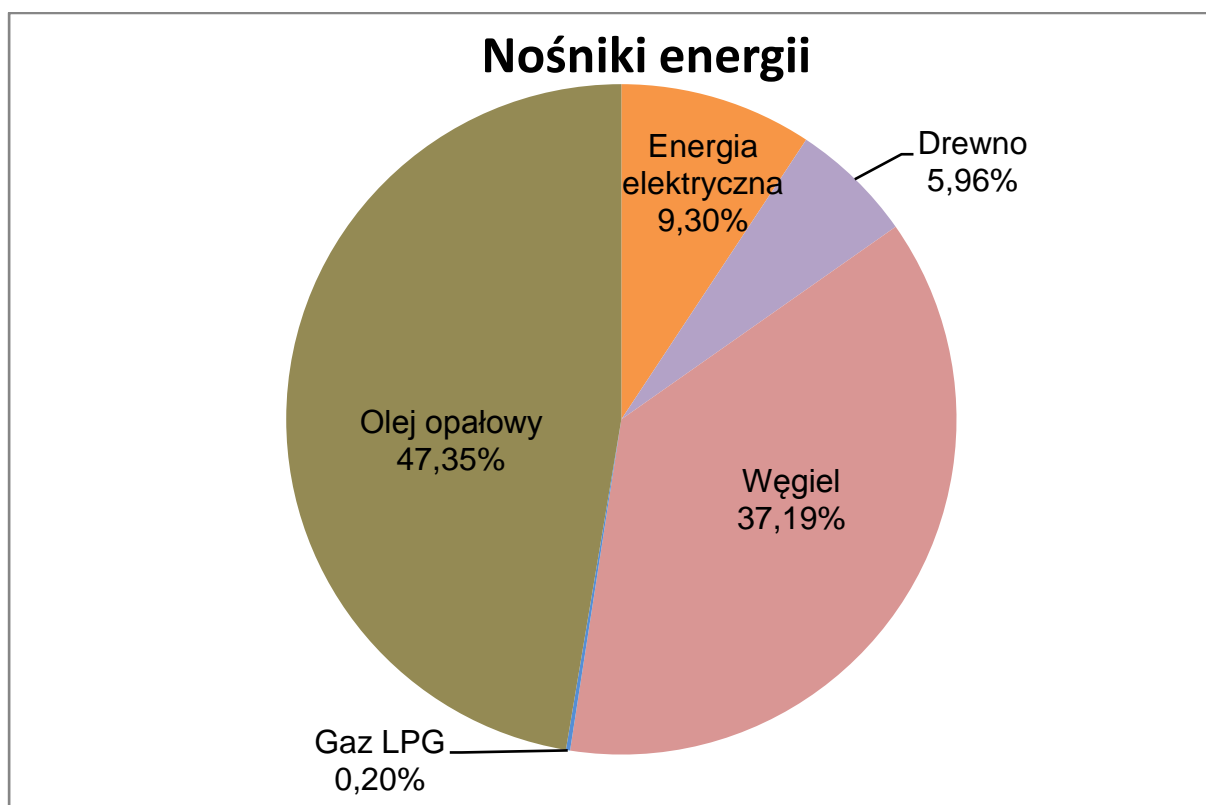
Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

Lp	Nazwa	Adres	Termomodernizacja	Emisja			Energia finalna [GJ]
				CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	
8	Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Osieku	Osiek, ul. Wolności 24a	Częściowa	332,26	0,0338	0,0101	3 719,46
9	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Heleny i Józefa Świątyńskich w Ossali	Ossala 26A	Brak	74,09	0,0078	0,0023	841,27
10	Publiczna Szkoła Podstawowa w Pliskowoli	Pliskowola 135B	Brak	39,53	0,0034	0,0010	398,24
11	Budynek po byłej Szkole Podstawowej Swaróż	Swaróż 13	Brak	2,68	0,0227	0,0899	199,08
12	Budynek po byłej Szkole Podstawowej Bukowa	Bukowa	Częściowa	40,48	0,0389	0,0739	406,23
13	Ochotnicza Straż Pożarna Niekrasów	Niekrasów 38A	Brak	0,62	0,0000	0,0000	2,74
14	Świetlica Wiejska Mucharzew	Mucharzew 42A	Pełna	3,77	0,0105	0,0088	39,39
15	Strużki - budynek mieszkalny	Strużki	Brak	5,45	0,0291	0,0716	179,18
16	Osiek- budynek mieszkalny	Osiek, ul. Mickiewicza 1	Brak	0,65	0,0076	0,0300	65,28
17	Osiek- budynek mieszkalny	Osiek, ul. Mickiewicza 8	Brak	0,97	0,0094	0,0374	82,32
18	Pliskowola- budynek mieszkalny	Pliskowola	Brak	12,59	0,0463	0,0741	225,02
19	Budynek po byłej Szkole Podstawowej Długotęka	Długotęka	Brak	10,72	0,0280	0,0233	108,00
20	Dom Ludowy Trzcianka Kolonia	Trzcianka Kolonia 30A	Brak	0,15	0,0000	0,0000	0,68
21	Stadion Sportowy w Osieku	Osiek, ul. Sportowa 1	Brak	0,60	0,0000	0,0000	2,64
22	Ochotnicza Straż Pożarna Ossala	Ossala	Częściowa	8,22	0,0140	0,0117	66,69
23	Ochotnicza Straż Pożarna Osiek	Osiek	Brak	33,97	0,0350	0,0650	410,00
24	Ochotnicza Straż Pożarna Długotęka	Długotęka	Brak	3,98	0,0000	0,0000	17,64
25	Ochotnicza Straż Pożarna Bukowa	Bukowa	Brak	0,32	0,0000	0,0000	1,41
26	Ochotnicza Straż Pożarna Szwagrów	Szwagrów	Częściowa	3,88	0,0108	0,0208	63,50
27	Ochotnicza Straż Pożarna Pliskowola	Pliskowola 15A	Brak	0,30	0,0000	0,0000	1,34
28	Ochotnicza Straż Pożarna Suchowola budynek nowy	Suchowola 127	Brak	1,40	0,0000	0,0000	6,23

Lp	Nazwa	Adres	Termomodernizacja	Emisja			Energia finalna [GJ]
				CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	
29	Ochotnicza Straż Pożarna Tursko Wielkie	Tursko Wielkie 54	Pełna	4,38	0,0143	0,0237	73,29
30	Klub Wiejski Matiaszów	Matiaszów	Częściowa	4,96	0,0140	0,0117	52,24
Suma				1 063,24	0,6859	1,1538	11 514,27

Źródło: opracowanie własne

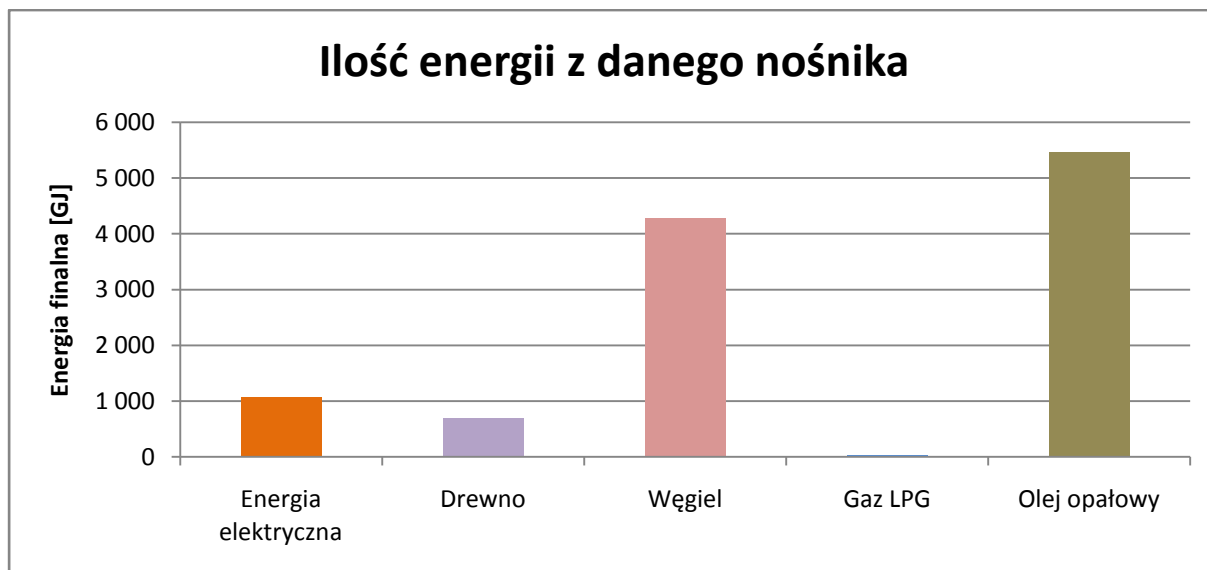
Zużycie energii finalnej w obiektach gminnych w 2010 roku wyniosło 11 514,27 GJ (3 198,41 MWh). Szczegółowe dane i wyliczenia dla każdego budynku zostały zamieszczone w Bazowej Inwentaryzacji Emisji dla Gminy Osiek.

Wykres 5 Struktura nośników energii w sektorze gminnym

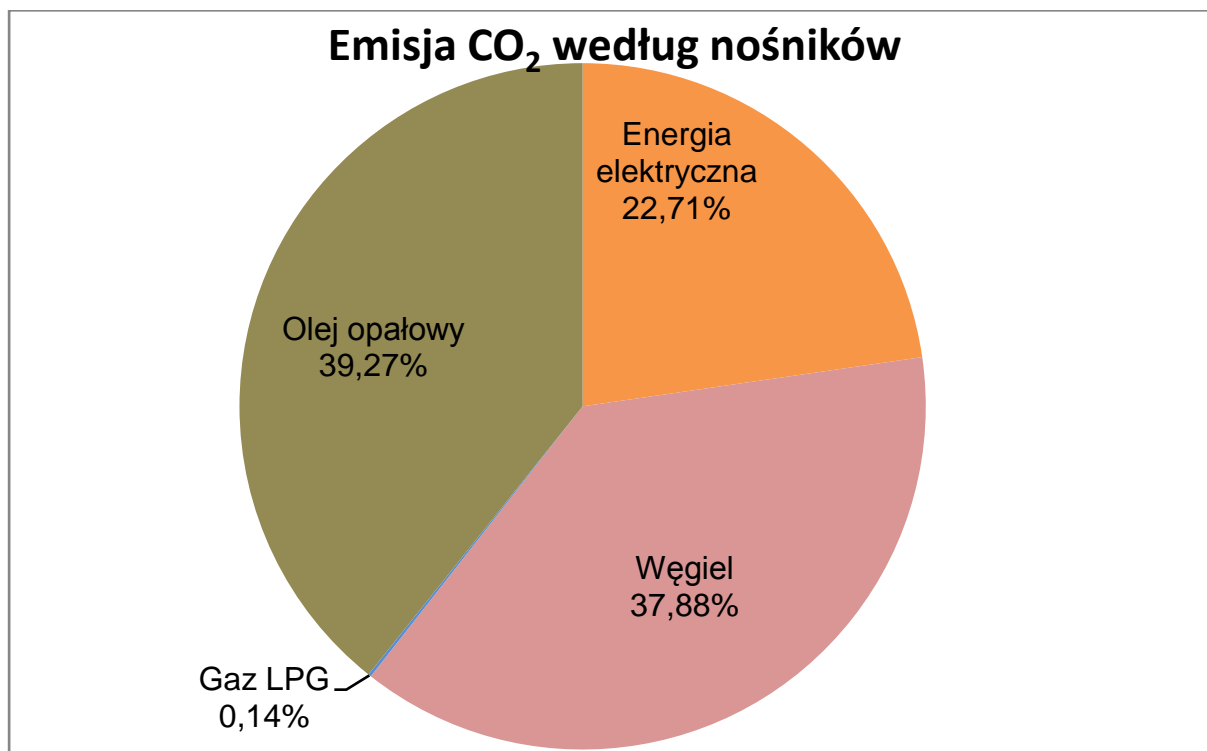
Źródło: opracowanie własne

Głównym źródłem energii w sektorze gminnym jest olej opałowy (47,35%). Następnym w zestawieniu jest węgiel z udziałem 37,19%. Energia elektryczna ma udział w granicach 9,30%. Drewno odpowiada za 5,96% uzyskiwanej energii natomiast gaz LPG 0,20%.

Wykres 6 Udział energii w sektorze gminnym z poszczególnych nośników

Źródło: opracowanie własne

Wykres 7 Udział nośników energii w emisji CO₂

Źródło: opracowanie własne

Masa wyemitowanego dwutlenku węgla przez sektor użyteczności publicznej w 2010 roku wyniosła 1 063,24 Mg.rok. Emisja benzo(a)pirenu 0,6859 kg/rok natomiast pyłu PM10 1,15 Mg/rok.

Redukcja emisji zanieczyszczeń w tym sektorze wciąż posiada duży potencjał, bowiem obiekty nie mają przeprowadzonych kompleksowych termomodernizacji,

w większości wykorzystują paliwa stałe oraz żaden budynek nie korzysta z OZE. W przyszłości redukcja ograniczania emisji zanieczyszczeń powinna się odbywać poprzez instalowanie odnawialnych źródeł energii, wymianę źródeł ciepła oraz przeprowadzanie kompleksowych termomodernizacji.

Tabela 14 Sektor gminny- całość

Sektor	CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	Energia [GJ]	Energia [MWh]	Energia OZE [MWh]
Obiekty publiczne	1 063,24	0,6859	1,15	11 514,27	3 198,41	0,00

7.3 Przemysł i usługi

Obliczenie emisji z tego sektora zostało oparte na danych zawartych w ankiecie wypełnionej przez Grupę Azoty Kopalnie i Zakłady Chemiczne Siarki „Siarkopol” S.A. oraz informacji o łącznej powierzchni obiektów przemysłowych i usługowych na terenie Gminy Osiek. Taki podział wynika ze specyfiki prowadzonej przez wymieniony zakład działalności, która jest związana ze zużyciem znacznych ilości energii cieplnej.

Powierzchnia obiektów przemysłowych i usługowych w granicach administracyjnych gminy wynosi 30 112,00 m². Od wartość tej odjęto powierzchnię obiektów „kopalni” (16 940 m²) a pozostałą wartość równą 13 272,00 m² przyjęto do dalszych obliczeń. Zapotrzebowanie na energię dla pozostałych obiektów sektora przemysłowego i usługowego po wykluczeniu „kopalni” (czyli dla obliczonej powierzchni) zostało policzone na podstawie danych z poniższej tabeli.

Tabela 15 Wartości zużywanej energii w zależności od roku budowy obiektu

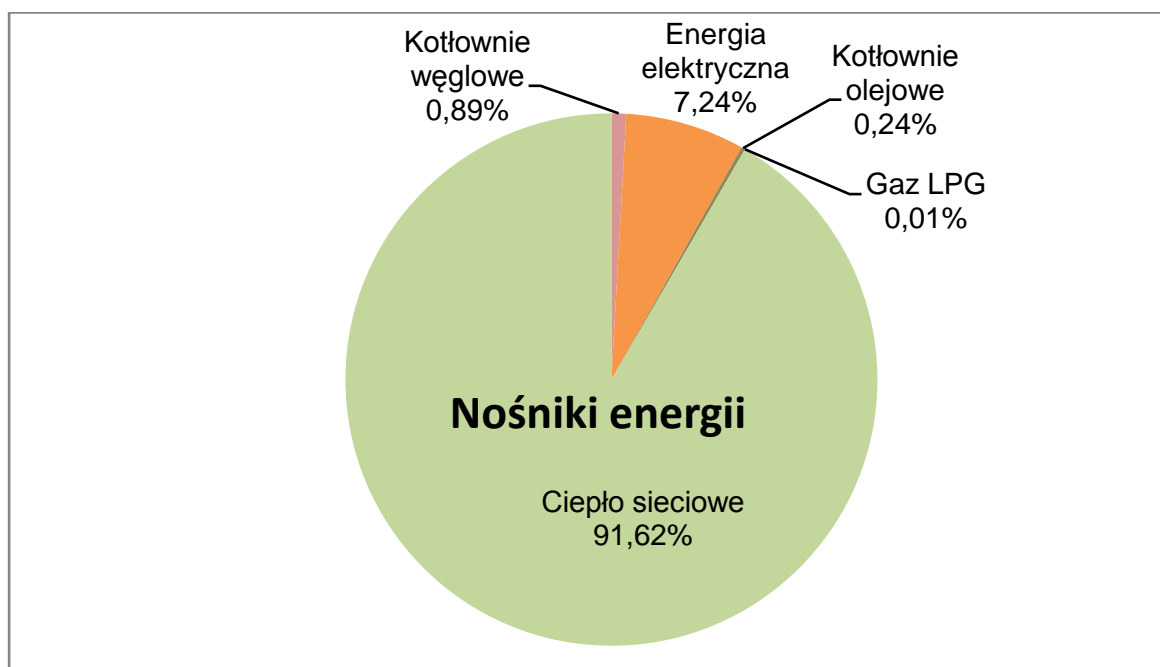
Rok budowy	Wskaźnik zużycia energii (kWh/m ² a)
do 1966	240 – 350
1967 – 1985	240 – 280
1985 – 1992	160 – 200
1993 – 1997	120 – 160
od 1998	90 – 120

Źródło: KAPE

Gmina Osiek znajduje się w oddaleniu od dużych ośrodków miejskich, przez co posiada głównie rolniczy charakter. Skutkiem tego nie występują tutaj duże zmiany w sektorze usługowym i przemysłowym. Większość użytkowanych w nim budynków istnieje już od dłuższego czasu, jednak stopniowo następuje wymiana

obiektów na nowe bądź takie po pełnej termomodernizacji. Ze względu na to, jako wartość reprezentatywną wskaźnika wybrano 200 kWh/m²a. czyli wartość maksymalną dla obiektów budowanych między 1985 a 1992 rokiem. Przyjęty wskaźnik uwzględnia energię użytą do podgrzania wody w celach użytkowych, wentylacji, ogrzewania, chłodzenia. Do tego zostało doliczone zużycie energii elektrycznej określone jako 50 kWh/m²a, finalna wartość wskaźnika osiągnęła więc 250 kWh/m²a, i uwzględnia całość użytkowanej energii w sektorze przemysłowym i usługowym.

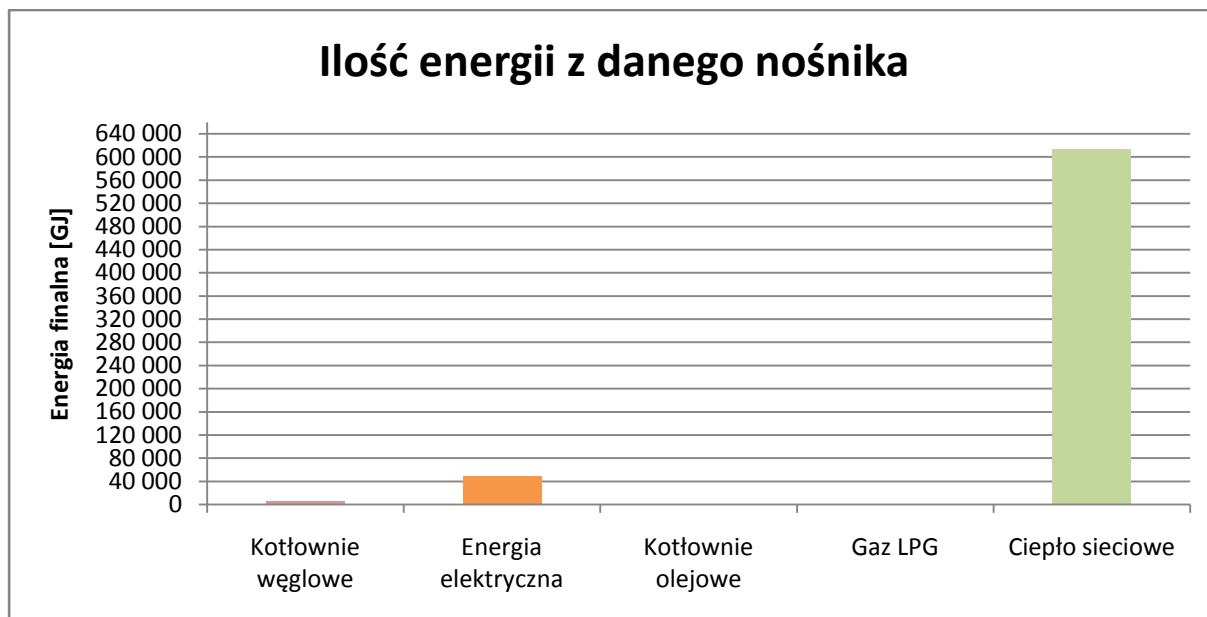
Zużycie energii finalnej w obiektach przemysłowych i usługowych wyniosło 668 936,63 GJ (185 815,73 MWh). Strukturę nośników energii prezentuje wykres poniżej.

Wykres 8 Udział nośników energii w sektorze przemysłu i usług

Źródło: opracowanie własne

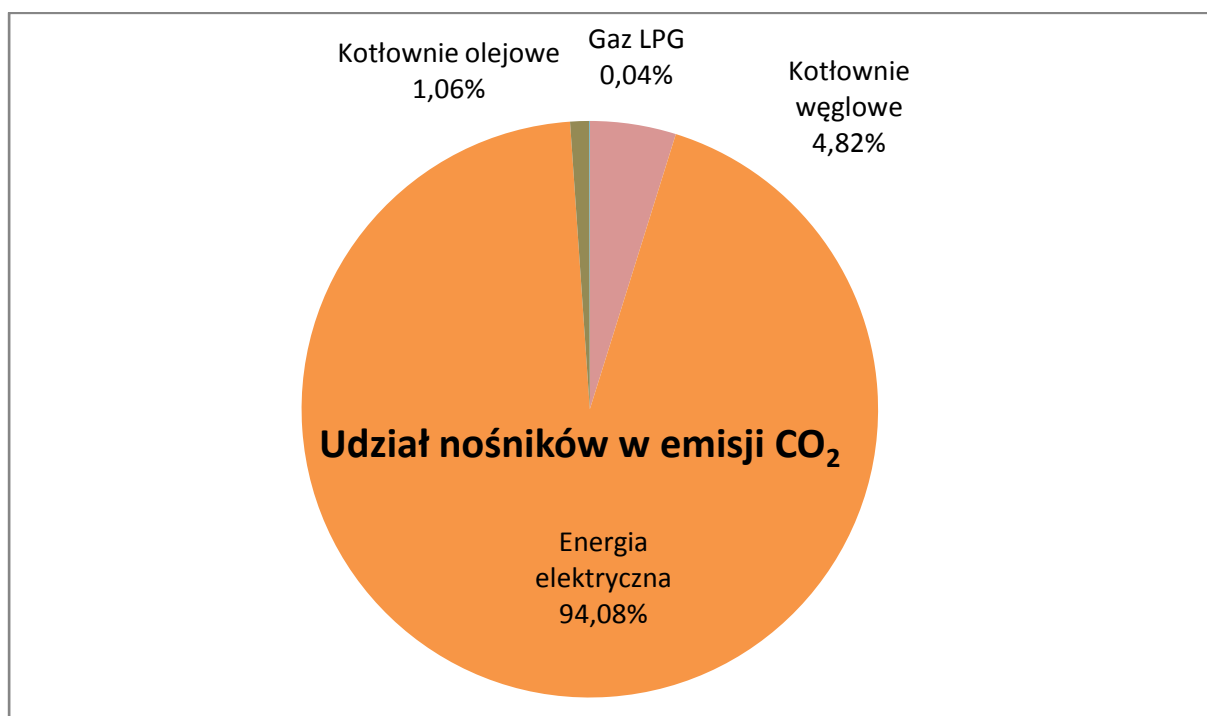
Największy udział przy produkcji energii dla sektora przemysłowego i usługowego ma ciepło sieciowe- 91,62%. Jest ono kupowane przez „kopalnię” z pobliskiej elektrowni Połaniec. Na kolejnej pozycji znajduje się energia elektryczna odpowiadająca za zużycie 7,24% energii. Pozostałe nośniki energii przyjmują już niskie wartości. Kotłownie węglowe produkują 0,89% energii, kotłownie olejowe 0,24%. Najniższy wynik osiąga gaz LPG 0,01% energii. Nośnik energii w postaci OZE nie występował w tym sektorze.

Wykres 9 Ilość energii z poszczególnych nośników

Źródło: opracowanie własne

Udział poszczególnych nośników w emisji dwutlenku węgla przedstawia wykres poniżej. Widać, iż największa emisja towarzyszy używaniu energii elektrycznej (94,08%) – znaczne ilości energii zużywane przez „kopalnię”. Węgiel odpowiada za 4,82% emisji; olej opałowy 1,06%; gaz LPG 0,04%. Brak w zestawieniu ciepła sieciowego wynika z tego, iż jest ono produkowane poza terenem gminy.

Wykres 10 Udział nośników w emisji CO₂

Źródło: opracowanie własne

Emisja dwutlenku węgla emitowanego do powietrza przez sektor przemysłowy i usługowy w 2010 roku wynosiła 11 611,01 Mg/rok. Emisja benzo(a)pirenu 0,0935 kg/rok; emisja pyłu PM10 1,14 Mg/rok.

Większość emisji dwutlenku węgla była związana z używaniem energii elektrycznej, w znikomym stopniu z węglem, olejem opałowym, gazem LPG.

Tabela 16 Sektor przemysłu i usług- całość

Sektor	CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	Energia [GJ]	Energia [MWh]	Energia OZE [MWh]
Usługi i przemysł	11 611,01	0,0935	1,14	668 936,63	185 815,73	0,00

7.4 Oświetlenie uliczne

Gmina Osiek posiada sieć oświetlenia znajdującego się na terenie różnych sołectw wchodzących w skład gminy. Łącznie na terenie gminy znajduje się 997 punktów świetlnych. Sektor ten wykorzystuje energię elektryczną, co oznacza, iż z zanieczyszczeń powietrza generowany jest jedynie dwutlenek węgla.

Tabela 17 Zużycie energii przez oświetlenie uliczne

Sektor	CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	Energia [GJ]	Energia [MWh]	Energia OZE [MWh]
Oświetlenie uliczne	170,10	0,0000	0,00	754,12	209,48	0,00

Sektor oświetlenia ulicznego poprzez zużycie energii w wysokości **754,12 GJ/rok** (209,48 MWh/rok), emituje **CO₂ w wysokości 170,10 Mg/rok**.

7.5 Transport

Przez Gminę Osiek przebiega droga wojewódzka oraz krajowa. Stanowią one osie transportu. Zwłaszcza droga krajowa jest wykorzystywana, jako szlak tranzytowy. Jednocześnie transport kołowy odbywający się po sieci dróg oprócz ruchu tranzytowego związany jest z ruchem wynikającym z przemieszczania się mieszkańców gminy. Z tego względu zostały dokonane wyliczenia dla ruchu lokalnego jak i tranzytowego. Całość wyliczeń dla sektora transportu na terenie Gminy Osiek została oparta na danych dostarczonych przez Starostwo Powiatowe w Staszowie (odnośnie liczby i rodzaju zarejestrowanych aut) oraz wynikach Generalnego Pomiaru Ruchu prowadzonego przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad.

Tabela 18 Ruch tranzytowy na terenie Gminy Osiek

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

Rok	Średnia liczba pojazdów	Rodzaj pojazdu	Typ paliwa	Emisja zanieczyszczeń			Energia [GJ]
				CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	
2010	2 700	osobowy	benzyna	2 414,74	0,0043	0,02	35 200,23
	751		diesel	675,74	0,0046	0,23	9 218,77
	496		LPG	367,09	0,0000	0,00	5 879,02
	208	ciężarowy lekki	benzyna	697,59	0,0010	0,00	10 168,96
	684		diesel	2 110,11	0,0105	1,01	28 787,38
	906	ciężarowy ciężki	diesel	4 076,01	0,0065	1,21	55 607,20
	55	autobus	diesel	190,88	0,0003	0,06	2 604,12
	13	ciągnik	diesel	41,78	0,0002	0,02	569,93
	22	motocykl	benzyna	9,84	0,0000	0,01	143,41
łącznie	5 835			10 583,77	0,0274	2,56	148 179,00

Źródło: opracowanie własne

Ruch tranzytowy odbywający się przez gminę w 2010 roku odpowiadał za emisję: 10 583,77 Mg/rok CO₂; 2,56 Mg/rok pyłu PM10 oraz 0,0274 kg/rok benzo(a)pirenu. Było to związane ze zużyciem 148 179,00 GJ energii.

Tabela 19 Ruch lokalny na terenie Gminy Osiek

Rok	Ilość pojazdów	Rodzaj pojazdu	Typ paliwa	Emisja zanieczyszczeń			Energia [GJ]
				CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	
2010	260	Motorower	benzyna	36,20	0,0001	0,03	527,65
	597	Motocykl	benzyna	138,52	0,0004	0,10	2 019,29
	1 844	Osobowy	benzyna	1 711,47	0,0031	0,02	24 948,58
	513		diesel	574,83	0,0039	0,20	7 842,14
	339		LPG	312,44	0,0000	0,00	5 003,88
	112	Ciężarowy lekki	benzyna	540,54	0,0007	0,00	7 879,64
	225		diesel	975,46	0,0049	0,47	13 307,73
	0		LPG	0,00	0,0000	0,00	0,00
	0	Samochód specjalny	diesel	0,00	0,0000	0,00	0,00
	20		benzyna	60,33	0,0001	0,00	879,42
	24	Autobus	diesel	268,93	0,0004	0,08	3 668,84
	41	Ciężarowy ciężki	diesel	393,78	0,0006	0,12	5 372,23
	891	Ciągnik	diesel	1 485,70	0,0074	0,71	20 268,69
	4	Inny-czterokołowy	benzyna	0,70	0,0000	0,00	10,15
	łącznie	4 870			6 498,89	0,0216	1,72

Źródło: opracowanie własne

Dodatkowo Gmina Osiek posiada pojazdy, do których zakupuje paliwa. Dane dotyczące tych pojazdów zostały zaprezentowane poniżej.

Tabela 20 Zakup paliwa do pojazdów przez Gminę Osiek

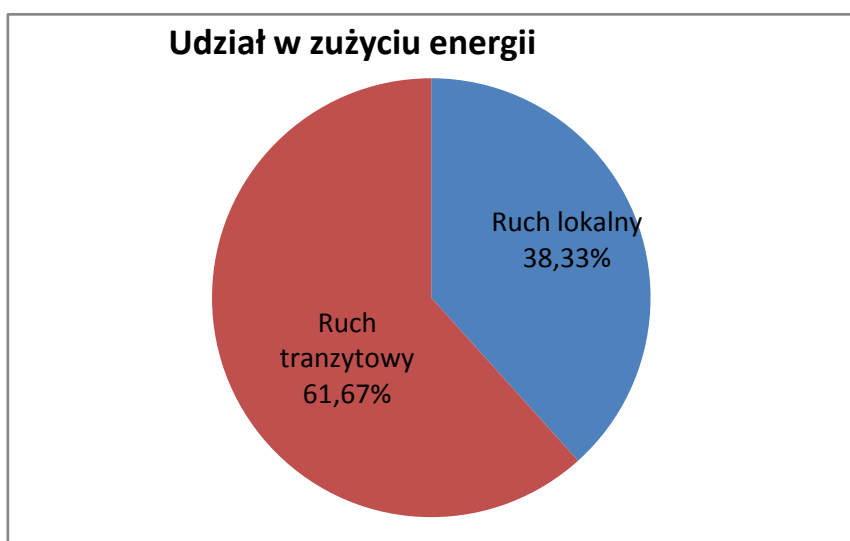
PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

Nazwa	Rodzaj	Ilość paliwa [l]	Emisja zanieczyszczeń			Energia [GJ]
			CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	
Samochody- zakup paliw	Diesel	4 044,00	10,79	0,0001	0,00	147,19
	Benzyna	6 184,50	14,35	0,0000	0,00	209,18
	Gaz LPG	400,00	0,61	0,0000	0,00	9,84
Łącznie			25,75	0,0001	0,00	366,22

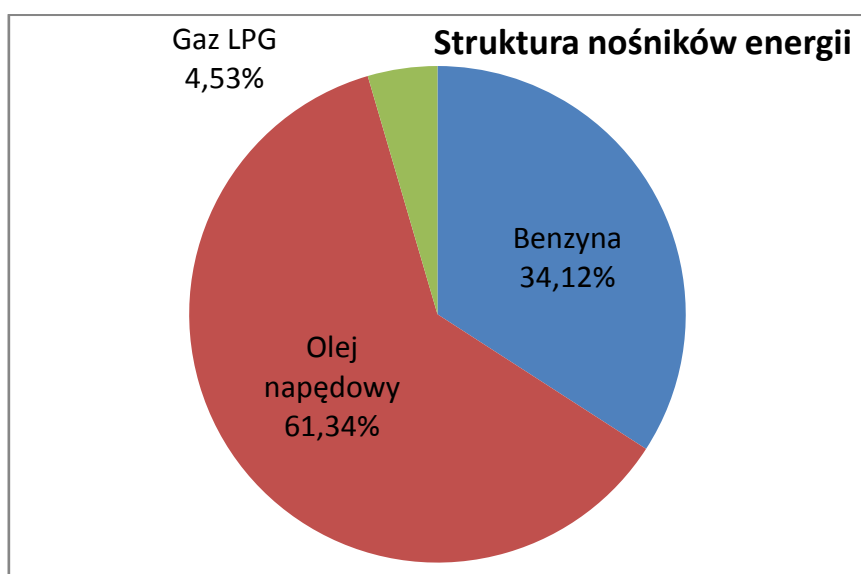
Źródło: opracowanie własne

Łącznie ruch lokalny w roku 2010 wyemitował: 6 524,65 Mg/rok CO₂; 1,72 Mg/rok pyłu PM10 oraz 0,0216 kg/rok benzo(a)pirenu. Zużycie energii wyniosło

Wykres 11 Wewnętrzna struktura sektora transportu

Źródło: opracowanie własne

Wykres 12 Struktura nośników energii w sektorze transportu

Źródło: opracowanie własne

Łączna emisja dwutlenku węgla w roku 2010 przez sektor transportu wyniosła 17 108,41 Mg/rok; emisja pyłu PM10 4,28 Mg/rok; emisja benzo(a)pirenu 0,0491 kg/rok; a zużycie energii w postaci paliw 240 273,46 GJ (66 742,63 MWh).

Tabela 21 Sektor transportu- całość

Sektor	CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	Energia [GJ]	Energia [MWh]	Energia OZE [MWh]
Transport	17 108,41	0,0491	4,28	240 273,46	66 742,63	0,00

Źródło: opracowanie własne

7.6 Dane zbiorcze

Zestawienie wszystkich sektorów bilansowych w gminie i emisja dwutlenku węgla przez nie wytwarzana zostały przedstawione w tabeli poniżej. Wykresy prezentują udział procentowy każdego z sektorów.

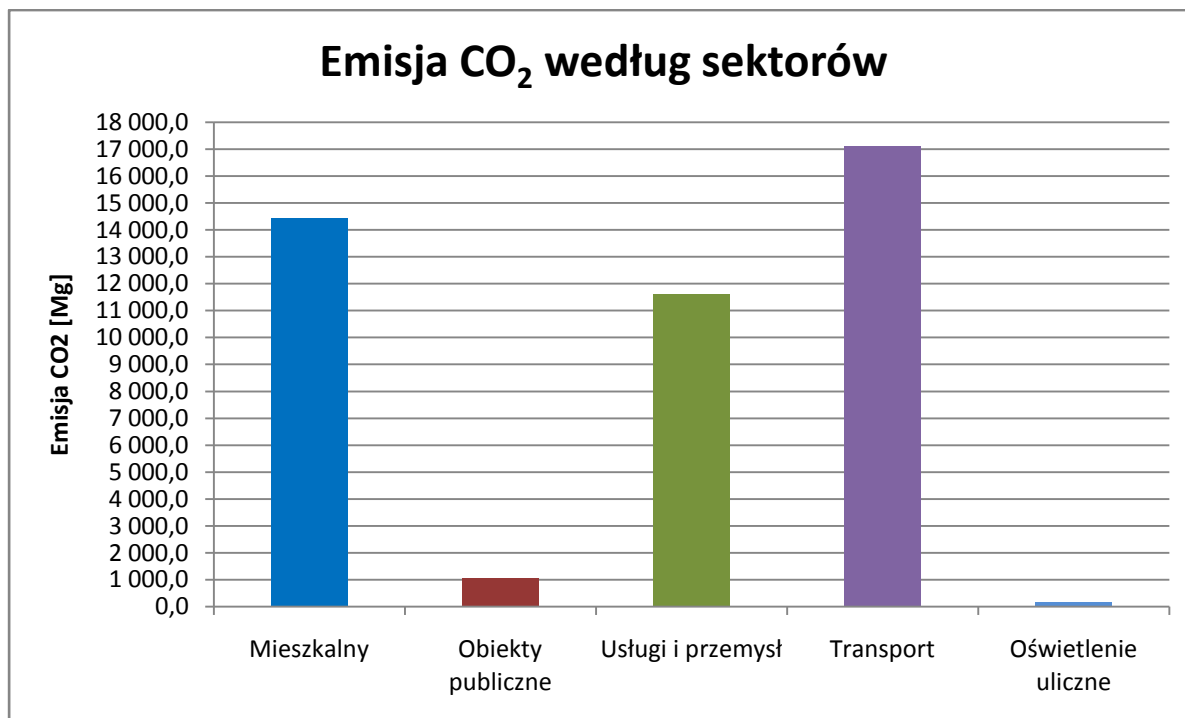
Tabela 22 Dane zbiorcze z sektorów w Gminie Osiek

Sektor	CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	Energia [GJ]	Energia [MWh]	Energia OZE [MWh]
Mieszkalny	14 452,23	42,6814	75,51	243 724,72	67 701,31	534,75
Obiekty publiczne	1 063,24	0,6859	1,15	11 514,27	3 198,41	0,00
Usługi i przemysł	11 611,01	0,0935	1,14	668 936,63	185 815,73	0,00
Transport	17 108,41	0,0491	4,28	240 273,46	66 742,63	0,00
Oświetlenie uliczne	170,10	0,0000	0,00	754,12	209,48	0,00
	CO ₂ [Mg]	B(a)P [kg]	PM10 [Mg]	Energia [GJ]	Energia [MWh]	Energia OZE [MWh]
Gmina Osiek	44 405,00	43,5098	82,09	1 165 203,20	323 667,55	534,75

Źródło: opracowanie własne

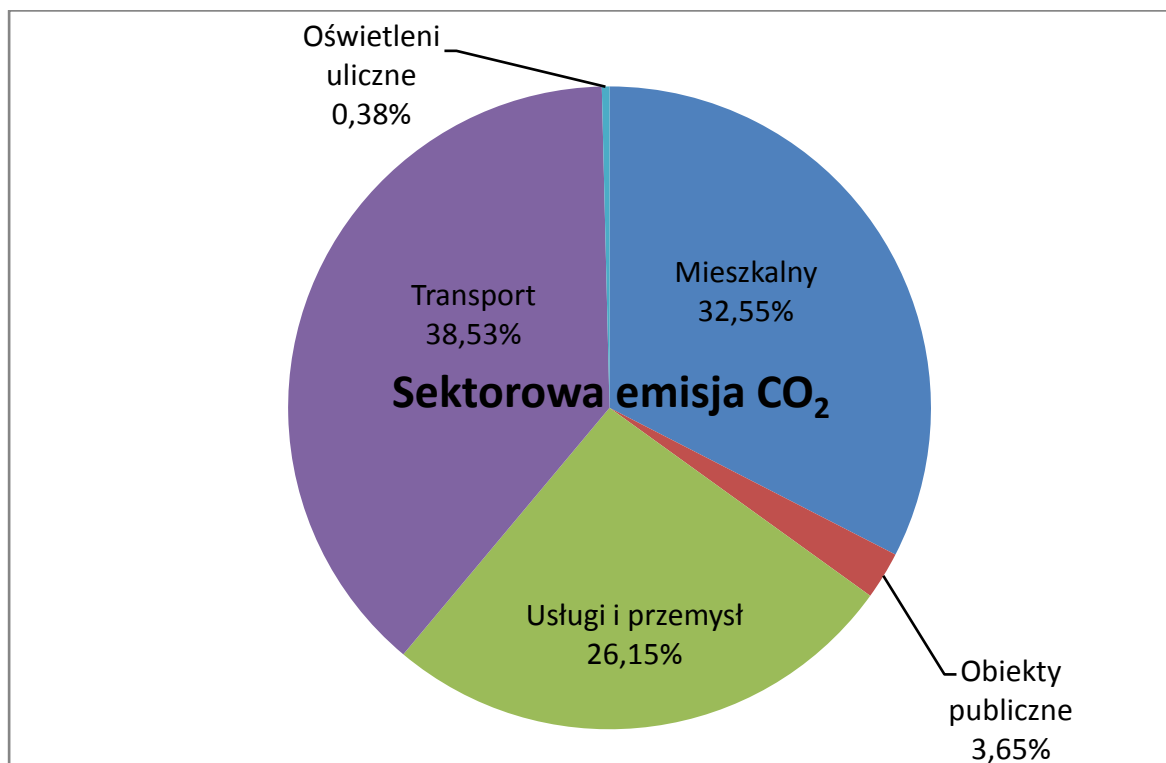
Najwyższą emisją CO₂ cechuje się transportu- 38,53% całej emisji. Kolejną pozycję zajmuje sektor mieszkalny- 32,55%. Łączna emisja dwutlenku węgla z terenu Gminy Osiek wynosi 44 405,00 Mg/rok; pyłu PM10 82,09 Mg/rok a benzo(a)pirenu 43,5098 kg/rok.

Największą ilością wytwarzanej energii finalnej na terenie Gminy Osiek odznacza się sektor przemysłowy i usługowy. Przedstawione wartości zawierają całość konsumowanej energii łącznie z tą zawartą w zużytym prądzie elektrycznym. Dla Gminy Osiek w 2010 roku ilość zużytej energii finalnej wynosiła 1 165 203,20 GJ (323 667,55 MWh).

Wykres 13 Emisja CO₂ z poszczególnych sektorów w Gminie Osiek

Źródło: opracowanie własne

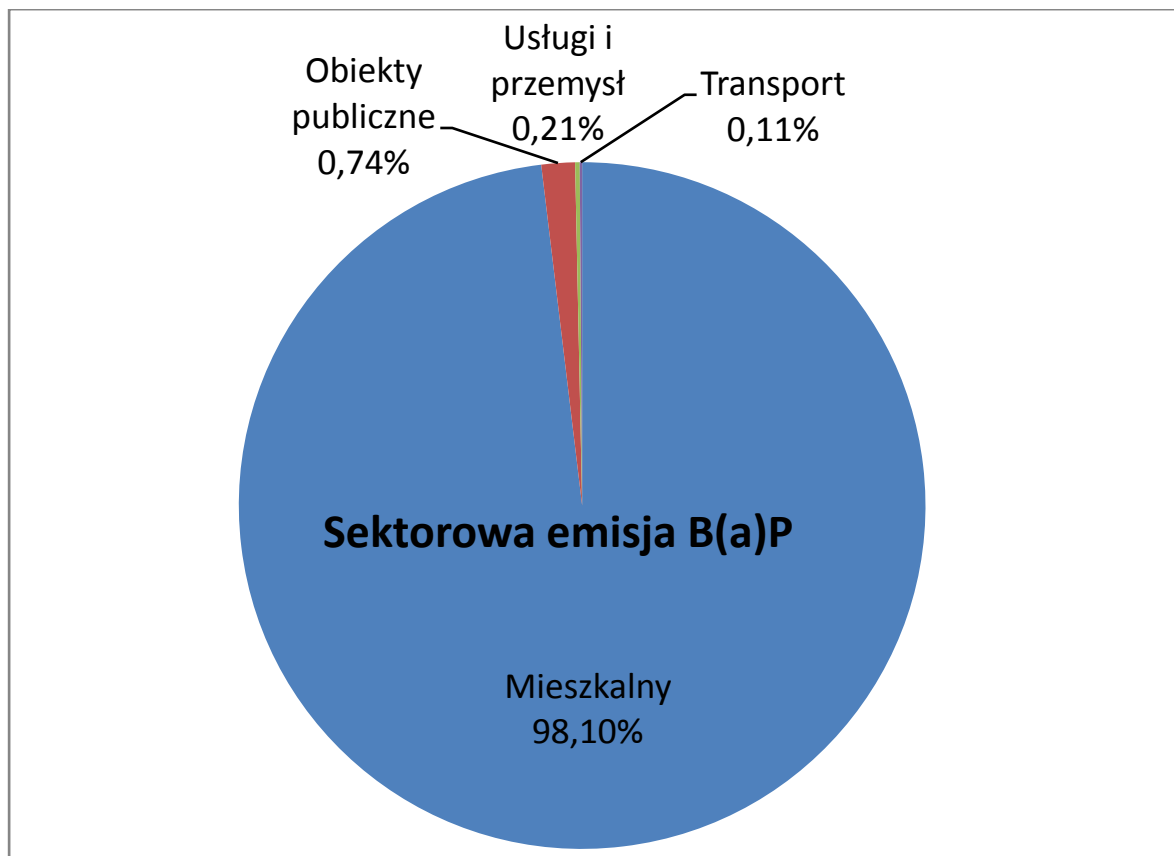

Wykres 14 Udział sektorów w emisji CO₂

Źródło: opracowanie własne

Sektorem najbardziej odpowiedzialnym za emisję dwutlenku węgla jest sektor transportu. Odpowiada za 38,53% emisji tej substancji. Drugie miejsce zajmuje sektor mieszkalny z udziałem na poziomie 32,55%. Kolejne w zestawieniu są sektor

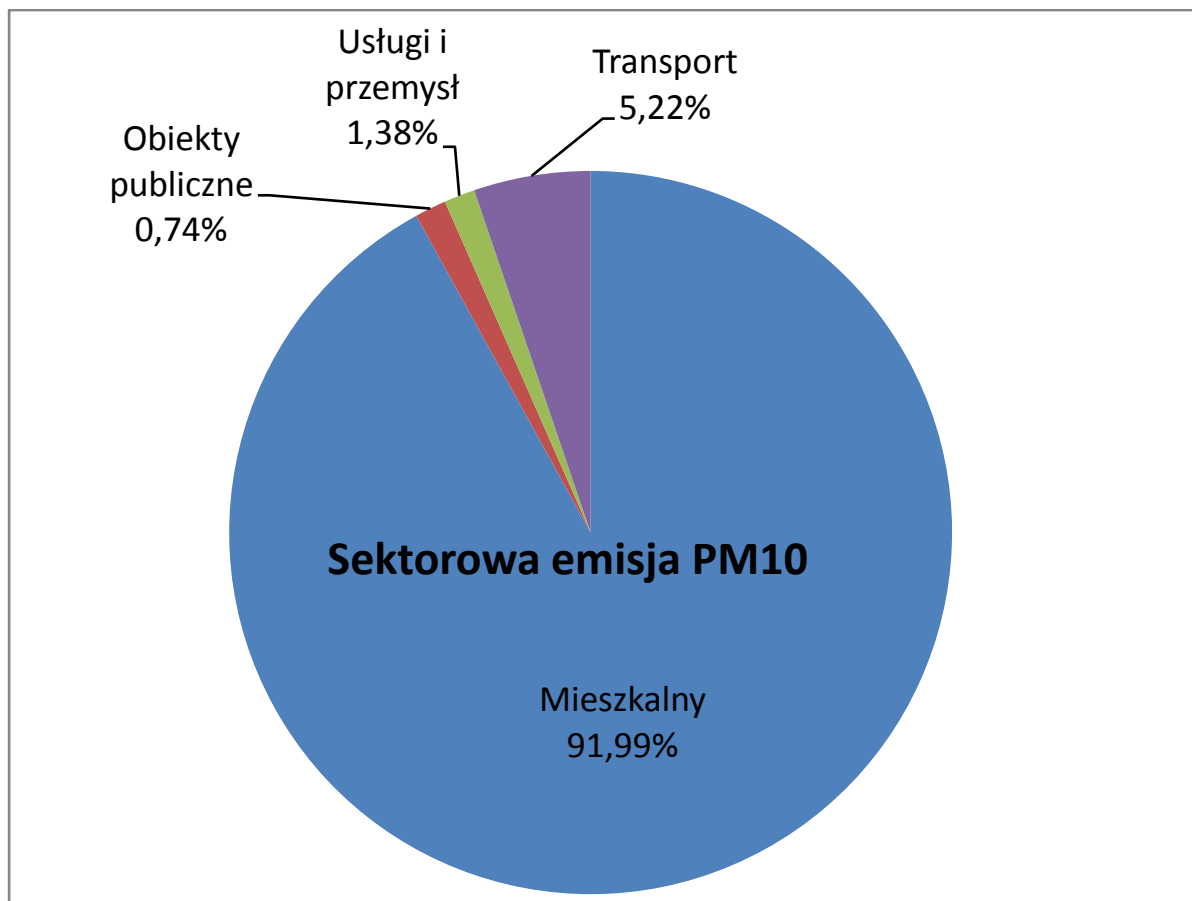
usługowy i przemysłowy (26,15%) oraz obiektów publicznych (3,65%) Najmniejszą emisją CO₂ cechuje się sektor oświetlenia ulicznego (0,38%). Warto zaznaczyć, iż sektor mieszkalny byłby dużo bardziej odpowiedzialny za emisję tego zanieczyszczenia gdyby nie odsetek mieszkańców używających drewna, jako źródła energii cieplnej.

Wykres 15 Sektorowa emisja B(a)P

Źródło: opracowanie własne

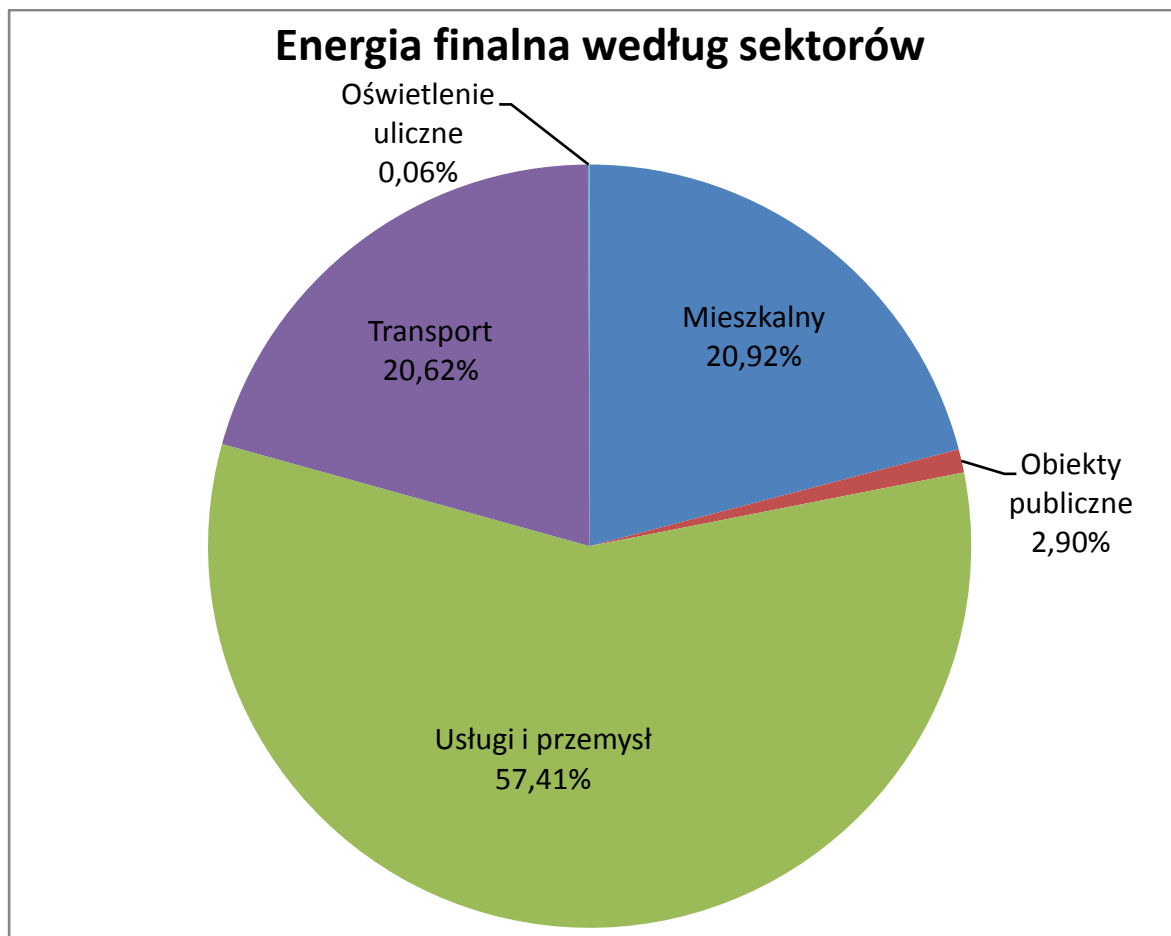
Największym emitentem bezno(a)pirenu na terenie Gminy Osiek jest sektor mieszkalny. Odpowiada on niemal całkowicie za emisję tego zanieczyszczenia (98,10%). Na tle pozostałych sektorów, które przyjmują znikome wartości, wyróżniają się gminny- 0,74% oraz usługowy i przemysłowy- 0,21%. Taki rozkład udziałów poszczególnych sektorów jest spowodowany wykorzystywaniem przez mieszkańców indywidualnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe (głównie węgiel oraz drewno). Lepsza sytuacja panuje w sektorze gminnym gdzie część obiektów jest ogrzewane przy wykorzystaniu oleju opałowego. Sektor oświetlenia ulicznego nie przyczynia się do powstawania tego zanieczyszczenia.

Wykres 16 Sektorowa emisja PM10

Źródło: opracowanie własne

W przypadku emisji pyłu PM10 decydujące znaczenie ma sektor mieszkalny. Odpowiada ona za 91,99% emisji tej substancji. Kolejne pozycję przyjmują odpowiednio: sektor transportu (5,22%), usługi i przemysł (1,38%) obiekty publiczne (0,74%). Podobnie jak w przypadku emisji B(a)P taki rozkład udziałów poszczególnych sektorów jest spowodowany wykorzystywaniem przez mieszkańców indywidualnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe (głównie węgiel oraz drewno). Sektor oświetlenia ulicznego ze względu na zużywanie jedynie energii elektrycznej nie przyczynia się do powstawania tego zanieczyszczenia.

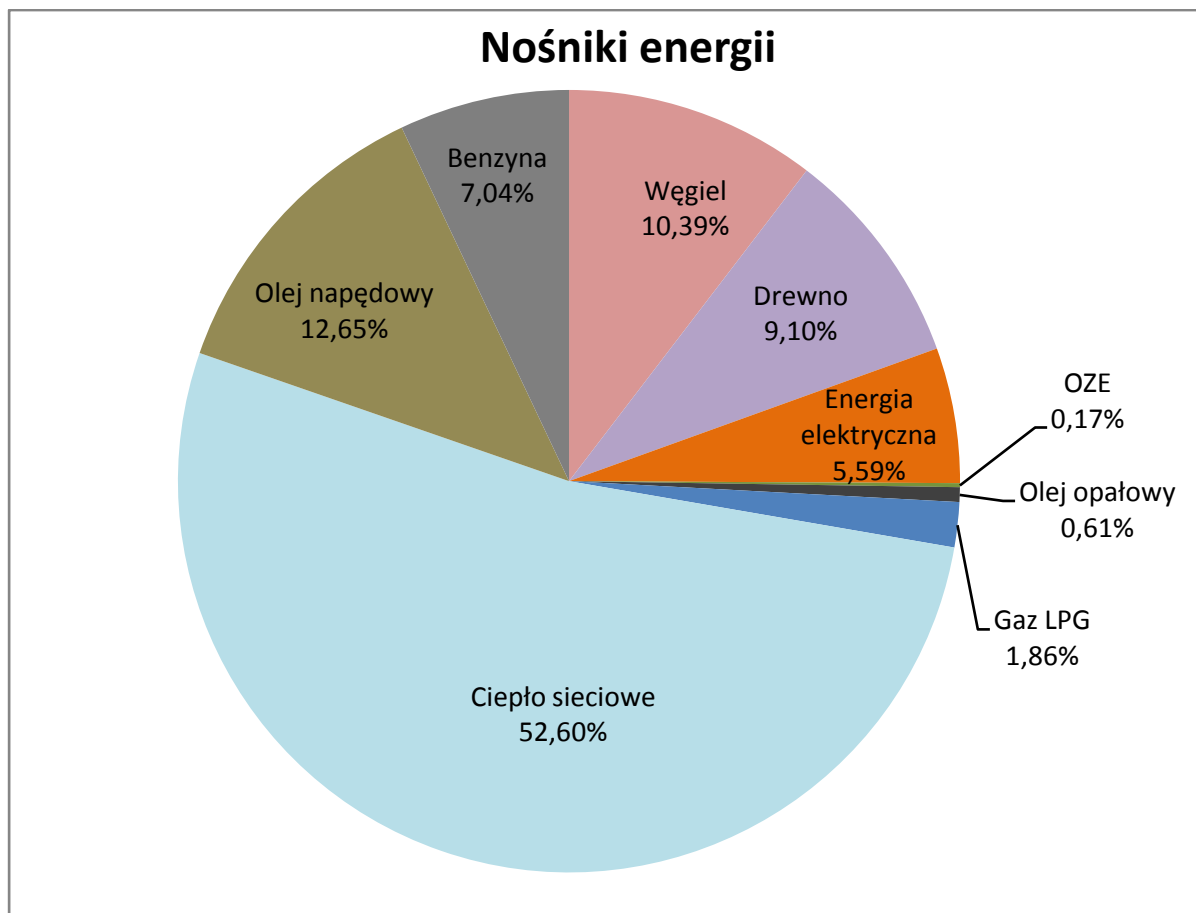

Wykres 17 Udział sektorów w wykorzystaniu energii

Źródło: opracowanie własne

Powyższy wykres przedstawia zużycie energii finalnej według sektorów. Wynika z niego, że największym konsumentem energii finalnej w gminie jest sektor przemysłowy i usługowy, który pochłania 57,41% energii. Drugi w kolejności jest sektor mieszkalny z udziałem 20,92%. Tuż za nim znajduje się transport zużywający 20,62% energii. Obiekty gminne odpowiadają za zużycie 2,90% energii. Oświetlenie uliczne osiąga znikome wartości (0,06%).

Wykres poniżej przedstawia źródła energii finalnej. Najwięcej energii pochodzi z ciepła sieciowego- 52,60%, które jest zamawiane przez kopalnię funkcjonującą na terenie gminy. Niższy udział ma olej napędowy (12,65%), węgiel (10,39%), drewno (9,10%) oraz benzyna (7,04%). Następna w zestawieniu jest energia elektryczna (5,59%). Gaz LPG odpowiada za 1,86% energii zużywanej na terenie gminy. Natomiast olej opałowy 0,61%. Warto zwrócić uwagę, iż udział OZE wynosi 0,17% i jest na niskim poziomie. Dlatego należy podjąć działania zmierzające do poprawy sytuacji w tym zakresie.

Wykres 18 Struktura nośników energii w Gminie Osiek

Źródło: opracowanie własne

Przedstawione wyżej wnioski oznaczają, iż **główne działania powinny się skupić na sektorze mieszkalnym przy równoczesnym podjęciu działań w sektorze użyteczności publicznej**. Natomiast sektor transportu powinien zostać objęty działaniami edukacyjnymi. Pominięcie w głównych działaniach sektora przemysłu i usług wynika z tego, iż energia w nim używana praktycznie w całości pochodzi z ciepła sieciowego co jest optymalnym rozwiązaniem. Ze względu na to wyznaczone działania będą się skupiały na wzroście efektywności energetycznej. Konieczność podejmowania działań w sektorze mieszkalnym wynika z faktu, iż jest on odpowiedzialny za wytwarzanie niemal całości benzo(a)pirenu oraz pyłu PM10 na terenie Gminy Osiek. Sektor gminny nadal posiada duży potencjał redukcji emisji zanieczyszczeń oraz użycia energii. Sytuacja ta wynika z nie używania w tym sektorze odnawialnych źródeł energii oraz braku termomodernizacji większości obiektów. Jednocześnie pozostaje on w całkowitej kompetencji władz gminy, co umożliwia podjęcie w nim skutecznych działań mających służyć, jako przykład dla sektora mieszkalnego a w konsekwencji transportowego .

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

Tabela 23 Końcowe zużycie energii rok bazowy 2010

Kategoria	Zużycie energii [MWh]															Razem		
	Energia elektryczna	Ciepło/chtód	Paliwa kopalne								Energia odnawialna							
			Gaz ziemny	Gaz ciekły	Olej opałowy	Olej napędowy	Benzyna	Węgiel brunatny	Węgiel kamienny	Inne paliwa kopalne	Biopaliwo	Olej roślinny	Inna biomasa	Słoneczna ciepła	Geotermiczna			
Budynki, wyposażenie/urządzenia i przemysł																		
Budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne	297,34	2 901,07	0,00	6,44	1 514,49						1 189,47	0,00	0,00	0,00	190,67	0,00	0,00	3 198,41
Budynki, wyposażenie/urządzenia usługowe (niekomunalne)	1 345,31	1 683,49	0,00	3,72	356,77						1 323,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	3 028,80
Budynki mieszkalne jednorodzinne	4 129,88	63 571,43	0,00	2 979,62	0,00						30 798,90	0,00	0,00	0,00	29 258,16	534,75	0,00	67 701,31
Budynki mieszkalne wielorodzinne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00						0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Komunalne oświetlenie publiczne	209,48	0,00	0,00	0,00	0,00						0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	209,48
Przemysł (z wyjątkiem zakładów objętych systemem handlu uprawnieniami do emisji EU-ETS)	12 107,75	170 679,18	0,00	14,87	89,19						330,75	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	182 786,93
Budynki, wyposażenie/urządzenia i przemysł razem	18 089,76	238 835,17	0,00	3 004,64	1 960,45	0,00	0,00	0,00	0,00	33 642,13	0,00	0,00	0,00	29 448,83	534,75	0,00	0,00	256 924,93
Transport																		
Tabor gminny				2,73		40,89	58,11											101,73
Transport publiczny				0,00		0,00	0,00											0,00
Transport prywatny i komercyjny				3 023,03		40 901,95	22 715,93											66 640,90
Transport razem	0,00	0,00	0,00	3 025,76	0,00	40 942,83	22 774,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	66 742,63
Razem	18 089,76	238 835,17	0,00	6 030,40	1 960,45	40 942,83	22 774,03	0,00	33 642,13	0,00	0,00	0,00	29 448,83	534,75	0,00	0,00	0,00	323 667,55

Zródło: Opracowanie własne

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

Tabela 24 Emisje CO₂ rok bazowy 2010

Kategoria	Emisje CO ₂ (t)/emisje ekwiwalentu CO ₂ [t]															Razem
	Energia elektryczna	Ciepło/chtód	Paliwa kopalne								Energia odnawialna					
			Gaz ziemny	Gaz ciekły	Olej opałowy	Olej napędowy	Benzyna	Węgiel brunatny	Węgiel kamienny	Inne paliwa kopalne	Biopaliwo	Olej roślinny	Inna biomasa	Słoneczna ciepła	Geotermiczna	
Budynki, wyposażenie/urządzenia i przemysł																
Budynki, wyposażenie/urządzenia komunalne	241,44	821,80	0,00	1,45	417,58	0,00	0,00	0,00	402,77	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 063,24
Budynki, wyposażenie/urządzenia usługowe (niekomunalne)	1 092,39	547,20	0,00	0,84	98,37	0,00	0,00	0,00	447,99	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 639,58
Budynki mieszkalne	3 353,46	11 098,77	0,00	669,77	0,00	0,00	0,00	0,00	10 429,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	14 452,23
Komunalne oświetlenie publiczne	170,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	170,10
Przemysł (z wyjątkiem zakładów objętych systemem handlu uprawnieniami do emisji UE – ETS)	9 831,50	139,93	0,00	3,34	24,59	0,00	0,00	0,00	112,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	9 971,43
Budynki, wyposażenie/urządzenia i przemysł razem	14 688,88	12 607,70	0,00	675,40	540,54	0,00	0,00	0,00	11 391,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	27 296,58
Transport																
Tabor gminny	0,00	0,00	0,00	0,61	0,00	10,79	14,35	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	25,75
Transport publiczny	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Transport prywatny i komercyjny	0,00	0,00	0,00	679,53	0,00	10 793,21	5 609,93	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17 082,66
Transport razem	0,00	0,00	0,00	680,14	0,00	10 803,99	5 624,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	17 108,41
INNE:																
Gospodarowanie odpadami																
Gospodarowanie ściekami																
Tutaj należy wpisać inne emisje																
Razem	14 688,88	12 607,70	0,00	1 355,54	540,54	10 803,99	5 624,28	0,00	11 391,76	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	44 405,00

Źródło: Opracowanie własne

7.7 Prognoza na rok 2020

Przewidywane wartości emisji dwutlenku węgla, zużycia energii finalnej oraz udziału OZE przedstawiają poszczególne wielkości po zrealizowaniu w 100% zakładanych w niniejszym dokumencie zadań. Jednocześnie przyjęto, iż nie nastąpią żadne gwałtowne zmiany mające wpływ na emisję zanieczyszczeń oraz zużycie energii na terenie Gminy Osiek.

Wartości dla roku 2020 wynoszą:

- **Emisja CO₂ 42 411,89 Mg/rok**
- **Zużycie energii finalnej 312 257,74 MWh/rok**
- **Produkcja energii z OZE 1 774,25 MWh/rok.**

Wartość OZE liczona jest bez nośnika w postaci drewna, które nie przyczynia się do wzrostu ilości dwutlenku węgla, ale emituje znaczne ilości bardziej szkodliwych substancji. Po włączeniu drewna do tego zestawienia pozostaje 31 223,08 MWh/rok energii z odnawialnych zasobów, nie przyczyniającej się do wzrostu emisji zanieczyszczenia w postaci dwutlenku węgla. Co przekłada się na udział tej energii wynoszący 9,99% energii finalnej w roku 2020.

8 Zaplanowane działania i środki

W celu osiągnięcia zakładanej redukcji emisji CO₂ dla Unii Europejskiej o minimum 20% do 2020r. zaplanowano do realizacji działania z zakresu poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Wizja długoterminowa Gminy Osiek skupia się na ograniczeniu emisji CO₂, poprzez wykorzystanie alternatywnych źródeł energii cieplnej i elektrycznej oraz ograniczenie niskiej emisji.

Uwzględniając krajowe i unijne cele określono, że celem strategicznym Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Osiek jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie ilości energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz podniesienie efektywności energetycznej, a co za tym idzie redukcję zużycia energii finalnej przy jednoczesnej poprawie, jakości powietrza.

Cel strategiczny będzie realizowany poprzez cele szczegółowe, które zostaną zrealizowane do 2020 r.:

- ✓ zredukowanie zużycia energii finalnej w gminie o **11 409,82 MWh/rok** do 2020 r.,
- ✓ redukcja łącznej emisji CO₂ o **1 993,11 Mg/rok** do 2020 r.,
- ✓ zwiększenie produkcji energii z OZE o **1 239,50 MWh/rok** do 2020 r.,
- ✓ redukcja emisji benzo(a)pirenu o **2,0277 kg/rok** oraz pyłu PM10 o **2,8056 Mg/rok** do powietrza poprzez realizację ww.

8.1 Działania zrealizowane

Gmina w czasie od roku bazowego 2010 do momentu tworzenia niniejszego dokumentu zrealizowała inwestycje przedstawione w tabeli poniżej. Przyczyniły się one do wzrostu efektywności energetycznej oraz spadku emisji zanieczyszczeń do powietrza. Ich efekty zostały wliczone do zakładanych celów strategicznych PGN.

Tabela 25 Działania zrealizowane od roku bazowego

Lp	Nazwa	Adres	Co zrobiono	Redukcja CO ₂ [Mg]	Redukcja B(a)P [kg]	Redukcja PM10 [Mg]	Redukcja energii [MWh]	Koszt [zł]
1	Publiczna Szkoła Podstawowa w Szwagrowie	Szwagrow 126A	Wymiana stolarki okiennej	9,76	0,0104	0,0197	28,81	64 594,69

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

Lp	Nazwa	Adres	Co zrobiono	Redukcja CO ₂ [Mg]	Redukcja B(a)P [kg]	Redukcja PM10 [Mg]	Redukcja energii [MWh]	Koszt [zł]
2	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Heleny i Józefa Świątyńskich w Ossali	Ossala 26A	Wymiana stolarki okiennej, ocieplenie ścian zewnętrznych	10,90	0,0013	0,0004	37,57	135 834,00
Łącznie				20,66	0,0117	0,0201	66,38	200 428,69

Źródło: Opracowanie własne

Efekt zadań przedstawionych powyżej został obliczony na podstawie różnicy w zużyciu energii cieplnej przed i po wykonaniu zadania. Jednostkę obliczeniową stanowiła różnica w ilości spalonego paliwa do celów grzewczych. W przypadku, kiedy obiekt miał przeprowadzony audyt energetyczny przed wykonaniem inwestycji oraz po niej, zaprezentowane dane pochodziły z audytu.

8.2 Harmonogram rzeczowo finansowy

Realizacja celu pakietu klimatycznego jest możliwa poprzez podjęcie szeregu działań w zakresie zrównoważonej energii. Działania te można podzielić ze względu na sektory, w których będą realizowane.

W rozdziale przedstawiono harmonogramy rzeczowo-finansowe działań naprawczych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza i zredukowania zużycia energii, które będą realizowane do 2020 r. na terenie Gminy Osiek.

Harmonogramy zawierają szacunkowe efekty ekologiczne, wyrażone przewidzianą wielkością redukcji emisji substancji zanieczyszczających [MgCO₂/rok] oraz wielkością redukcji zużycia energii elektrycznej [MWh/rok], a także wielkością pozyskiwania energii z OZE [MWh/rok] w przypadku, gdy działania będą prowadziły do mierzalnego efektu.

Zadania, których realizatorem jest Gmina Osiek są zgodne z Budżetem Gminy uchwalanym na dany rok. Jeżeli zadanie przeciągnie się na więcej niż jeden rok, zostanie wpisane do Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy, zgodnie z aktualnymi planami rozwoju i innymi dokumentami określającymi strategię działania Gminy.

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

Tabela 26 Harmonogram rzeczowo finansowy działań naprawczych

Sektor										
Kod działania	Działanie	Organ odpowiedzialny	Rok zakończenia	Szacowana redukcja energii [MWh/rok]	Energia z OZE [MWh/rok]	Szacowany redukcja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	Szacowana redukcja B(a)P [kg/rok]	Szacowana redukcja PM10 [Mg/rok]	Szacowany koszt [zł]	Źródło finansowania
Sektor mieszkalny										
M.1	Kontrola spalania odpadów	Urząd Miasta i Gminy	2020	-	-	-	-	-	-	Działania własne Urzędu Gminy
M.2	Montaż instalacji OZE	Mieszkańcy	2020	-	984,50	270,88	0,7177	0,9390	2 630 000	• Środki własne mieszkańców; • RPOWŚ; • WFOŚiGW; • PROW
M.3	Edukacja mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy	2020	-	-	-	-	-	5 000	• Środki Urzędu Gminy; • NFOŚiGW; • WFOŚiGW.
M.4	Wymiany źródła ciepła i termomodernizacji	Mieszkańcy	2020	1 500,00	-	508,14	1,0935	1,3163	1 425 000	• Środki własne mieszkańców; • NFOŚiGW; • BOŚ; • WFOŚiGW
Sektor gminny										
G.1	Promocja "zielonych" przetargów	Urząd Miasta i Gminy	2018	-	-	-	-	-	-	Działania własne Urzędu Gminy
G.2	Przygotowanie podstaw do planowania	Urząd Miasta i Gminy	2018	-	-	-	-	-	-	Działania własne Urzędu Gminy

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

G.3	Audyty energetyczne	Urząd Miasta i Gminy	2020	-	-	-	-	-	10 000	• Środki Urzędu Gminy
G.4	Termomodernizacja budynku OSP Osiek	Urząd Miasta i Gminy	2018-2019	45,55	-	24,03	0,0350	0,0005	430 000	• Środki Urzędu Gminy; • RPOWŚ; • WFOŚiGW; • PROW
G.5	Termomodernizacja budynku Urzędu Miasta i Gminy	Urząd Miasta i Gminy	2019-2020	81,36	5,00	23,26	0,0008	0,0009	1 220 000	• Środki Urzędu Gminy; • RPOWŚ • WFOŚiGW • PROW
G.6	Edukacja pracowników	Urząd Miasta i Gminy	2020	-	-	-	-	-	-	Działania własne Urzędu Gminy
G.7	Kontrola zużycia energii elektrycznej i wody	Urząd Miasta i Gminy	2020	0,13	-	0,11	-	-	-	Działania własne Urzędu Gminy
G.8	Gazyfikacja miejscowości Osiek i Długołęka	PSG. Sp. z o.o.	2020	-	-	470,30	0,1610	0,3809	2 000 000	• Środki Inwestora
Przemysł i usługi										
P.1	Wymiana źródła ciepła i termomodernizacja	Przedsiębiorcy	2020	9 027,78		305,83	0,0068	0,0669	Według kosztów inwestycji	• NFOŚiGW; • POIiŚ; • PROW; • RPOWŚ; • Środki własne inwestora

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

P.2	Montaż OZE	Przedsiębiorcy	2020		250,00	203,00		0,0002	Według kosztów inwestycji	• NFOŚiGW; • POIiŚ; • PROW; • RPOWŚ; • Środki własne inwestora
Oświetlenie uliczne										
O.1	Bieżąca wymiana systemu oświetlenia ulicznego na LED	Urząd Miasta i Gminy	2020	21,20	-	17,21	-	-	300 000	• Środki własne Urzędu Gminy; • NFOŚiGW; • WFOŚiGW
Transport										
T.1	Promocja zrównoważonego transportu	Urząd Miasta i Gminy	2020	-	-		-	-	5 000	• Środki Urzędu Gminy; • NFOŚiGW; • RPOWŚ.
T.2	Przebudowa (modernizacja) dróg gminnych	Urząd Miasta i Gminy	2020	667,42	-	149,70	0,0012	0,0808	2 140 000	• Środki Urzędu Gminy; • PROW; • Budżet Państwa (NPPDL)
Ogółem:				11 343,44	1 239,50	1 972,45	2,0160	2,7855	10 165 000	

Źródło: Opracowanie własne

8.3 Opis strategicznych działań kierunkowych

M.1 Kontrola spalania odpadów

Działanie obejmuje kontrole gospodarki odpadami w budynkach mieszkalnych. Ma na celu wyeliminowanie nieprzestrzegania warunków dotyczących sposobu gospodarowania i magazynowania zbieranych odpadów oraz nieprawidłowego prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów. Przeprowadzone kontrole mogą przełożyć się bezpośrednio na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Warto tu wspomnieć, że w spalinach pochodzących ze spalania odpadów możemy znaleźć: pyły, tlenek i dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, metale ciężkie, takie jak kadm, rtęć, ponadto chlorowodór, cyjanowodór, dioksyny. Przy spalaniu popularnego PVC, z którego wykonane są wykładziny, butelki, otoczki kabli, folie powstaje chlorowodór, który w połączeniu z parą wodną tworzy kwas solny. Spalając pianki poliuretanowe (buty, odzież, meble) do powietrza emitowany jest cyjanowodór, który tworzy z wodą kwas pruski. Spalając sklejkę czy płyty wiórowe emitujemy formaldehyd. Szkodliwe substancje prawie w całości, osiadają na terenie działki, na której stoi dom. Zanieczyszczają glebę i rośliny.

M.2 Montaż instalacji OZE

Działanie polega na montażu kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych, kotłów na biomasę oraz pomp ciepła przez mieszkańców gminy. Ilość instalacji została oszacowana na podstawie przeprowadzonej wśród mieszkańców ankietyzacji, w której to mieszkańcy wyrażali gotowość powstania takiej instalacji przy wykorzystaniu środków własnych bądź możliwych linii dofinansowania. Zadanie jest szansą poprawy środowiska naturalnego w gminie, ma na celu zwiększenie wykorzystania energii z odnawialnych źródeł, a także poprawę jakości powietrza.

Rolą Urzędu Gminy w tym działaniu jest:

- ✓ wielopoziomowa edukacja mieszkańców, w zakresie dostępności zewnętrznych środków finansowania inwestycji,
- ✓ pomoc merytoryczna przy procedurze ubiegania się o środki,
- ✓ zachęcanie mieszkańców do ubiegania się o środki,

Kolektory słoneczne są instalacjami służącymi do ogrzewania ciepłej wody użytkowej w gospodarstwach domowych. Jest to narzędzie popularne i sprawdzone.

W małych instalacjach w domach jednorodzinnych roczne zapotrzebowanie na energię ciepłą to 4 200 kWh. Instalacja solarna, jeśli jest prawidłowo zaprojektowana i wykonana, jest w stanie pokryć 70% całkowitego zapotrzebowania na energię do dogrzania c.w.u. Oznacza to, że kolektory słoneczne pokryją rocznie średnio 2 940 kWh ($4\,200\text{ kWh} \times 0,7 = 2\,940\text{ kWh}$) energii.

Panele fotowoltaiczne zamieniają energię promieniowania słonecznego w energię elektryczną. Wytworzony, w fotowoltaice prąd stały przepływa przez inwerter (falownik) i zostaje przekształcony w prąd przemienny, czyli dokładnie taki jaki mamy w gniazdkach (230V). Uzyskaną energię elektryczną można zużywać na bieżąco, magazynować albo sprzedawać - w zależności od rodzaju instalacji fotowoltaicznej. Średniej wielkości gospodarstwo domowe zużywa rocznie około 4 000 kWh energii elektrycznej. Dobrze zaprojektowany system fotowoltaiczny o mocy 5 kW powinien produkować średnio 950 kWh z 1 kW zainstalowanego. Zatem produkcja systemu powinna wynieść około $5\text{ kW} * 950\text{ kWh} = 4\,750\text{ kWh}$.

Pompy ciepła to urządzenia służące do dostarczania ciepłej wody użytkowej bądź ciepłej wody użytkowej wraz z ogrzewaniem obiektu. Pozyskują one ciepło z gruntu (gruntowe pompy ciepła) bądź powietrza (powietrzne pompy ciepła). Ze względu, iż są zaliczane do źródeł niskotemperaturowych obiekt, w którym mają być montowane musi spełniać pewne wymagania techniczne- mieć przeprowadzoną termomodernizację oraz posiadać instalacje grzewczą minimalizującą straty energii (np. cienkie grzejniki aluminiowe). Sprawność prawidłowo wykonanej instalacji pompy ciepła pozwala na uzyskanie ok. 4 kWh energii z pobranego 1 kWh energii elektrycznej.

Do kotłów wykorzystujących biomasę zalicza się: kotły na drewno (nazywane zgazowującymi), na pelety i brykiety (sprasowane trociny i wióry), na słomę oraz ziarna zbóż i pestki owoców. Biomasa jest paliwem odnawialnym – sadząc drzewa i inne rośliny, można uzupełniać jego zapasy, a podczas spalania biomasy do atmosfery uwalnia się tylko tyle dwutlenku węgla, ile spalane rośliny pobrały wcześniej w procesie fotosyntezy.

W ramach działania przewiduje się powstanie 50 instalacji kolektorów słonecznych, 50 instalacji fotowoltaicznych, 30 kotłów na biomasę oraz 10 pomp ciepła.

Zadanie może zostać zrealizowane w ramach kompleksowego Projektu parasolowego składanego w imieniu mieszkańców przez Gminę Osiek a finansowanego ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego Działanie 3.1 Wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Liczba podanych instalacji może ulec zmianie na etapie składania Projektu do dofinansowania.

M.3 Edukacja mieszkańców

Prowadzenie szkoleń, kampanii edukacyjnych, spotkań informacyjno-dydaktycznych, festynów, zabaw tematycznych wpłynie na zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie możliwości wpływania na wysokość rachunków za energię elektryczną oraz zanieczyszczenie środowiska, poszerzenie wiedzy na temat nowoczesnych niskoemisyjnych, energooszczędnych technologii oraz odnawialnych źródeł energii. Ważne jest prezentowanie tematów o „chwytliwej” tematyce np. „jak zmniejszyć zużycie energii cieplnej, elektrycznej i gazu w gospodarstwie domowym nie ponosząc kosztów?”.

Edukacja lokalnej społeczności w zakresie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, obejmuje m.in.

- ✓ promocję energooszczędnych źródeł światła i oszczędności energii wśród mieszkańców
- ✓ kampanię edukacyjno-informacyjną na temat możliwości zmniejszenia zużycia energii w domu
- ✓ promocję mechanizmów finansowych dotyczących montażu kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych i innych źródeł energii,
- ✓ utworzenie stałego działu na portalu gminnym poświęconego efektywności energetycznej i OZE.

Działania powinny być realizowane konsekwentnie i cyklicznie, tak aby swoim oddziaływaniem obejmowały jak największą liczbę odbiorców. Raz w roku w lokalnej prasie zaleca się umieszczenie artykułów dotyczących oszczędzania energii w gospodarstwie domowym, informacyjnych o nowoczesnych technologiach poprawy efektywności energetycznej, o niskoemisyjnej gospodarce i jej korzyściach, o OZE, a także o możliwościach pozyskania unijnych i krajowych środków finansowania. Należy również uwzględnić informowanie i promowanie Planu Gospodarki

Niskoemisyjnej dla Gminy Osiek – mieszkańcy muszą mieć świadomość istnienia i realnego funkcjonowania tego planu. W ramach tego działania, na terenie gminy zalecane jest przeprowadzenie minimum jednej kampanii informacyjno-edukacyjnej na rok. Spotkania należy organizować osobno dla poszczególnych grup mieszkańców: dzieci i młodzieży, właścicieli budynków; dostosowywać tematykę i sposób przekazu aby efektywnie docierały do jak najszerszego grona.

M.4 Wymiana źródła ciepła i termomodernizacje

Działanie to jest istotne ze względu na przegłosowaną nowelizację Prawo Ochrony Środowiska tzw. ustawę antysmogową, która pozwoli sejmikom wojewódzkim by za pomocą uchwał mogły określać rodzaj i jakość paliw stałych dopuszczonych do stosowania, parametry techniczne, parametry emisji instalacji do spalania. Dodatkowo Dyrektywa 2010/31/UE a w ślad za nią Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, wprowadza obowiązek poprawy charakterystyki energetycznej budynków. Poprawa może nastąpić na skutek m.in. mniejszego zapotrzebowania na energię do ogrzewania, chłodzenia, przygotowywania ciepłej wody, oświetlenia itp.

Standardy energetyczne budynków powinny spełniać obiekty istniejące, które będą poddawane ważniejszej renowacji (termomodernizacji), czyli te gdzie całkowity koszt renowacji przekracza 25% wartości budynku oraz gdy więcej niż 25% skorupy budynku wymaga renowacji. Wspomniana dyrektywa dopuszcza jednak, aby poprawa standardu energetycznego budynku istniejącego nie koniecznie oznaczała całkowitą renowację budynku. Może być ograniczona ona do tych elementów, które mają największy wpływ na poprawę standardu energetycznego budynku i są jednocześnie efektywne ekonomicznie.

Działanie to będzie realizowane przez mieszkańców przy wykorzystaniu środków własnych bądź możliwych linii dofinansowania. Liczbę nowych kotłów obliczono na 75 sztuk natomiast przeprowadzonych termomodernizacji budynków na 100 obiektów. Wartości te zostały opracowane na podstawie przeprowadzonej ankietyzacji, gdzie sami mieszkańcy wskazywali planowane inwestycje jak i możliwe źródła ich finansowania.

G.1 Promocja ‘zielonych’ przetargów

Zielone przetargi (Zielone zamówienia publiczne) jest to polityka, w ramach której podmioty publiczne włączają kryteria czy wymagania ekologiczne do procesu i poszukują rozwiązań ograniczających negatywny wpływ produktów/usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów. Dzięki temu podmioty wpływają na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych. Istotą zielonych zamówień jest uwzględnianie w zamówieniach publicznych aspektów środowiskowych, jako jednych z głównych czynników decydujących o wyborze ofert.

Zielone zamówienia mogą obejmować:

- ✓ zakup energooszczędnych urządzeń AGD, sprzętu komputerowego,
- ✓ wymiana oświetlenia wewnętrznego na energooszczędne,
- ✓ zakup energooszczędnych i ekologicznych środków transportu,
- ✓ wykorzystywanie inteligentnych systemów klimatyzacji i wentylacji w obiektach,
- ✓ wykorzystywanie energii ze źródeł odnawialnych.

Gmina Osiek wprowadza kryterium „zielonych” przetargów do postępowań przetargowych od momentu zatwierdzenia niniejszego dokumentu. Zapis ten będzie stosowany przy każdym przetargu w przypadku, którego może on zostać zastosowany. W ramach tego działania gmina rozpatrując oferty, będzie zwracać uwagę na to, czy zamówione materiały (np. gadżety) zostały wyprodukowane z odpowiednich surowców (biodegradowalnych) oraz jakie są koszty ich utylizacji. Prowadzenie racjonalnych zakupów przyczynia się do oszczędzania materiałów i energii, redukcji powstających odpadów i zanieczyszczeń oraz promuje powszechnie zachowania „Eko” wśród innych podmiotów gospodarczych. W ramach zielonych zamówień priorytet ma wybór produktów i usług posiadających certyfikaty ISO jakościowe, środowiskowe, etykiety środowiskowe, deklaracje zgodności CE, posiadające certyfikaty ekologiczne (np.: Blue Angel, FSC oraz EU Flower).

G.2 Przygotowanie podstaw do planowania

Głównym założeniem tego działania jest powstanie Projektu Założeń dla Planu Zaopatrzenia w Ciepło, Energię Elektryczną i Paliwa Gazowe dla Gminy Osiek. Dokument ten jest ważnym dokumentem dotyczącym zagadnień gospodarki

energetycznej na terenie całej gminy. Działanie obejmuje także zmiany pozostałych dokumentów obowiązujących na szczeblu lokalnym. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) stanowi podstawę planowania przestrzennego w gminie a przy jego sporządzaniu wiążące są ustalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy. W celu promowania OZE i działań poprawiających efektywność energetyczną na terenie gminy ważne jest, aby dokumenty prawa miejscowego zawierały zapisy jasno określające zasady stosowania zielonej energii. Adaptacji powinny ulec także wszelkie strategie, programy i plany, tak aby cele i planowane działania były spójne i jasno określone.

G.3 Audyty energetyczne

W ramach monitoringu Planu Gospodarki Niskoemisyjnej w Gminie Osiek sugerowane jest przeprowadzenie audytów energetycznych dla budynków użyteczności publicznej. Zaleca się, aby do końca 2020 roku audytami energetycznymi zostały objęte wszystkie budynki użyteczności publicznej. Zaletą audytu jest możliwość określenia czy energia jest wykorzystywana efektywnie oraz przedstawienia optymalnych środków naprawczych w obszarach, które charakteryzują się znacznymi stratami energii. Niezbędne informacje dotyczące właściwości budynku lub sprzętu oraz dane na temat zużycia energii i charakterystyki energetycznej, uzyskiwane są za pomocą inspekcji, pomiarów, analizy rachunków za zużycie energii dostarczonych przez zakłady energetyczne i operatorów sieci lub za pomocą symulacji dokonywanych z wykorzystaniem sprawdzonego oprogramowania. Procedura audytu polega na identyfikacji i ilościowym określeniu potencjału oszczędności energii, przedstawieniu środków naprawczych oraz programu ich wdrożenia, określeniu inwestycji, których realizacja pozwoli na podniesienie efektywności wykorzystania energii.

G.4 Termomodernizacja budynku OSP Osiek

Zadanie ma na celu maksymalne zredukowanie strat cieplnych, jakie zostały stwierdzone podczas przeglądu technicznego obiektu. Obecnie budynek cechuje się niską efektywnością energetyczną. Projekt przewiduje między innymi: docieplenie ścian zewnętrznych, docieplenie stropu, wymiana stolarki drzwiowej, wymiana

instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, wymiana kotła na gazowy wraz z montażem zbiornika na gaz.

G.5 Termomodernizacja budynku Urzędu Miasta i Gminy

Obiekt ten nie miał przeprowadzanej żadnej termomodernizacji od momentu powstania. Oznacza to, iż charakteryzuje się bardzo dużym zapotrzebowaniem na ciepło przy jednoczesnej niskiej efektywności energetycznej. Projekt przewiduje między innymi: docieplenie ścian zewnętrznych, docieplenie stropu, wymiana stolarki drzwiowej, wymiana stolarki okiennej, wymiana opraw oświetleniowych na energooszczędne typu LED oraz zamontowanie kolektorów słonecznych do uzyskiwania ciepłej wody użytkowej. Zadanie to ma duże znaczenie zwłaszcza w zakresie montażu OZE, bowiem mieszkańcy widząc, iż budynek urzędowy wykorzystuje takie rozwiązanie chętniej będą je stosowali na własnych obiektach.

G.6 Edukacja pracowników budynków użyteczności publicznej

Działanie to ma na celu podniesienie świadomości ekologicznej i kompetencji w zakresie gospodarki niskoemisyjnej pracowników Urzędu Gminy oraz pracowników budynków użyteczności publicznej będących w kompetencjach gminy. Narzędziem podnoszenia ich wiedzy i umiejętności, mają być szkolenia i spotkania informacyjne. Tematyka szkoleń może oscylować wokół zagadnień z zakresu ochrony środowiska, gospodarki niskoemisyjnej, efektywności energetycznej i wykorzystywania OZE, zarządzania projektami, danymi, finansami, opracowywania projektów inwestycyjnych, pozyskiwania funduszy ze środków krajowych i europejskich, itp. Wzrost kompetencji urzędników nie przekłada się bezpośrednio na realizację celów PGN, jednakże zwiększy możliwości pomocy mieszkańcom, zwiększy jakość pracy, oraz pozwoli na większą kontrolę prac i usług zleconych podmiotom zewnętrznym.

G.7 Kontrola zużycia energii elektrycznej i wody

Zużycie energii oraz wody w budynkach może być kontrolowane za pomocą bazy faktur, w celu gromadzenia informacji o zużyciu oraz kosztach. Stanowi to pomoc w bieżącym zarządzaniu obiektami, a także w pewnym stopniu pozwala to na planowanie działań energooszczędnych. Wyznaczenie osoby będącej pracownikiem Urzędu Miasta i Gminy odpowiedzialnej za prowadzenie bieżącej kontroli zużycia energii pozwala ciągle monitorować zmiany wielkości zużywanych mediów oraz

ponoszonych kosztów, wykrywać wszelkie stany w poborze mediów odbiegające od normy, dzięki czemu istnieje możliwość szybkiej reakcji, prowadzącej do zminimalizowania strat. Podniesienie świadomości końcowych odbiorców pozwala na zmianę zachowań niepożądanych i w konsekwencji prowadzi do eliminacji zużycia energii oraz emisji CO₂ do powietrza. Istnieje również możliwość wprowadzenia cząstkowych automatyzacji kontroli zużycia energii za pomocą termostatów sterowanych przez automatykę pogodową, mechanicznej wentylacji, czujników otwartych okien itp.

G.8 Gazyfikacja miejscowości Osiek i Długołęka

Zgodnie z pismem Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Gazowniczy w Kielcach zakład ten przystąpił do realizacji zadania pod nazwą „Gazyfikacja miejscowości Osiek i Długołęka” z terminem wykonania do końca 2020 roku. Zadanie to obejmuje budowę sieci gazowej średniego ciśnienia o długości około 10 420 m oraz wykonanie przyłączy średniego ciśnienia w ilości 21 sztuk. Po wykonaniu sieci gazowej w ww. miejscowościach w miarę możliwości finansowych mieszkańców i uzyskania dotacji finansowych nastąpi przyłączanie budynków mieszkalnych do sieci gazowej. Do sieci gazowej zostaną przyłączone wszystkie budynki użyteczności publicznej w Osieku.

P.1 Wymiana źródła ciepła i termomodernizacje

Z przeprowadzonej inwentaryzacji w ramach PGN wynika, że największy udział w emisji CO₂ z sektora przemysłowo-usługowego, bez uwzględniania energii elektrycznej, mają kotłownie opalane węglem kamiennym. Dlatego zaleca się wymianę przestarzałych kotłów węglowych na nowoczesne kotły charakteryzujące się wyższymi sprawnościami oraz mniejszymi emisjami zanieczyszczeń do atmosfery. Rosnące ceny energii sprawiają, że koszty związane z jej wykorzystaniem nabierają coraz większego znaczenia w strukturze kosztów operacyjnych przedsiębiorstw.

Działanie to będzie finansowane i realizowane przez przedsiębiorców działających na terenie Gminy Osiek. Największe korzyści finansowe jak i środowiskowe w projekcie termomodernizacji przedsiębiorstw (budynków produkcyjnych, magazynowych, biurowych) przynoszą: wymiana źródła ciepła, zastosowaniu energooszczędnych technologii produkcji i użytkowania energii,

modernizacja systemu ogrzewania, ocieplenie dachu, ocieplenie ścian zewnętrznych, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, modernizacja systemu wentylacji, wprowadzenie systemu zarządzania energią.

Znaczące dla przedsiębiorstwa oszczędności mogą być uzyskane w przypadku budynków wybudowanych w latach osiemdziesiątych i wcześniejszych. Dużych oszczędności energii można spodziewać się również w przypadku budynków o dużej powierzchni, dużej ilości okien i świetlików dachowych. Dodatkowo w celu optymalizacji kosztów związanych z ogrzewaniem pomieszczeń zostaną wymienione stare i niskosprawne piece (zwłaszcza węglowe) wraz z systemem ciepłowniczym.

P.2 Montaż OZE przez przedsiębiorców

Instalacje fotowoltaiczne są technologią, która sprawdza się nie tylko, jako rozwiązanie komercyjne, ale z powodzeniem może być również stosowana w procesach technologicznych polegających na skojarzonej produkcji energii cieplnej i energii elektrycznej. Może być stosowana we wszystkich obiektach, w których występuje jednocześnie zapotrzebowanie na energię elektryczną i energię ciepłą. Największe korzyści ze stosowania mikrokogeneracji uzyskuje się w obiektach, w których zapotrzebowanie na te dwa typy energii jest mało zmienne bądź stałe. Istotną zaletą instalacji fotowoltaicznych jest zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstwa, redukcja kosztów zużycia energii, prowadzenie polityki ekologicznej biznesu oraz wykorzystanie najnowszych dostępnych technologii. Gmina może oferować pomoc w zakresie dostępności zewnętrznych środków finansowania inwestycji oraz pomoc merytoryczną przy procedurze ubiegania się o środki.

Działanie to zakłada, iż przedsiębiorcy zamontują panele fotowoltaiczne o łącznej mocy 250 kW. Wielkość ta została oszacowana na podstawie zainteresowania, jakie istniało w tym sektorze w momencie sporządzania niniejszego dokumentu.

O.1 Bieżąca wymiana systemu oświetlenia ulicznego na LED

Oświetlenie uliczne odgrywa istotną rolę w bezpieczeństwie ruchu ulicznego. Zapewnienie dobrej widoczności po zmroku czy w przypadku niekorzystnych warunków pogodowych wiąże się z ponoszeniem znacznych kosztów na energię

elektryczną. W gminach, gdzie funkcjonują starsze systemy, koszty oświetlenia mogą być znaczne. Potencjał oszczędności w tym sektorze może sięgać od 30 do 70%.

Lampy LED cechują się wysoką efektywnością energetyczną, niewielkimi wymaganiami eksploatacyjnymi, brakiem promieniowania UV i podczerwieni, a także wysoką trwałością oświetlenia, tj. ok. 50 000 - 70 000 godzin. Ponadto istnieje możliwość precyzyjnego kierowania światła. Lampy LED jako emitery światła białego, są postrzegane jako bardziej naturalne i jaśniejsze. Ponadto przy zainstalowanym białym świetle łatwiej rozpoznaje się objekty, kształty po zapadnięciu zmroku, co wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

Zadanie przewiduje, iż przechodzenie na system LED będzie odbywało się stopniowo poprzez wymianę niesprawnych opraw tymi w technologii LED. Dzięki temu inwestycja ta zostanie rozłożona w czasie a jej koszty wejdą w bieżącą wymianę zepsutych opraw. Jednocześnie montowane oprawy będą miały możliwość pracy w scentralizowanym systemie.

T.1 Promocja zrównoważonego transportu

Działania w ramach promocji zachowań energooszczędnych w sektorze transportu wpłyną na zmianę przyzwyczajeń kierowców na bardziej efektywne, a co za tym idzie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. W celu propagowania takich zachowań będą stosowane: broszury informacyjne, szkolenia dla kierowców, informacje w prasie lokalnej, kampanie informacyjne. Proponuje się zorganizowanie co najmniej jednej kampanii rocznie dla mieszkańców. Ważnymi aspektami, które należy wdrażać i informować o nich mieszkańców są:

Ecodriving oznacza sposób prowadzenia samochodu, który jest równocześnie ekologiczny i ekonomiczny- zmniejsza negatywne oddziaływanie samochodu na środowisko oraz pozwala na realne oszczędności paliwa.

Carpooling, czyli „napełnianie” samochodu, to system upodabniający i dostosowujący samochód osobowy do transportu zbiorowego. Zasada jest prosta, jeśli masz wolne miejsce w aucie, zabierasz pasażerów jadących w tym samym kierunku. Zwiększając liczbę pasażerów w czasie przejazdu samochodem, głównie poprzez kojarzenie osób dojeżdżających do pracy lub nauki na tych samych trasach, prowadzi się do zmniejszenia zużycia paliwa, redukcji emisji pyłów, CO₂ i innych zanieczyszczeń.

T.2 Modernizacja dróg gminnych

Modernizacja dróg usprawni i zapewni płynność komunikacji lokalnej. Zmiana nawierzchni dróg na utwardzone wpłynie bezpośrednio na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń unoszących się z nawierzchni dróg. Jednocześnie poprawienie nawierzchni dróg już istniejących znacznie upłynnia ruch. Gmina planuje w najbliższych latach przeprowadzić dwie duże inwestycje drogowe obejmujące miejscowość Trzcianka Kolonia oraz Suchowola. Jednocześnie Gmina Osiek uczestniczy finansowo w działaniach drogowych podejmowanych przez powiat. W ramach modernizacji zostaną również wykonane ciągi piesze przy drogach. Usprawnienie komunikacji zredukuje emisję zanieczyszczeń z pojazdów. Najwięcej szkodliwych substancji pojazdy wydzielają podczas ruszania, dlatego celem działania jest takie zorganizowanie komunikacji, aby kierowcy jak najrzadziej musieli zmieniać biegi i hamować (np. likwidowanie dziur w drodze znacznie ograniczających płynność jazdy).

Uciążliwości wynikające z emisji z sektora transportu można skutecznie minimalizować przez nasadzenia pasów zieleni wzdłuż dróg, stanowiących barierę w rozprzestrzenianiu zanieczyszczeń. Zieleń izolacyjna pełni również znaczącą rolę w poprawie mikroklimatu terenów zabudowanych.

8.4 Działania rezerwowe

Tabela poniżej przedstawia działania, które są możliwe do realizacji w przypadku uzyskania dofinansowania ze środków zewnętrznych, głównie UE. Ich realizacja nie jest pewna, dlatego zostały one przedstawione całkowicie osobno a ich efekt nie został wliczony do celów szczegółowych niniejszego dokumentu. Dzięki temu w przypadku braku ich realizacji nadal będzie możliwe uzyskanie celów założonych efektów ekologicznych.

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

Tabela 27 Działania „rezerwowe”

Kod	Działanie	Organ odpowiedzialny	Rok zakończenia	Redukcja energii [MWh/rok]	Energia z OZE [MWh/rok]	Redukcja CO ₂ [MgCO ₂ /rok]	Redukcja B(a)P [kg/rok]	Redukcja PM10 [Mg/rok]	Szacowany koszt [zł]	Źródło finansowania
Mieszkalny										
M.1	Montaż instalacji OZE	Mieszkańcy	2024	-	1 920,20	1 020,39	1,8664	1,94	7 000 000	• PROW 2014-2020; • RPOWŚ; • WFOŚiGW; • Środki własne mieszkańców
M.2	Wzrost efektywności energetycznej	Mieszkańcy	2024	2 250,00	-	402,28	2,1870	2,27	3 150 000	• PROW 2014-2020; • RPOWŚ; • WFOŚiGW; • Środki własne mieszkańców
Gminny										
G.1	Termomodernizacja obiektów	Urząd Miasta i Gminy	2024	453,78	5,00	62,02	0,0722	0,1053	5 100 000	• Środki Urzędu Gminy • NFOŚiGW; • PROW; • RPOWŚ; • WFOŚiGW.
G.2	Modernizacja systemu ogrzewania	Urząd Miasta i Gminy	2024	21,76	-	1,63	0,0783	0,0000	950 000	• Środki Urzędu Gminy • NFOŚiGW; • PROW; • RPOWŚ; • WFOŚiGW.
G.3	Wymiana urządzeń elektrycznych w budynkach	Urząd Miasta i Gminy	2024	14,86	-	12,07	0,0000	0,0000	20 000	• Środki Urzędu Gminy • NFOŚiGW; • PROW; • RPOWŚ; • WFOŚiGW.
G.4	Wymiana oświetlenia w obiektach	Urząd Miasta i Gminy	2024	29,73	-	24,14	0,0000	0,0000	400 000	• Środki Urzędu Gminy • NFOŚiGW; • PROW; • RPOWŚ; • WFOŚiGW.

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

G.5	Montaż instalacji OZE	Urząd Miasta i Gminy	2024	-	150,00	46,8	0,07	0,00	1 000 000	• Środki Urzędu Gminy • NFOŚiGW; • PROW; • RPOWŚ; • WFOŚiGW.
Przemysłowy i usługowy										
P.1	Instalacje OZE dla firm	Przedsiębiorcy	2022	-	4 000,00	2 598,40	-	-	Według kosztów inwestora	• Środki Inwestora; • POIiŚ; • NFOŚiGW; • RPOWŚ
P.2	Kompleksowa termomodernizacja obiektów	Przedsiębiorcy	2022	15 000,00	-	508,14	0,0054	15,12	Według kosztów inwestora	• Środki Inwestora; • NFOŚiGW; • RPOWŚ
Oświetlenia ulicznego										
O.1	Przejęcie na system LED	Urząd Miasta i Gminy	2022	73,32	-	59,54	-	-	2 000 000	• NFOŚiGW; • RPOWŚ • Środki Urzędu Gminy;
O.2	Montaż systemu hybrydowego	Urząd Miasta i Gminy	2022	-	22,87	18,57	-	-	600 000	• NFOŚiGW; • RPOWŚ • Środki Urzędu Gminy;
Transportowy										
T.1	Budowa ścieżek rowerowych	Urząd Miasta i Gminy	2022	667,43	-	176,12	0,0012	0,0610	5 000 000	• RPOWŚ; • Środki Urzędu Gminy; • PROW 2014-2020;
T.2	Przebudowa dróg na terenie gminy	Urząd Miasta i Gminy	2022	533,94	-	40,90	0,0009	0,0488	6 000 000	• Środki Urzędu Gminy; • PROW 2014-2020.
Łącznie				19 044,82	6 098,07	4 970,98	4,2844	19,5388	31 220 000	

Źródło: opracowanie własne

M.1. Montaż instalacji OZE

Działanie przewiduje zrealizowanie dużego Projektu finansowanego przy wykorzystaniu środków UE w ramach, którego zostanie zamontowana znaczna liczba instalacji wykorzystujących OZE przy wkładzie własnym chętnych do uczestniczenia w przedsięwzięciu mieszkańców. Zakładana liczba instalacji fotowoltaicznych to ok. 150 (średnio 5 kW każda), 150 instalacji solarnych oraz 50 pomp ciepła. Dodatkowo założono, iż mieszkańcy zamontują ok. 50 kotłów na biomasę.

Projekt ten może być finansowany np. ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 jako tzw. projekt parasolowy. Ostateczna liczba instalacji OZE zostanie określona podczas realizacji tego zadania. Realizacja tego zadania może się odbywać również w sposób indywidualny poprzez składanie wniosków o dofinansowanie przez samych mieszkańców np. do WFOŚiGW w Kielcach.

M.2 Wzrost efektywności energetycznej

Zadanie polega na pozyskaniu środków zewnętrznych, które w formie dotacji przyczynia się do realizacji kompleksowych termomodernizacji obiektów mieszkalnych. Wysokość i ilość środków docierających do mieszkańców byłaby zależna od utworzonej linii finansowania. Środki byłyby dostępne w przypadku wzrostu efektywności o minimum 30%. Założono, iż działanie to objęłoby 300 obiektów na terenie gminy.

G.1 Termomodernizacja obiektów

W ramach tego zadania do roku 2024 gmina planuje wykonanie termomodernizacji następujących budynków:

1. Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Osieku; ocieplenie ścian zewnętrznych budynku, ocieplenie stropu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (zewnętrznej), wymiana instalacji c.o. i c.w.u oraz kotła c.o. na kocioł gazowy wraz z przyłączeniem do sieci gazowej po wykonaniu sieci przez Zakład Gazowniczy.
2. Przebudowa budynku po byłej szkole podstawowej w Bukowej, przeznaczenie na cele mieszkalne; ocieplenie stropu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (wewnętrznej i zewnętrznej), wymiana kotła c.o. wraz z wymianą instalacji c.o.

i c.w.u., wymiana grzejników, wymiana opraw oświetleniowych na oprawy energooszczędne typu LED, montaż kolektorów słonecznych.

3. Przebudowa budynku byłej szkoły podstawowej w Sworonu, przeznaczenie na budynek mieszkalny wielorodzinny; ocieplenie ścian zewnętrznych, ocieplenie stropu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (wewnętrznej i zewnętrznej), wymiana kotła c.o. wraz z wymianą instalacji c.o. i c.w.u., wymiana grzejników, wymiana instalacji elektrycznej wraz z wymianą opraw oświetleniowych na oprawy energooszczędne typu LED, oraz budową przydomowej oczyszczalni ścieków.
4. Obiekt stanowiący własność gminy w Strużkach; ocieplenie ścian zewnętrznych, ocieplenie stropu, wymiana stolarki drzwiowej zewnętrznej, wymianie kotła c.o. wraz z wymianą instalacji i grzejników c.o. i c.w.u., wymianie opraw oświetleniowych na oprawy energooszczędne typu LED.
5. OSP w Pliskowoli, ocieplenie ścian zewnętrznych.
6. OSP w Długolece, ocieplenie ścian zewnętrznych.

G.2 Modernizacja systemu ogrzewania

Gmina Osiek planuje do roku 2024 wymianę kotłów centralnego ogrzewania na kotły gazowe wraz z przystosowaniem instalacji c.o. i c.w.u i przyłączeniem do sieci gazowej następujących budynków:

- a) Zespołu Szkół im. J. Pawła II w Osieku,
- b) Urzędu Miasta i Gminy w Osieku,
- c) Ośrodka Pomocy Społecznej w Osieku,
- d) Miejsko – Gminnego Ośrodka Kultury w Osieku,
- e) Ośrodka Zdrowia w Osieku.

G.3 Wymiana urządzeń elektrycznych

Zadanie obejmuje stopniową wymianę urządzeń zasilanych energią elektryczną (bieżąca wymiana w momencie awarii starego sprzętu bądź zakup nowego urządzenia ze względu na zapotrzebowanie), na bardziej efektywne energetycznie, co pozwoli na uzyskanie oszczędności energii. Urządzenia biurowe, AGD, klimatyzacja odpowiadają za około 80% zużycia energii. W ramach zadania przewiduje się wymianę urządzeń na bardziej energooszczędne. Działanie to polega

na bieżącej wymianie sprzętu i jest ściśle powiązane z działaniem „Promocja zielonych zamówień publicznych”, gdyż dotyczy uwzględnienia w bieżącej wymianie wyposażenia biurowych tych materiałów i urządzeń, które są bardziej energooszczędne lub zostały wyprodukowane z uwzględnieniem oszczędności zasobów naturalnych i energii. Zaliczyć do nich można te, które posiadają odpowiednie certyfikaty, etykiety energetyczne, znaczki „eko” itp.

G.4 Wymiana oświetlenia w budynkach

Oświetlenie stanowi ważny punkt w budżecie sektora użyteczności publicznej na terenie gminy. Oświetlenie tego typu budynków bardzo często jest niskiej jakości i wymaga modernizacji. Modernizacja oświetlenia w budynkach publicznych to inwestycja, która pozwala na dokładne obliczenie uzyskanych oszczędności energii elektrycznej i określenie o ile zmniejszyło się jej zużycie. Wymiana tradycyjnych żarówek na świetlówki energooszczędne czy oświetlenie LED pozwala na zredukowanie zużycia energii, a także przyczynia się do obniżenia emisji CO₂ do powietrza. Czas świecenia nowoczesnych żarówek energooszczędnych kilkakrotnie przewyższa okres świecenia żarówek tradycyjnych, co pozwala obniżyć koszty eksploatacyjne. Poprawnie zaprojektowane oświetlenie, sterowane czujnikami ruchu w pomieszczeniach gospodarczych, ciągach komunikacyjnych oraz lokalach rzadko użytkowanych może znacznie zmniejszyć zużycie energii na oświetlenie budynku.

G.5 Montaż instalacji OZE

Działanie polega na montażu różnego rodzaju instalacji odnawialnych źródeł energii na kilku obiektach zarządzanych przez Gminę Osiek. Np. dla Zespołu Szkół w Osieku przewidziany jest montaż ogniw fotowoltaicznych. Zakładana łączna moc instalacji fotowoltaicznych, jaka zostanie osiągnięta poprzez realizację tego projektu wynosi blisko 100 kW. Dodatkowo zostałyby zamontowane pompy ciepła 40 MWh/rok, oraz instalacja solarna ok. 10 MWh/rok.

P.1 Montaż instalacji fotowoltaicznych

Działanie to ma na celu powstanie instalacji OZE ukierunkowanych na wytwarzanie energii elektrycznej z możliwością podłączenia ich do sieci przesyłowej. Inwestycja będzie polegała na powstaniu jednej dużej instalacji bądź szeregu

mniejszych instalacji. Założona w działaniu ilość energii uzyskiwanej za pomocą instalacji OZE osiągnie 4 000 MWh/rok. Ostateczna ilość uzyskiwanej energii zostanie określona na etapie realizacji tego zadania.

P.2 Kompleksowa termomodernizacja obiektów

Zadanie polega na przeprowadzaniu pełnych termomodernizacji na obiektach przemysłowych i usługowych. Inwestycję będą realizowane na budynkach, które będą cechowały się niską efektywnością energetyczną a do tej pory nie miały przeprowadzanej renowacji bądź modernizacja została przeprowadzona, ale możliwe jest uzyskanie satysfakcjonujących inwestora oszczędności energii.

O.1 Przejście na system LED

Działanie przewiduje całościową wymianę systemu oświetlenia ulicznego na technologię LED wraz z zamontowaniem systemu sterującego tym oświetleniem. Taki system pozwala na zmianę jasności lamp w każdym miejscu z osobna jak i daje możliwość pełnej automatyki w sterowaniu oświetleniem. Dodatkowo światło emitowane przez lampy (białe) pozwala na lepsze dostrzeganie kształtów po zmroku a lampy LED cechują się niskim zużyciem energii elektrycznej.

O.2 Montaż systemu hybrydowego

Hybrydowe światła uliczne działają w oparciu o elektryczność powstałą poprzez przechwytywanie energii słonecznej za pomocą paneli słonecznych oraz energii wiatru przy użyciu silników wiatrowych. Kombinacja ta sprawia, że systemy są bardziej praktyczne w stosunku do systemów oświetleniowych opierających się jedynie na energii słonecznej. Dodatkowo nie wymagają prowadzenia kabli, mogą zostać postawione właściwie w każdym miejscu. Założono zamontowanie systemu składającego się z 75 punktów oświetlenia hybrydowego LED.

T.1 Budowa ścieżek rowerowych

Zadanie ma na celu powstanie infrastruktury sprzyjającej korzystaniu ze środka transportu w postaci roweru. Korzyści wynikające z przeprowadzenia tych działań wpłyną na stworzenie dogodnych warunków rozwoju komunikacji alternatywnej i rekreacyjnej na terenie gminy. Tego typu rozwiązanie komunikacyjne

wpływa na zmniejszenie ruchu samochodowego oraz przynoszą wymierne efekty ekologiczne.

T.2 Przebudowa dróg gminnych na terenie gminy

Zadanie polega na poprawie stanu technicznego dróg. W pierwszej kolejności działanie obejmie tworzenie nawierzchni bitumicznej na tych drogach, które obecnie jej nie posiadają. Przyczyni się to do znacznego spadku zapylenia, zwłaszcza w okresie letnim na remontowanej drodze jak i w jej sąsiedztwie. Dalsze działania obejmą wymianę zużytej nawierzchni i tworzenie ciągów pieszych przy drogach co zwiększy ich przepustowość oraz upłynni ruch samochodowy.

Zaplanowane w ramach niniejszego Planu działania naprawcze jak i działania „rezerwowe” są zgodne z zadaniami zgłaszanymi w ramach typów projektów z RPO WŚ na lata 2014-2020. Przyjęte do realizacji działania w ramach PGN dla Gminy Osiek mieszczą się w zakresie osi priorytetowej **3. Efektywna i zielona energia** i obejmują swoim zakresem następujące działania:

3.1 Wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych:

- Budowie, przebudowie i modernizacji (w tym zakupie urządzeń) infrastruktury, służącej do wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej, pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych (energia wodna, wiatru, słoneczna, geotermalna, biogazu, biomasy) z możliwością podłączenia do sieci dystrybucyjnej/ przesyłowej.
- Budowie lub modernizacji jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE. z możliwością podłączenia do sieci dystrybucyjnej/ przesyłowej
- Budowie lub modernizacji jednostek wytwarzania energii elektrycznej, ciepła i chłodu w trigeneracji z OZE, mające na celu zmniejszenie kosztu i ilości energii pierwotnej niezbędnej do wytworzenia każdej z tych form energii odrębnie z możliwością podłączenia do sieci dystrybucyjnej/ przesyłowej
- Budowa i montaż instalacji służącej do produkcji biokomponentów i biopaliw (drugiej i trzeciej generacji).

3.2 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w przedsiębiorstwach:

- Modernizacji i rozbudowie linii produkcyjnych (w tym zakup urządzeń, maszyn) na bardziej efektywne energetycznie
- Głębokiej, kompleksowej modernizacji energetycznej budynków w przedsiębiorstwach,
- Zastosowaniu technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwach,
- Zastosowaniu energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji i użytkowania energii. Wprowadzenie systemu zarządzania energią w oparciu o TIK.

3.3 Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym:

- Ociepleniem obiektu,
- Wymianą okien, drzwi zewnętrznych, oraz oświetlenia na energooszczędne,
- Przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła lub podłączeniem do sieci ciepłowniczej), systemów wentylacji i klimatyzacji oraz instalacji wodno-kanalizacyjnych,
- Instalacją OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,
- Instalacją systemów chłodzących, w tym również z OZE,
- instalowaniem urządzeń energooszczędnych najnowszej generacji, wymianą/izolacją pokrycia dachowego,
- Instalacją systemów inteligentnego zarządzania energią,
- mikrokogeneracja.

3.4 Strategia niskoemisyjna, wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej:

- Modernizacja oświetlenia ulicznego (ulic placów, terenów publicznych) na energooszczędne,
- Budowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej,
- Wymiana źródeł ciepła,
- Mikrokogeneracja,
- Indywidualne piece i mikrokogeneracja:
- Działania informacyjno-promocyjne dotyczące np. oszczędności energii,
- Kampanie promujące:
  - budownictwo zeroemisyjne,

- inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego,
- budowę lub modernizację jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji wraz z infrastrukturą do dystrybuowania wytworzonej energii.

Zrównoważona mobilność miejska w zakresie budowy, przebudowy uzupełniającej do poziomu krajowego infrastruktury transportu publicznego m.in..

- parkingi Park&Ride, Bike&Ride
- zintegrowane centra przesiadkowe,
- infrastruktura dworcowa,
- wspólny bilet,
- inteligentne systemy transportowe,
- ścieżki rowerowe,
- publiczne wypożyczalnie rowerów;
- przebudowa infrastruktury miejskiej (np. budowa buspasów, przebudowa skrzyżowań),
- ekologiczny transport publiczny w regionie świętokrzyskim.

W toku realizacji Planu mogą pojawić się inne zadania mieszczące się w typach projektów podanych w RPO woj. Świętokrzyskiego na lata 2014-2020 w tym również np. „projekty parasolowe”.

9 Aspekty organizacyjne i finansowe realizacji Planu

9.1 Struktura organizacyjna

Program gospodarki niskoemisyjnej jest to kluczowy dokument, który formalnie zobowiązuje władze gminy do aktywnego uczestnictwa i odpowiedzialności politycznej za wdrażanie i realizację gospodarki niskoemisyjnej.

Dokument ten można podzielić na dwa kluczowe etapy: wdrożenia oraz realizacji założeń Planu gospodarki niskoemisyjnej. W momencie podejmowania decyzji o realizacji poszczególnych działań powinny być sporządzone szczegółowe plany realizacji poszczególnych zadań z wyznaczeniem osób odpowiedzialnych i harmonogramem ich wykonania.

Odpowiedzialną osobą za całościową realizację Planu jest Burmistrz Gminy Osiek. Poszczególne zadania ogólne i szczegółowe realizowane będą przez różne jednostki organizacyjne istniejące w ramach struktur Urzędu Miasta i Gminy Osiek.

W celu koordynacji całościowej procesu wdrożenia, realizacji i monitorowania osiągniętych efektów zostanie powołany Koordynator.

Do kompetencji koordynatora należy:

- ✓ kontrola i ewentualna korekta Planu,
- ✓ przygotowywanie analiz o stanie energetycznym gminy,
- ✓ inicjowanie udziału w unijnych i międzynarodowych planach i projektach z zakresu gospodarki niskoemisyjnej, efektywności energetycznej i OZE,
- ✓ monitoring dostępności finansowych środków pochodzących z zewnątrz umożliwiających realizację zadań Planu,
- ✓ sporządzanie raportów postępów realizacji i osiągniętych efektów założonych celów do Burmistrza Gminy oraz wobec podmiotów zewnętrznych,
- ✓ prowadzenie punktu informacyjnego dla mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie gospodarki niskoemisyjnej i efektywności energetycznej i OZE,
- ✓ udostępnianie informacji do opinii publicznej o osiągniętych rezultatach,
- ✓ budowanie poparcia społecznego do realizacji zadań- kontakt z mieszkańcami, organizacjami działającymi na terenie gminy.

Powołanie koordynatora wykonawczego jest warunkiem koniecznym do sprawnego wdrażania PGN. Funkcje jednostki bezpośrednio koordynującej od momentu zatwierdzenia Planu przez Radę Gminy (do momentu wskazania innej osoby odpowiedzialnej za realizację Planu) pełnić będzie osoba na stanowisku ds. ochrony środowiska poprzez poszerzenie zakresu obowiązków służbowych. Kontrolę nad finansami planu, tj. pozyskiwaniem funduszy, kontrolą dostępności środków, będzie pełnić specjalista ds. księgowości budżetowej.

9.2 Zaangażowane strony

Dobłą praktyką jest powołanie Zespołu Interesariuszy, w skład, którego wejdą osoby zaangażowane we wdrożenie i realizację Planu oraz osoby zainteresowane efektami jego realizacji. Funkcją Zespołu powinno być opiniowanie i doradztwo władzom gminy w realizacji działań w ramach PGN, a także pomoc w planowaniu poszczególnych działań szczegółowych.

Interesariuszy można podzielić na dwie grupy:

1) interesariuszy zewnętrznych:

- ✓ sołtysi,
- ✓ mieszkańcy,
- ✓ podmioty gospodarcze na terenie gminy,
- ✓ organizacje, stowarzyszenia i instytucja niezależne od gminy, działające na terenie gminy.

2) interesariuszy wewnętrznych:

- ✓ radni Gminy,
- ✓ pracownicy Urzędu Miasta i Gminy,
- ✓ pracownicy jednostek należących do gminy.

Tabela 28 Zadania interesariuszy Planu

Interesariusze zewnętrzni	Rola
Sołtysi	• Pośredniczą pomiędzy pozostałymi interesariuszami zewnętrznymi a Urzędem Miasta i Gminy, • zgłaszają propozycje działań do realizacji.
Mieszkańcy	• Zgłaszają propozycje działań do realizacji sołtysom, albo bezpośrednio interesariuszom wewnętrznym, • Korzystają z wytyczonych działań.
Podmioty gospodarcze na terenie gminy	
Organizacje stowarzyszenia i instytucja niezależne od gminy, działające na terenie gminy	
Interesariusze wewnętrzni	Rola
Radni gminy	• Wywierają wpływ na pozostałych interesariuszy wewnętrznych, • Oczekują realizacji działań.
Pracownicy Urzędu Miasta i Gminy	• Odpowiadają za wykonanie i wdrożenie planu, • Identyfikują potrzeby interesariuszy zewnętrznych i na ich podstawie określają działania.
Pracownicy jednostek należących do gminy	

Źródło: opracowanie własne

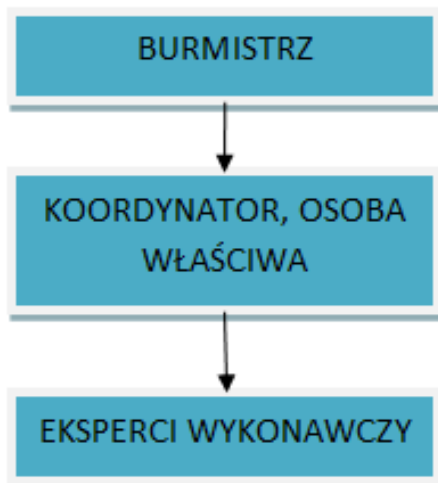
Współpraca między interesariuszami jest niezmiernie istotna, ponieważ:

- ✓ Każde działanie realizowane w ramach PGN wpływa na otoczenie społeczne;
- ✓ Otoczenie społeczne wpływa na możliwości realizacji działań.

Interesariusze w momencie wdrożenia Planu będą angażowani głównie poprzez działalność edukacyjną jak i informacyjną o możliwych źródłach finansowania, korzyściach z efektywnego wykorzystywania energii jak i zagrożeniach jakie niesie emisja zanieczyszczeń do powietrza. Dodatkowo Interesariusze będą w sposób ciągły zgłaszać możliwe do realizacji zadania, które nie zostały wpisane do PGN, a których realizacja przyniesie korzyści środowiskowe przy racjonalnych nakładach finansowych.

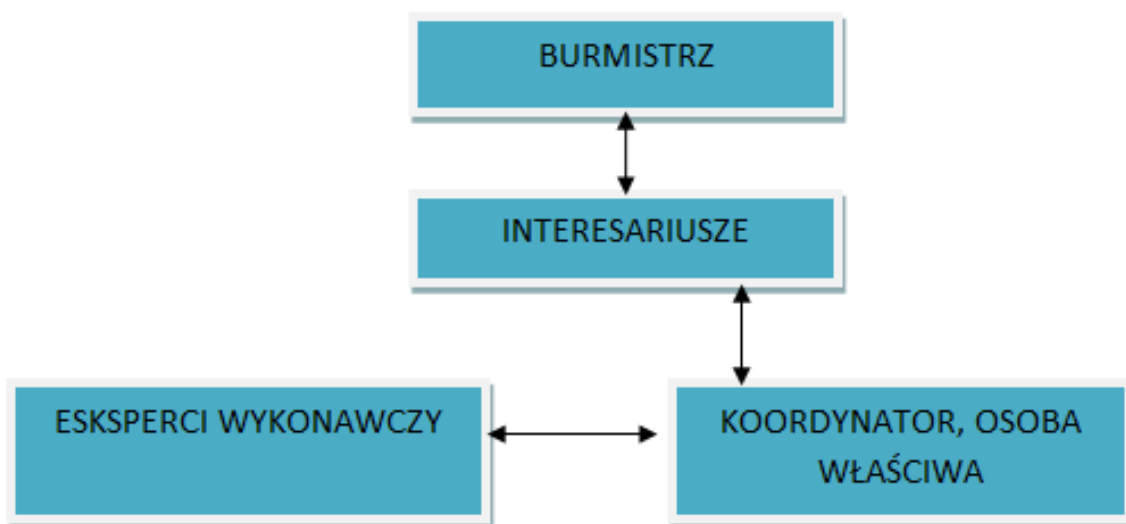
9.3 Przygotowanie i wdrożenie planu

Przygotowanie i wdrażanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej wymaga inicjatywy władz gminy oraz współpracy na poziomie władz gminy, osoby odpowiedzialnej za przygotowanie i wdrożenie planu, ekspertów wykonawczych oraz osób zainteresowanych.

Rysunek 3 Schemat przygotowania PGN w Gminie Osiek

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 4 Schemat wdrożenia PGN w Gminie Osiek

Źródło: opracowanie własne

9.4 Budżet

Wszystkie działania objęte Planem gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Osiek będą finansowane zarówno ze środków zewnętrznych jak i środków własnych gminy. Działania przewidziane do realizacji przez gminę, muszą być uwzględnione w budżecie gminy na każdy rok. Wszystkie jednostki odpowiedzialne za realizację działań określonych w PGN powinny zabezpieczyć odpowiednie środki w procesie planowania budżetu. Dodatkowo środki finansowe winny być zabezpieczone w krajowych i unijnych programach, co stworzy możliwość pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych.

9.5 Źródła finansowania

Należy pamiętać, iż działania uruchamiane w ramach PGN mogą zakładać przedsięwzięcia zarówno objęte warunkami pomocy publicznej jak i niezwiązane z nią. Przewiduje się poza środkami Gminy Osiek, następujący pakiet możliwych źródeł finansowania działań zapisanych w PGN:

Pakiet krajowy:

- ✓ Budżet Państwa,
- ✓ Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie,
- ✓ Plany operacyjne krajowe (finansowane z EFRR i EFS).

Pakiet regionalny:

- ✓ Budżet Województwa,
- ✓ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach,
- ✓ Regionalny Plan Operacyjny dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020.

Pakiet alternatywny:

- ✓ Mechanizm ESCO,
- ✓ Kredyty preferencyjne,
- ✓ Kredyty komercyjne,
- ✓ Własne środki inwestorów.

❖ Środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej stanowi jedno z głównych źródeł polskiego systemu finansowania przedsięwzięć służących ochronie środowiska, wykorzystujący środki krajowe jak i zagraniczne. Na moment tworzenia dokumentu przewidziane jest finansowanie działań w ramach programu ochrona atmosfery.

1) SOWA – oświetlenie zewnętrzne

Celem programu jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza oraz uzyskanie oszczędności energii elektrycznej poprzez dofinansowanie przedsięwzięć poprawiających efektywność energetyczną systemów oświetlenia zewnętrznego.

Beneficjenci:

Jednostki samorządu terytorialnego oraz spółki z większościovym udziałem j.s.t., posiadające tytuł do dysponowania infrastrukturą oświetlenia zewnętrznego, w tym ulicznego w zakresie realizowanego przedsięwzięcia.

Formy dofinansowania:

Dofinansowanie będzie udzielane w formie pożyczki, zgodnie z programem priorytetowym.

Intensywność dofinansowania:

Dofinansowanie w formie pożyczki w wysokości do 100 % kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia z możliwością umorzenia na warunkach określonych w „Zasadach udzielania dofinansowania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej”.

Budżet:

Na realizację celu programu wynosi **do 50 mln zł**, w tym: dla zwrotnych form dofinansowania – do 50 mln zł.

Rodzaje przedsięwzięć:

1. Dofinansowanie może być udzielone na przedsięwzięcia, których realizacja uwzględnia spełnienie wymagań określonych w warunkach umowy o przyłączenie do

sieci oraz w rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1194/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. i które polegają na:

a) kompleksowej modernizacji oświetlenia zewnętrznego w zakresie istniejącej sieci oświetleniowej, w szczególności:

- demontaż starych wyeksploatowanych opraw oświetleniowych,
- montaż nowych opraw oświetleniowych,
- wymiana przewodów elektrycznych w słupach i wysięgnikach wraz z wymianą zabezpieczeń,
- wymiana wysięgników,
- wymiana zapłonników,
- wymiana wyeksploatowanych słupów kablowych,
- modernizacja/przebudowa istniejących punktów zapalania i sterowania oświetleniem,
- montaż sterowalnych układów redukcji mocy oraz stabilizacji napięcia zasilającego,
- montaż inteligentnego sterowania oświetleniem.

b) montażu nowych punktów świetlnych w ramach modernizowanych istniejących ciągów oświetleniowych jeżeli jest to niezbędne do spełnienia obowiązujących przepisów (m.in. normy PN EN 13201).

2. Zakres modernizacji oświetlenia wskazany we wniosku o dofinansowanie musi wynikać z przeprowadzonego audytu oświetlenia. Przedsięwzięcie może obejmować dodatkowo zakres prac bezpośrednio związanych z realizowaną inwestycją (wymiana/przesunięcie słupów, prace odtworzeniowe) pod warunkiem opisu i uzasadnienia we wniosku.

2) System Zielonych Inwestycji (GIS – Green Investment Scheme)

GEPARD – Bezemisyjny transport publiczny

Celem programu jest uniknięcie emisji zanieczyszczeń powietrza poprzez dofinansowanie przedsięwzięć polegających na obniżeniu zużycia energii i paliw w transporcie publicznym.

Beneficjentami programu są:

1. Jednostki samorządu terytorialnego.

2. Spółki komunalne, które działają w celu wykonania zadań jednostek samorządu terytorialnego związanych z publicznym transportem zbiorowym.
3. Inne podmioty świadczące usługi w zakresie publicznego transportu zbiorowego na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego.

Formy dofinansowania:

1. Dofinansowanie w formie dotacji:

- a) udzielane jest na działanie wskazane w ust. 7.5 pkt
- b) w przypadku, gdy wartość wnioskowanego dofinansowania projektów przekroczy alokację dostępną w ramach programu, dofinansowanie może być udzielone w formie pożyczki, stanowiącej uzupełnienie do 100 % kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia;
- c) całkowite koszty kwalifikowane nie mogą być wyższe niż 15 000 tys. zł;
- d) jeden Wnioskodawca może złożyć w jednym konkursie tylko jeden wniosek o dofinansowanie w formie dotacji.

2. Dofinansowanie w formie pożyczek:

- a) pożyczka może zostać udzielona na przedsięwzięcia wskazane w rodzajach przedsięwzięć
- b) oprocentowanie pożyczki: WIBOR 3M, nie mniej niż 2% (w skali roku),
- c) okres finansowania: pożyczka może być udzielona na okres nie dłuższy niż 10 lat, liczony od daty planowanej wypłaty pierwszej transzy pożyczki do daty planowanej spłaty ostatniej raty kapitałowej,
- d) okres karencji: przy udzieleniu pożyczki może być stosowana karencja w spłacie rat kapitałowych liczona od daty wypłaty ostatniej transzy pożyczki do daty spłaty pierwszej raty kapitałowej, lecz nie dłuższa niż 12 miesięcy od daty zakończenia realizacji przedsięwzięcia,
- e) pożyczka nie podlega umorzeniu,
- f) jeden Wnioskodawca może złożyć w jednym konkursie tylko jeden wniosek o dofinansowanie w formie pożyczki.

3. Warunkiem uzyskania dofinansowania jest realizacja w ramach przedsięwzięcia wskazanych rodzajów działań.

4. Dofinansowanie nie będzie udzielane na przedsięwzięcia, które uzyskały dofinansowanie ze środków NFOŚiGW w ramach innych programów.

5. W przypadku, gdy dofinansowanie stanowi pomoc publiczną, jego warunki muszą być zgodne z regulacjami dotyczącymi pomocy publicznej.

Budżet:

- 1) dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 41 000 tys. zł,
- 2) dla zwrotnych form dofinansowania – do 159 000 tys. zł

Rodzaje przedsięwzięć:

Przedsięwzięcia zmierzające do obniżenia zużycia energii i paliw w publicznym transporcie zbiorowym:

- 1) Dotyczące taboru polegające na:
  - a) zakupie nowych autobusów elektrycznych,
  - b) szkoleniu kierowców pojazdów publicznego transportu zbiorowego z obsługi beze misyjnego taboru,
- 2) Dotyczące infrastruktury i zarządzania, polegające na modernizacji lub budowie stacji ładowania pojazdów publicznego transportu zbiorowego w zakresie dostosowania do autobusów elektrycznych. Stacja ładowania wykorzystywana będzie wyłącznie do obsługi publicznego transportu zbiorowego.

3) Poprawa jakości powietrza

1. Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych

Celem programu jest poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenie zużycia energii w budynkach.

Beneficjentami programu są przedsiębiorcy w rozumieniu obowiązującej ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, prowadzący działalność gospodarczą w formie przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 551 obowiązującej ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny.

Formami dofinansowania są:

1. Dofinansowanie w formie pożyczki w kwocie od 1 mln zł do 90 mln zł
2. Dofinansowanie w formie inwestycji kapitałowej ze środków NFOŚiGW

Rodzaje przedsięwzięć:

- Budowa nowej, rozbudowa lub modernizacja istniejącej ciepłowni, elektrociepłowni geotermalnej;
- Modernizacja lub rozbudowa istniejących źródeł wytwarzania energii o ciepłownię/elektro-ciepłownię geotermalną;
- Wykonanie lub rekonstrukcja otworu, z zastrzeżeniem, że nie kwalifikuje się wykonanie otworu badawczego.

2. Zmniejszenie zużycia energii w budownictwie

Celem programu jest poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenie zużycia energii w budynkach.

Beneficjentami programu są:

1. Podmioty prowadzące działalność leczniczą w zakresie stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych w formie: w szczególności szpitali, zakładów opiekuńczo - leczniczych, zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych, hospicjów, wpisane do rejestru podmiotów wykonujących działalność leczniczą, o którym mowa w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
2. podmioty prowadzące muzea wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 13 maja 2008 r. w sprawie sposobu prowadzenia Państwowego Rejestru Muzeów, wzoru wniosku o wpis do Rejestru, warunków i trybu dokonywania wpisów oraz okoliczności, w jakich można zarządzić kontrolę w celu ustalenia czy muzeum spełnia nadal warunki wpisu do Rejestru),
3. podmioty prowadzące domy studenckie, zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym;
4. podmioty będące właścicielem budynku wpisanego do Rejestru zabytków zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
5. kościoły, kościelne osoby prawne lub związki wyznaniowe w rozumieniu odrębnych przepisów.

Formami dofinansowania są:

1. Pożyczka

2. Dotacja

Kwota środków przeznaczona na zwrotne formy dofinansowania: do 700 000 tys. zł. Kwota środków na bezzwrotne formy: 300 000 tys. zł.

Rodzaje przedsięwzięć i ich zakres:

Termomodernizacja następujących budynków: muzeów, szpitali, zakładów opiekuńczo - leczniczych, pielęgnacyjno-opiekuńczych, hospicjów, obiektów zabytkowych, obiektów sakralnych wraz z obiektami towarzyszącymi, domów studenckich, innych przeznaczonych na potrzeby kultury, kultu religijnego, oświaty, opieki, wychowania, nauki.

W zakresie zmiany wyposażenia obiektów w urządzenia o najwyższych, uzasadnionych ekonomicznie standardach efektywności energetycznej związanych bezpośrednio z prowadzoną termomodernizacją obiektów w szczególności:

- ocieplenie obiektu w tym: ścian, podłóg na gruncie, stropów, stropodachów, dachów i innych przegród,
- wymiana okien,
- wymiana drzwi zewnętrznych,
- przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła),
- wymiana systemów wentylacji i klimatyzacji,
- zastosowanie systemów zarządzania energią w budynkach,
- wykorzystanie technologii odnawialnych źródeł energii,
- przygotowanie dokumentacji technicznej w tym audytów energetycznych i ekspertyz mykologicznych,
- likwidacja zawilgocenia i jego skutków na termomodernizowanym budynku,
- wymiana oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego obiektu na energooszczędne.

3. Budynki użyteczności publicznej o podwyższonym standardzie energooszczędności

Celem programu jest poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie lub uniknięcie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł oraz zmniejszenia zużycia energii w budynkach.

Beneficjentami programu są:

1. podmioty sektora finansów publicznych, z wyłączeniem państwowych jednostek budżetowych,
2. spółki prawa handlowego, w których jednostki samorządu terytorialnego posiadają 100% udziałów lub akcji i które powołane są do realizacji zadań własnych j.s.t. wskazanych w ustawach,
3. organizacje pozarządowe, w tym fundacje i stowarzyszenia, a także kościoły i inne związki wyznaniowe wpisane do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych oraz kościelne osoby prawne, które realizują zadania publiczne na podstawie odrębnych przepisów,
4. jednostki organizacyjne PGL Lasy Państwowe nieposiadające osobowości prawnej,
5. parki narodowe.

Formy dofinansowania:

Dofinansowanie udzielane będzie w formie dotacji i pożyczki lub tylko samej pożyczki. Dofinansowanie w formie dotacji wynosi do 40% kosztów kwalifikowanych. Dofinansowanie w formie pożyczki jest udzielane jako uzupełnienie do 100% kosztów kwalifikowanych, po uwzględnieniu kwoty dotacji. Minimalny udział procentowy pożyczki w kosztach kwalifikowalnych przedsięwzięcia nie może być niższy niż udział procentowy dotacji w kosztach kwalifikowanych przedsięwzięcia.

Budżet naboru:

Budżet naboru na realizację celu programu wynosi do 50 000 tys. zł, w tym:

1. dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 20 000 tys. zł,
2. dla zwrotnych form dofinansowania – do 30 000 tys. zł,

Rodzaje przedsięwzięć:

- inwestycje polegające na budowie nowych budynków użyteczności publicznej (w tym budynków przeznaczonych na cel oświaty, nauki, wychowania, opieki, kultury, kultu religijnego, pomocy społecznej) i zamieszkania zbiorowego, spełniających warunki, określone w ust. 7.2. 1) i 2) programu priorytetowego,
- dokończenie rozpoczętej wcześniej budowy obiektów użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego, o których mowa w pkt. 1 pod warunkiem, że w

ramach realizowanego przedsięwzięcia osiągnięty zostanie poziom energooszczędności, o którym mowa w ust. 7.2 1) i 2) programu priorytetowego,

- inwestycje polegające na wykonywaniu odbudowy, rozbudowy, nadbudowy budynków użyteczności publicznej i zamieszkania zbiorowego, również w przypadku zmiany sposobu użytkowania takiego budynku, pod warunkiem, że spełnione są warunki programu.

4) Programy międzydziedzinowe

Edukacja ekologiczna

Celem programu jest podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i kształtowanie postaw ekologicznych społeczeństwa poprzez promowanie zasad zrównoważonego rozwoju. Zadaniem priorytetowym jest upowszechnianie wiedzy z zakresu ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, kształtowanie zachowań prośrodowiskowych ogółu społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży oraz aktywizacja społeczna – budowanie społeczeństwa obywatelskiego w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Budżet na realizację celu programu wynosi do 148 190,7 tys. zł, w tym:

- 1) dla bezzwrotnych form dofinansowania – do 138 190,7 tys. zł,
- 2) dla zwrotnych form dofinansowania – do 10 000 tys. zł.

Formy dofinansowania:

- 1) dofinansowanie w formie dotacji:
  - a) do 100% kosztów kwalifikowanych dla parków narodowych;
  - b) do 90% kosztów kwalifikowanych dla podmiotów posiadających status organizacji pozarządowej, zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz jednostek sektora finansów publicznych innych niż państwowe jednostki budżetowe i parki narodowe;
  - c) do 70% kosztów kwalifikowanych dla pozostałych podmiotów.
- 2) dofinansowanie w formie pożyczki – uzupełnienie wkładu własnego z zastrzeżeniem, że kwota pożyczki nie może stanowić więcej niż 100% kosztów kwalifikowanych pomniejszonych o wnioskowaną kwotę dotacji. Otrzymanie dofinansowania w formie pożyczki jest uwarunkowane otrzymaniem dofinansowania w formie dotacji, na to samo przedsięwzięcie;

3) dofinansowanie w formie przekazania środków dla państwowych jednostek budżetowych – do 100% kosztów kwalifikowanych.

Rodzaje przedsięwzięć

Przedsięwzięcia edukacyjne, przyczyniające się do realizacji zasad zrównoważonego rozwoju, wsparcia w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, polegające na realizacji następujących rodzajów przedsięwzięć:

- Kształtowanie postaw społeczeństwa z wykorzystaniem mediów tradycyjnych i Internetu,
- Aktywizacja społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju,
- Kształcenie i wymiana najnowszej wiedzy oraz wsparcie systemu edukacji w obszarze ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju,
- Budowa, rozbudowa, adaptacja, remont, wyposażenie i doposażenie obiektów infrastruktury służącej edukacji ekologicznej.

Beneficjentami programu są zarejestrowane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej osoby prawne lub jednostki organizacyjne, którym prawo polskie przyznaje osobowość prawną, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, państwowe lub samorządowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

Program realizowany będzie w latach 2015 – 2023.

❖ **Środki WFOŚiGW w Kielcach**

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach przyjął dokument o nazwie „Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach na lata 2017-2020”. Zostały w nim określone następujące dziedzinowe cele środowiskowe:

- I Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi
- II. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi
- III Ochrona atmosfery oraz ochrona przed hałasem
- IV Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów
- V Inne działania ochrony środowiska

W ramach pozyskania środków na realizację zadań z PGN istotny jest priorytet dziedzinowy III z podziałaniem III.1 Polepszenie jakości powietrza:

1. Opracowanie Programów ochrony powietrza dla stref, w których zachodzi taka konieczność, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz realizacja zadań ujętych w tych programach.
2. Opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej/ planów działań na rzecz zrównoważonej energii oraz realizacja zadań ujętych w tych programach.
3. Inne przedsięwzięcia dotyczące ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym w ramach dedykowanych programów.

Formy dofinansowania: oprocentowane pożyczki, w tym pożyczki przeznaczone na zachowanie płynności finansowej przedsięwzięć współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, dotacji, w tym: dopłat do oprocentowania kredytów bankowych oraz dokonywanie częściowych spłat kapitału kredytów bankowych.

Dofinansowanie:

- a) Realizowane z udziałem środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi:
  - pożyczka do 95% różnicy pomiędzy planowanymi kosztami kwalifikowanymi zadania zgodnie z Programem Operacyjnym a wartością uzyskanego dofinansowania ze środków zagranicznych,
  - oprocentowanie 1,95%,
  - bez umorzenia.
- b) Realizowane bez udziału środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi:
  - pożyczka do 95% wydatków kwalifikowanych,
  - oprocentowanie 3%,
  - umorzenie: 15% dla zadań ujętych w planach/programach; 10% dla zadań nieujętych w planach/programach..

Koszty kwalifikowane:

III. OCHRONA ATMOSFERY ORAZ OCHRONA PRZED HAŁASEM

- 1) dokumentacja niezbędna do realizacji zadania (dotyczy pożyczek);
- 2) nadzór inwestorski, archeologiczny, autorski (dotyczy pożyczek);
- 3) roboty budowlano-montażowe, w tym obiekty i infrastruktura związana z inwestycją, m.in. wykonanie robót budowlanych w kotłowni wraz z wymianą / montażem nowych urządzeń niezbędnych do jej działania, zbiorniki na paliwo, roboty budowlano - montażowe związane z budową lub modernizacją instalacji wykorzystujących OZE wraz z ogrodzeniem terenu, roboty budowlano montażowe wynikające z audytu energetycznego;
- 4) zakup i montaż nowych maszyn i urządzeń;
- 5) rozruch technologiczny;
- 6) roboty demontażowe związane z inwestycją;
- 7) wymiana pojazdów komunalnych na niskoemisyjne;
- 8) budowa i rozbudowa sieci gazowej wraz z przyłączami;
- 9) przy ustalaniu wysokości kosztów kwalifikowanych zadań dofinansowywanych w formie bezzwrotnej, należy uwzględnić maksymalną wysokość kosztów określonych poniżej:
  - a) dla przedsięwzięć termomodernizacyjnych nie więcej niż:
    - ocieplenie ścian zewnętrznych budynków -140 zł/m²,
    - ocieplenie stropodachu 140 zł/m²,
    - wymiana okien/drzwi 500 zł/m²,
    - instalacja wewnętrzna c.o. –nie więcej niż 10 % pozostałych kosztów termomodernizacji,
  - b) w odniesieniu do przebudowy lub wykonania nowych kotłowni –650 zł/kW mocy nowo instalowanych kotłów,
  - c) dla przedsięwzięć wykorzystujących niekonwencjonalne, odnawialne źródła energii:
    - zakup i montaż nowej instalacji kolektorów słonecznych o łącznej powierzchni absorbera nie mniejszej niż 20m²–2 500zł/m² powierzchni absorbera,
    - zakup i montaż nowych urządzeń elektrowni wiatrowych –5 000zł/kW,

- zakup i montaż nowej instalacji paneli fotowoltaicznych –6 000zł/kW,
- zakup i montaż nowych pomp ciepła –5 000 zł/kW,
- budowy biogazowni rolniczych –5 000zł/kW,

d) dla opracowania planów gospodarki niskoemisyjnej –100000zł/program.

8) inne koszty specyficzne dla danego typu zadania, uzgodnione z Funduszem.

Opis szczegółowych programów z zakresu ochrony powietrza

Program „Świt” ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez wzrost efektywności energetycznej w tym modernizację źródeł ciepła, instalacji przemysłowych, zakup i montaż odnawialnych źródeł energii, termomodernizację budynków

Cel programu:

- zmniejszenie narażenia ludności na oddziaływanie, pyłów PM_{2,5}, PM₁₀ oraz innych zanieczyszczeń, zagrażających zdrowiu i życiu ludzi oraz negatywnie wpływających na stan środowiska,
- propagowanie odnawialnych źródeł energii;
- upowszechnianie nowoczesnych technologii służących ograniczeniu niskiej emisji oraz idei efektywnego wykorzystania energii.

Przedmiot dofinansowania:

I. Wymiana pieców/kotłów opalanych paliwem:

- a. Stałym (węgiel, biomasa) na nowoczesne o wyższej sprawności, przy czym instalacja kotłów na paliwa stałe spełniających wymogi rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz.U. z 2017 r., poz. 1690), możliwa jest wyłącznie na terenach, gdzie nie ma dostępu do sieci ciepłowniczej lub gazowej,
- b) olejowym na opalane paliwem gazowym, lub na źródła ciepła wykorzystujące wyłącznie energię elektryczną,
- c) gazowym na źródła ciepła wykorzystujące wyłącznie energię elektryczną.

II. Podłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej wraz z trwałym odłączeniem od instalacji obecnego kotła/pieca.

III. Modernizacja:

- a. przyłączy lub sieci ciepłowniczych,
- b. węzłów cieplnych,
- c. kotłowni/ciepłowni osiedlowych.

IV. Poprawa efektywności energetycznej budynków wynikająca z audytu energetycznego/audytu efektywności energetycznej.

V. Wymiana oświetlenia ulicznego/zewnętrznego na energooszczędne wynikająca z przeprowadzonego audytu efektywności energetycznej.

VI. Zakup i montaż nowego energooszczędnego oświetlenia ulicznego, osiedlowego, parkowego.

VII. Zakup i montaż instalacji odnawialnych źródeł energii (w tym.:pompy ciepła, fotowoltaika, kolektory słoneczne).

Beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- spółdzielnie mieszkaniowe,
- wspólnoty mieszkaniowe,
- kościelne osoby prawne i związki wyznaniowe.

Forma dofinansowania: Pomoc finansowa może zostać udzielona w formie preferencyjnej pożyczki częściowo umarzalnej.

Intensywność dofinansowania:

- dofinansowanie w formie pożyczki do 100%kosztu kwalifikowanego.
- minimalna kwota pożyczki 20 000,00 zł.

Program „Aura” ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez modernizację indywidualnych kotłowni, zakup i montaż odnawialnych źródeł energii, termomodernizację budynków

Cel programu:

- zmniejszenie narażenia ludności na oddziaływanie, pyłów PM2,5, PM10 oraz innych zanieczyszczeń powodujących niską emisję, zagrażających zdrowiu i życiu ludzi oraz negatywnie wpływających na stan środowiska,
- zmniejszenie emisji dwutlenku węgla oraz innych gazów cieplarnianych,
- wzrost udziału OZE w finalnym zużyciu energii,

- propagowanie odnawialnych źródeł energii;
- upowszechnianie nowoczesnych technologii służących ograniczeniu niskiej emisji oraz idei efektywnego wykorzystania energii.

Przedmiot dofinansowania:

1. Inwestycje w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych istniejących:

I. Wymiana pieców/kotłów opalanych paliwem:

- a. Stałym (węgiel, biomasa) na nowoczesne o wyższej sprawności, przy czym instalacja kotłów na paliwa stałe spełniających wymogi rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz.U. z 2017 r., poz. 1690), możliwa jest wyłącznie na terenach, gdzie nie ma dostępu do sieci ciepłowniczej lub gazowej,
  - b) olejowym na opalane paliwem gazowym, lub na źródła ciepła wykorzystujące wyłącznie energię elektryczną,
  - c) gazowym na źródła ciepła wykorzystujące wyłącznie energię elektryczną.
- przy czym wymiana pieców/kotłów wymieniona w punktach a-c wymaga trwałego odłączenia od instalacji obecnego kotła.

II. Podłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej wraz z trwałym odłączeniem od instalacji obecnego kotła/pieca.

III. Termomodernizacja: ocieplenie ścian budynków, ocieplenie dachów, stropodachów, stropów nad ostatnią kondygnacją, ocieplenie ścian piwnic, stropów piwnic, wymiana okien, drzwi zewnętrznych, wymiana instalacji centralnego ogrzewania (c.o.) i ciepłej wody użytkowej (c.w.u.), modernizacja/ montaż instalacji wentylacyjnej, w tym rekuperacja, wynikająca z audytu energetycznego określającego możliwe do wykonania działania mające na celu dostosowanie obiektu do obowiązujących lub przyszłych warunków technicznych , jakim powinny odpowiadać budynki, wraz z wyliczeniem oszczędności energii

IV. Zakup i montaż nowych kolektorów słonecznych.

V. Zakup i montaż nowych pomp ciepła lub innych źródeł ciepła zasilanych energią elektryczną.

VI. Zakup i montaż nowych instalacji fotowoltaicznych.

VII. Zakup i montaż nowych instalacji wykorzystujących energię wiatru.

2. Inwestycje w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych nowobudowanych:

I. Zakup i montaż nowych pomp ciepła lub innych źródeł ciepła zasilanych energią elektryczną.

II. Zakup i montaż kotłów na paliwo:

a) gazowe,

b) biomasę spełniających wymogi rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz.U. z 2017 r., poz. 1690) wyłącznie na terenach, gdzie nie ma dostępu do sieci ciepłowniczej lub gazowej.

III. Podłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej.

IV. Zakup i montaż nowych kolektorów słonecznych.

V. Zakup i montaż nowych instalacji fotowoltaicznych.

VI. Zakup i montaż nowych instalacji wykorzystujących energię wiatru.

VII. Zakup i montaż rekuperatora.

Beneficjenci:

Osoby fizyczne.

W przypadku małżeństw co do zasady jako pożyczkobiorcy powinni wystąpić małżonkowie razem.

Forma dofinansowania: Pomoc finansowa może zostać udzielona w formie preferencyjnej pożyczki częściowo umarzalnej.

Intensywność dofinansowania:

- dofinansowanie w formie pożyczki do 100%kosztu kwalifikowanego.
- minimalna kwota pożyczki 6 000,00 zł.

Program "ZORZA" - Czyste powietrze nad Świętokrzyskim.

Dofinansowaniem objęte są następujące działania w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych:

- I. Podłączenia do sieci ciepłowniczej lub gazowej wraz z trwałym odłączeniem od instalacji obecnego kotła/pieca.
- II. Wymiana pieców/kotłów opalanych paliwem stałym (węgiel, biomasa) na nowoczesne o wyższej sprawności przy czym instalacja kotłów na paliwa stałe spełniających wymogi rozporządzenia z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań dla kotłów na paliwo stałe (Dz. U. z 2017r., poz. 1690), możliwa jest

wyłącznie na terenach, gdzie nie ma dostępu do sieci ciepłowniczej lub gazowej.

III. Wymiana pieców/kotłów opalanych paliwem gazowym/olejowym na zasilanie wyłącznie energią elektryczną.

Cel programu:

- zmniejszenie narażenia ludności na oddziaływanie pyłów PM2,5, PM10 oraz innych zanieczyszczeń powstających w wyniku niskiej emisji, narażających zdrowiu i życiu ludzi oraz negatywnie wpływających na stan środowiska;
- Zmniejszenie emisji dwutlenku węgla oraz innych gazów cieplarnianych.

Beneficjenci:

Osoby fizyczne

Forma dofinansowania: Dotacja na cele inwestycyjne, z zastosowaniem przepisów o pomocy publicznej.

Intensywność dofinansowania:

Dofinansowanie w formie dotacji w wysokości:

- a) 3 000 zł w przypadku kotłów na paliwo stałe opalanych węglem (np. ekogroszek),
- b) 3 500 zł w przypadku kotłów na paliwo stałe opalanych biomasą (np. pellet),
- c) 4 000 zł w przypadku kotłów na paliwo ciekłe lub gazowe,
- d) 5 000 zł w przypadku urządzeń zasilanych wyłącznie energią elektryczną (np. pompa ciepła, piec akumulacyjny) lub podłączania do miejskiej sieci ciepłowniczej.

Przy czym maksymalna kwota dotacji nie może przekroczyć 100% kosztów kwalifikowanych wyliczonych przez Fundusz na podstawie przedłożonych przez wnioskodawcę faktur, zgodnie z zasadami określonymi w Programie.

❖ **Bank BOŚ**

„Kredyt z Klimatem”: Program Modernizacji Kotłów

Można sfinansować modernizację lub wymianę kotłów wodnych lub parowych.

Maksymalna kwota kredytu – 85% kosztów zadania (maksymalna kwota przyznanego kredytu to 1 000 000 EUR lub jej równowartość w PLN), minimalny okres kredytowania tylko 4 lata, maksymalny okres finansowania - 10 lat.

Z tego typu możliwości mogą skorzystać spółki komunalne.

Warunkiem kwalifikacji przedsięwzięcia jest przedstawienie audytu energetycznego.

„Kredyt z Klimatem”: Program Efektywności Energetycznej w Budynkach

Można sfinansować termomodernizację budynków mieszkalnych lub obiektów usługowych i przemysłowych, instalacja kolektorów słonecznych, instalacja pomp ciepła, modernizacja systemów grzewczych.

Udzielany ze środków rządowego banku niemieckiego KfW Bankengruppe w ramach Mechanizmu Wspólnych Wdrożeń (Joint Implementation), polegającego na uzyskaniu jednostek redukcji emisji CO₂ poprzez inwestycje przyjazne środowisku.

Maksymalna kwota kredytu – 85% kosztów zadania (maksymalna kwota przyznanego kredytu to 500 000 EUR lub jej równowartość w PLN), minimalny okres kredytowania tylko 4 lata, maksymalny okres finansowania - 10 lat

Z tego typu możliwości mogą skorzystać jednostki samorządu terytorialnego.

Warunkiem kwalifikacji przedsięwzięcia jest przedstawienie audytu energetycznego.

”Kredyt na realizację przedsięwzięć energooszczędnych”

Beneficjentem może być zarówno przedsiębiorstwo jak i jednostka samorządu terytorialnego. Inwestor może wnioskować o kredyt na inwestycje prowadzące do ograniczenia zużycia energii elektrycznej a w tym:

- wymiana i/lub modernizacja, rozbudowa oświetlenia ulicznego,
- wymiana i/lub modernizacja oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego obiektów użyteczności publicznej, przemysłowych, usługowych itp.,
- wymiana przemysłowych silników elektrycznych,
- wymiana i/lub modernizacja dźwigów, w tym dźwigów osobowych w budynkach mieszkalnych,
- modernizacja technologii na mniej energochłonną,
- wykorzystanie energooszczędnych wyrobów i urządzeń w nowych instalacjach,
- inne przedsięwzięcia służące oszczędności energii elektrycznej.

❖ **Program rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014 – 2020**

Celem głównym jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich.

Program dzieli się na dziedziny pomocy:

- ✓ Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
- ✓ Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
- ✓ Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
- ✓ Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
- ✓ Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
- ✓ Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Budżet: Planuje się, że łączne środki publiczne przeznaczone na realizację PROW 2014-2020 wyniosą 13 513 295 000 euro, w tym: 8 598 280 814 z budżetu UE (EFRROW) i 4 915 014 186 euro wkładu krajowego.

Beneficjenci:

Gmina, powiat lub ich związki, osoby fizyczne, jednostki naukowe i uczelnie, publiczne podmioty doradcze, Centrum Doradztwa Rolniczego, izby rolnicze, JST lub organy administracji rządowej prowadzące szkoły rolnicze lub szkoły leśne, lub centra kształcenia ustawicznego, lub centra kształcenia praktycznego, inne podmioty prowadzące działalność szkoleniową, prywatne podmioty doradcze, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, rolnicy, grupy rolników, Spółka wodna, działająca na podstawie przepisów ustawy Prawo wodne, członkami której w większości są rolnicy, lub związki takich spółek, starostowie.

❖ **Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020**

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla województwa świętokrzyskiego zaplanowano wsparcie finansowe:

Oś priorytetowa 3. Efektywna i zielona energia

- **Działanie 3.1 Wytwarzanie i dystrybucja energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych**

Dofinansowanie:

- w formie: pożyczki, poręczenia, dotacji.
- podstawowy poziom dofinansowania dla projektu wynosi 85% kosztów kwalifikowanych.

Rodzaje przedsięwzięć:

- wytwarzanie energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze wszystkich źródeł odnawialnych (energia wodna, wiatru, słoneczna, geotermalna, biogazu, biomasy) wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej,
- budowa instalacji do produkcji biokomponentów i biopaliw,
- budowa lub modernizacja jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokiej kogeneracji z OZE,
- budowa lub modernizacja jednostek wytwarzania energii elektrycznej, ciepła i chłodu w trigeneracji z OZE.

Beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego lub podmioty działające w imieniu JST,
- przedsiębiorstwa duże, średnie, małe, mikro prowadzące działalność na terenie województwa świętokrzyskiego, w tym producenci rolno – spożywczy,
- uczelnie, związki i stowarzyszenia JST, podmioty lecznicze wykonujące na terenie województwa świętokrzyskiego działalność leczniczą finansowaną ze środków publicznych,
- państwowe jednostki budżetowe,
- instytucje kultury.

- **Działanie 3.2 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w przedsiębiorstwach**

Dofinansowanie:

- w formie: pożyczki, poręczenia, dotacji.

- podstawowy poziom dofinansowania dla projektu wynosi 85% kosztów kwalifikowanych.

Rodzaje przedsięwzięć:

- modernizacja i rozbudowa linii produkcyjnych na bardziej efektywne energetycznie,
- głęboka, kompleksowa modernizacja energetyczna budynków w przedsiębiorstwach,
- zastosowanie technologii efektywnych energetycznie w przedsiębiorstwach,
- zastosowanie energooszczędnych (energia elektryczna, ciepło, chłód, woda) technologii produkcji i użytkowania energii,
- wprowadzanie systemów zarządzania energią.

Wśród ww. projektów wsparcie uzyskają również przedsięwzięcia polegające na wykorzystaniu surowców wtórnych w procesie produkcyjnym, w wyniku czego podniesiona zostanie efektywność energetyczna i kosztowa przemysłu i usług w regionie (zgodnie z postulatami zawartymi w Założeniach Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, opracowanych przez Ministerstwo Gospodarki).

Beneficjenci:

- przedsiębiorstwa mikro, małe, średnie prowadzące działalność na terenie województwa świętokrzyskiego

- **Działanie inwestycyjne 3.3 Poprawa efektywności energetycznej z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym**

Dofinansowanie:

- w formie: pożyczki, poręczenia, dotacji.
- podstawowy poziom dofinansowania dla projektu wynosi 85% kosztów kwalifikowanych.

Rodzaje przedsięwzięć:

- ocieplenie obiektu,
- wymiana okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne,
- przebudowę systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła lub podłączeniem do sieci ciepłowniczej), systemów wentylacji i klimatyzacji oraz systemów wodno-kanalizacyjnych,
- instalacja OZE w modernizowanych energetycznie budynkach,

- instalacja systemów chłodzących, w tym również z OZE,
- instalowanie urządzeń energooszczędnych najnowszej generacji
- izolacja pokrycia dachowego,
- instalacja systemów inteligentnego zarządzania energią,
- przeprowadzenie audytu energetycznego jako elementu kompleksowego projektu.

Beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego lub podmioty działające w imieniu JST,
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, związki i stowarzyszenia JST, TBS,
- samorządowe jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną,
- uczelnie,
- inne podmioty prowadzące działalność w sferze usług publicznych w różnych formach organizacyjnych, posiadających osobowość prawną np. fundacje i stowarzyszenia,
- policja,
- podmioty lecznicze wykonujące na terenie województwa świętokrzyskiego działalność leczniczą finansowaną ze środków publicznych,
- samorządowe osoby prawne,
- jednostki ochotniczej i Państwowej Straży Pożarnej.

- **Działanie 3.4 Strategia niskoemisyjna, wsparcie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej**

Dofinansowanie:

Podstawowy poziom dofinansowania dla projektu wynosi 85% kosztów kwalifikowanych.

Rodzaje przedsięwzięć:

Projekty, realizujące założenia planów niskoemisyjnych dla poszczególnych obszarów, w szczególności:

- .-modernizacja oświetlenia ulicznego (ulic placów, terenów publicznych)na energooszczędne,
- budowa lub modernizacja sieci ciepłowniczej,
- wymiana źródeł ciepła,
- mikrokogeneracja,

- działania informacyjno-promocyjne dotyczące np. oszczędności energii,
- kampanie promujące: budownictwo zeroemisyjne, inwestycje w zakresie budownictwa pasywnego.

Beneficjenci:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa duże, średnie, małe, mikro świadczące usługi publiczne na terenie województwa Świętokrzyskiego,
- partnerzy społeczni i gospodarczy działający na terenie województwa świętokrzyskiego,
- organizacje pozarządowe (NGO),
- samorządowe osoby prawne,
- instytucje otoczenia biznesu,
- uczelnie,
- państwowe jednostki budżetowe,
- instytucje kultury.

❖ **Fundusz Termomodernizacji i Remontów (FTiR)**

Na mocy ustawy ustawa o wspieraniu termomodernizacji i remontów (Dz. U. Nr 223, poz. 1459 w Banku Gospodarstwa Krajowego (BGK) rozpoczął działalność Fundusz Termomodernizacji i Remontów.

Wnioski o premie kompensacyjne mogą być składane bezpośrednio do Banku Gospodarstwa Krajowego, bez udziału banków współpracujących jako jednostek udzielających kredytu na realizowane przez beneficjentów programu przedsięwzięcia.

Cel główny: Podstawowym celem Funduszu jest pomoc finansowa dla inwestorów chcących poprawić stan techniczny istniejącego zasobu mieszkaniowego, w szczególności zaś części wspólnych budynków wielorodzinnych.

Działania BGK przewidują trzy rodzaje premii:

✓ **Termomodernizacyjna**

Formy finansowania: w wysokości 20 % kwoty kredytu wykorzystanego na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego, jednak nie więcej, niż 16 % kosztów faktycznie poniesionych na realizację przedsięwzięcia i dwukrotność

przewidywanych rocznych kosztów oszczędności energii, ustalonych na podstawie audytu energetycznego.

Beneficjenci: właściciele lub zarządcy: budynków mieszkalnych, budynków zbiorowego zamieszkania, budynków użyteczności publicznej stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i wykorzystywanych przez nie do wykonywania zadań publicznych, lokalnej sieci ciepłowniczej, lokalnego źródła ciepła. Premia nie przysługuje jednostkom budżetowym i zakładom budżetowym.

Przedsięwzięcia:

- zmniejszenie zużycia energii na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej w budynkach mieszkalnych, zbiorowego zamieszkania oraz budynkach stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego, które służą do wykonywania przez nie zadań publicznych,
- zmniejszenie kosztów pozyskania ciepła dostarczanego do w/w budynków - w wyniku wykonania przyłącza technicznego do scentralizowanego źródła ciepła w związku z likwidacją lokalnego źródła ciepła,
- zmniejszenie strat energii pierwotnej w lokalnych sieciach ciepłowniczych oraz zasilających je lokalnych źródłach ciepła,
- całkowita lub częściowa zamiana źródeł energii na źródła odnawialne lub zastosowanie wysokosprawnej kogeneracji - z obowiązkiem uzyskania określonych w ustawie oszczędności w zużyciu energii.

✓ **Remontowa**

Formy finansowania: Premia remontowa stanowi 20% kwoty kredytu wykorzystanego na realizację przedsięwzięcia remontowego, jednak nie więcej niż 15% poniesionych kosztów przedsięwzięcia.

Przedsięwzięcia:

- ✓ remont budynków,
- ✓ wymiana okien lub remont balkonów (nawet jeśli służą one do wyłącznego użytku właścicieli lokali),
- ✓ przebudowa budynków, w wyniku której następuje ich ulepszenie,
- ✓ wyposażenie budynków w instalacje i urządzenia wymagane dla oddawanych do użytkowania budynków mieszkalnych, zgodnie z przepisami techniczno-budowlanymi.

Beneficjenci: osoby fizyczne, wspólnoty mieszkaniowe z większościowym udziałem osób fizycznych, spółdzielnie mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego.

✓ **Kompensacyjna**

Formy finansowania: Premia kompensacyjna przeznaczona jest na refinansowanie całości lub części kosztów przedsięwzięcia remontowego lub remontu budynku mieszkalnego jednorodzinne poniesionych po podjęciu decyzji o przyznaniu premii kompensacyjnej przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Bank Gospodarstwa Krajowego przyznaje premię kompensacyjną, w wysokości równej iloczynowi wskaźnika kosztu przedsięwzięcia oraz kwoty wynoszącej 2 % wskaźnika przeliczeniowego za każdy 1 m² powierzchni użytkowej lokalu kwaterunkowego za każdy rok, w którym obowiązywały w stosunku do tego lokalu ograniczenia dotyczące wysokości czynszu za najem, w okresie od 12 listopada 1994 r. do 25 kwietnia 2005 r., a w przypadku nabycia budynku albo części budynku po 12 listopada 1994 r. w sposób inny niż w drodze spadkobrania - od dnia nabycia do dnia 25 kwietnia 2005 r.

Przedsięwzięcia:

- ✓ przedsięwzięcie remontowe,
- ✓ remont budynku mieszkalnego jednorodzinne.

Beneficjenci: inwestor osoba fizyczna, łącznie wszyscy współwłaściciele będący osobami fizycznymi

❖ **Mechanizm ESCO**

Firmy typu ESCO realizują kompleksowe usługi w zakresie gospodarowania energią (usługi związane ze zmniejszeniem zużycia i zapotrzebowania na energię dla swoich klientów - użytkowników energii) w oparciu o kontrakty wykonawcze i udzielają gwarancji uzyskania oszczędności. W zakres usług ESCO mogą wchodzić nie tylko przedsięwzięcia zwiększające efektywność wykorzystania energii, ale również konserwacja i naprawa urządzeń, skojarzone wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła, nowe technologie, alternatywne wytwarzanie energii elektrycznej, jeżeli tylko zapłata za te usługi pochodzi z osiągniętych oszczędności.

Koszty wdrożenia energooszczędnych przedsięwzięć ponosi firma ESCO, która następnie, w trakcie trwania kontraktu, uczestniczy w podziale korzyści z tych inwestycji lub modernizacji. Innymi słowy, inwestor sponoszą koszt inwestycji/modernizacji z oszczędności w kosztach eksploatacji wynikających z działań inwestycyjnych/modernizacyjnych. Firma ESCO przystępuje do realizacji prac tylko wtedy, gdy ma zagwarantowany zadowalający ją zwrot środków zaangażowanych w realizację całego projektu.

Dla osiągnięcia celów inwestycji/modernizacji niezbędne jest wykonanie audytu energetycznego (analizy techniczno-ekonomicznej przedsięwzięcia) i wykazanie efektów ekonomicznych i ekologicznych.

Firmy ESCO mogą oferować następujące usługi: doradztwo techniczne, definiowanie kontraktu, analizy energetyczne zarządzanie projektem, finansowanie projektu, szkolenia, gwarancje wykonania, monitoring wyników, eksploatacja i dbanie o poziom oszczędności, zarządzanie ryzykiem.

Formułę ESCO można realizować w przypadku modernizacji systemu ciepłego, gospodarki odpadami i wodno-ściekowej oraz urządzeń energetycznych w obiektach komunalnych, przemysłowych i zasobach mieszkaniowych w celu osiągnięcia efektów ekologicznych i ekonomicznych poprzez zmniejszenie kosztów eksploatacji.

W przedsięwzięciu typu ESCO mogą też brać udział dwie (inwestor i firma ESCO) lub trzy strony: inwestor, firma zarabiająca na usłudze zmniejszenia kosztów energii, instytucja finansowa dostarczająca pieniądze na realizację inwestycji.

10 Monitoring

10.1 Monitoring realizacji planu

Dla skutecznej i efektywnej realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Osiek niezbędne jest stworzenie systemu monitorowania, kontroli i oceny efektów realizacji jej ustaleń (celów i kierunków działania). System ten jednocześnie może być wykorzystywany do ciągłego śledzenia zdarzeń, tendencji i procesów zachodzących w otoczeniu gminy, jak i wewnątrz niej. Obserwacja trendów i czynników, które mogą wywierać pozytywny lub negatywny wpływ na osiągnięcie przyjętych celów rozwoju, przyczyni się do wykazania istniejących, bądź możliwych tendencji i zdarzeń powodujących problemy w wykonywaniu działań wynikających z przyjętych ustaleń planu, negatywnych konsekwencji tychże decyzji dla poziomu życia mieszkańców i funkcjonowania podmiotów gospodarczych oraz stanu środowiska przyrodniczego, a także odchyleń realizacyjnych od założonych celów rozwoju gminy.

Monitoring i kontrola realizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej pomaga rozwiązywać problemy na bieżąco, a co za tym idzie zwiększa zdolność władz gminy do szybkiej i skutecznej reakcji na zmiany zachodzące zarówno w otoczeniu, jak i wewnątrz niej.

Do danych zbieranych na potrzeby monitoringu należą:

- ✓ terminy realizacji planowanych zadań, jednostki realizujące i postępy prac,
- ✓ koszty poniesione na realizację zadań,
- ✓ osiągnięte rezultaty działań (efekty redukcji emisji i zużycia energii),
- ✓ napotkane przeszkody w realizacji zadania,
- ✓ ocena skuteczności działań.

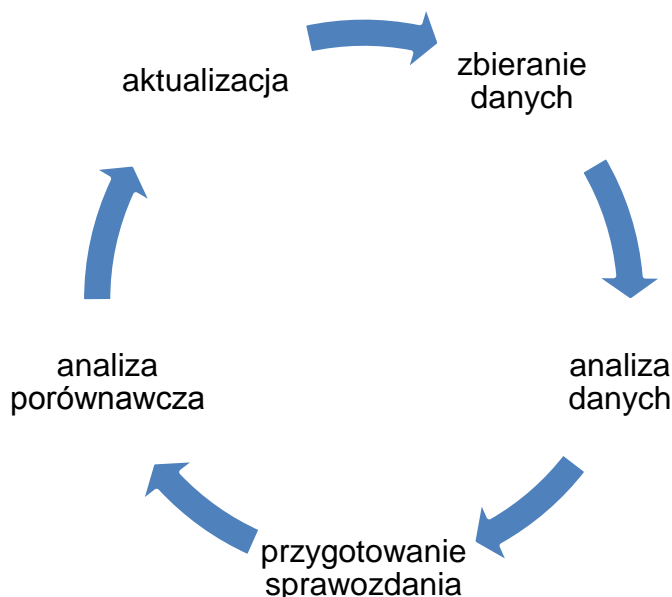
Monitoring ma za zadanie kontrolować przebieg prac, działań związanych z PGN. Efektem będzie ocena, czy działania są w rzeczywistości na tyle skuteczne na ile zakładano i czy nie jest wymagana modyfikacja planu. Jeżeli działania nie będą przynosiły zakładanych rezultatów konieczna będzie aktualizacja planu.

Monitoring i raportowanie jest jedną z bardzo istotnych części wdrażania PGN. Poradnik jak opracować plan działań na rzecz zrównoważonej energii (SEAP) zaleca, aby Raport z wdrażania PGN składać co dwa lata od dnia jego złożenia.

Raport powinien zawierać wyniki aktualnej inwentaryzacji emisji CO₂. Inwentaryzację zaleca się przeprowadzać co roku, dzięki czemu w jednym raporcie przedstawia się zrealizowane działania oraz efekty ich realizacji.

Władze Gminy Osiek uznają, że inwentaryzacje coroczne nadmiernie obciążają pracowników oraz budżet gminy, dlatego decydują, że opracowywanie ich będzie odbywało się w większych odstępach czasu, jednak nie rzadziej niż raz na cztery lata. Ze względu na to Gmina zobowiązana jest do sporządzania dwóch rodzajów raportów:

- ✓ Raport z realizacji działań PGN, który przedstawia działania, które zostały przeprowadzone w gminie, informacje o charakterze i jakości podjętych działań i analizę bieżącej sytuacji. Ponadto w raporcie znajdują się propozycje działań korygujących, natomiast nie obejmuje inwentaryzacji emisji CO₂.
- ✓ Raport z wdrażania PGN, który będzie zawierał wynik inwentaryzacji emisji CO₂ oraz dane ilościowe o wdrożonych środkach, ich wpływ na zużycie energii, wielkość redukcji emisji CO₂.

Rysunek 5 Monitoring realizacji planu w Gminie Osiek

Źródło: opracowanie własne

Monitoring i raportowanie będzie finansowany ze środków własnych gminy. Proponowany harmonogram monitoringu realizacji Planu przedstawiono w załączniku 8.

Schematyczne przedstawienie ewaluacji i oceny z wdrażania PGN przedstawia rysunek 5. Systematycznie zbierane podczas procesu monitoringu dane, będą jednocześnie przydatne w procesie ewaluacji osiągniętych celów. Celem ewaluacji będzie weryfikacja prawidłowego przebiegu podejmowanych działań oraz ich ocena. W ramach procedury ewaluacji i oceny poszczególne jednostki gminne będą dostarczały do koordynatora PGN dane dotyczące przeprowadzonych inwestycji oraz tych planowanych, poniesione koszty, efekty działań itd. zaraz po zakończeniu się danego roku kalendarzowego. Na podstawie tych danych w okresie jednego miesiąca Koordynator sporządza odpowiednie raporty.

Ewaluacja jest ściśle związana z raportem z realizacji działań PGN, dlatego powinna być przeprowadzana corocznie i odnosić się bezpośrednio do tego w jakim stopniu są realizowane cele główne PGN. Bardziej szczegółowa ewaluacja powinna zostać wykonana przy wykorzystaniu danych dotyczących nowej inwentaryzacji emisji. Pozwoli to na ocenę nie tylko celów głównych, ale również konkretnych zadań z wykorzystaniem informacji pochodzących z analizy dokumentów oraz przeprowadzonej ankietyzacji. W przypadku wykazania znacznych odchyłeń na etapie oceny, należy dokonać aktualizacji planu.

W ramach ewaluacji należy się odnieść do założonych wartości docelowych wskaźników i porównać, czy przy obecnym tempie działań jest możliwe ich osiągnięcie. Szczegółową ewaluację należy przeprowadzić w roku 2020 jak i w roku końcowym 2024, w celu oceny końcowej podjętych działań. Przyjmuje się, iż ewaluacja dotycząca głównych celów będzie stanowiła część składową raportu z realizacji działań PGN. W przypadku ewaluacji końcowej oraz tej sporządzonej z wykorzystaniem danych dotyczących nowej inwentaryzacji emisji, powinna ona stanowić osobny dokument.

Uchwalenie niniejszego dokumentu przez Radę Gminy nie oznacza, iż Interesariusze nie mają już wpływu na jego funkcjonowanie. Przyjęcie dokumentu poprzez stosowną uchwałę jednocześnie powołuje Koordynatora, do którego istnieje możliwość zgłaszania nowych projektów oraz wniosków o modyfikację PGN. Zgłaszanie wniosków odbywać się będzie w sposób ciągły. Przyjęcie ciągłego systemu wynika z możliwości szybszego reagowania na pojawiające się z czasem zmiany (np. nowe źródła finansowania). Niezależnie od dokonanych przez

Interesariuszy zgłoszeń, zmiany w Planie będą wprowadzane w momencie zaistnienia przesłanek ku temu (negatywny raport z wdrażania i ewaluacji, znaczne zmiany w prawie itd.) poprzez dokonanie poprawek, przeprowadzenie oceny pod kątem oddziaływania na środowisko (RDOŚ Kielce oraz ŚPWIS), ocenę zmian przez Doradcę Energetycznego (organ weryfikujący), i ich wprowadzenie poprzez uchwałę Rady Gminy (zmiana może być wprowadzona w formie aneksu do PGN). Celem skutecznego ubiegania się przez interesariuszy o środki, po zatwierdzeniu zmian należy uzyskać zaświadczenie, stwierdzające spełnianie przez zmodyfikowany dokument obowiązujących wytycznych (opinia wydawana przez Doradcę).

Każdy mieszkaniec gminy (bądź inwestor) ma możliwość złożenia wniosku. Wniosek taki musi zostać złożony na piśmie z potwierdzeniem jego przyjęcia przez Koordynatora. Od tego momentu liczy się czas 30 dni na udzieleni odpowiedzi, osobie składającej wniosek. Koordynator sam; o ile przedstawiona propozycja dotyczy zagadnień, z których posiada on odpowiednie kompetencje; bądź w powołanym zespole doradczym (opis w podrozdziale struktura organizacyjna) przeprowadza ocenę złożonego wniosku, oceniając możliwość oraz zasadność jego realizacji. Jeżeli zespół ten pozytywnie zaopiniuje wniosek trafia on do dalszych prac. W momencie uzyskania pozytywnej opinii Doradcy Energetycznego oraz decyzji na obradach Rady Gminy zostaje on uznany za zatwierdzony i wpisany do realizacji w ramach PGN.

10.2 Wskaźniki monitorowania

Do oceny postępów i efektów realizacji Planu potrzeba odpowiednich wskaźników. Poprzez realizację działań zapisanych w niniejszym dokumencie, dla roku 2020 planuje się osiągnąć następujące wartości wybranych wskaźników:

Tabela 29 Wartości docelowe wskaźników

Nazwa	Właściwa tendencja	Jednostka	Wartość w 2020
Edukacja i promocja efektywności oraz ekologii	Wzrost	Osoby	500
Projekt Założeń do Planu Zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Wykonanie	Sztuka	1

PGN dla Miasta i Gminy Osiek na lata 2018-2024

Greenlynx ul. 1 Maja 7/3 39-400 Tarnobrzeg

Nazwa	Właściwa tendencja	Jednostka	Wartość w 2020
Liczba audytów energetycznych b.u.p.	Wzrost	Sztuki	4
Kontrole gospodarki odpadami	Wzrost	Sztuki	10
Liczba instalacji OZE	Wzrost	Sztuki	150
Energia z OZE	Wzrost	MWh/rok	1 239,50
Zużycie energii	Spadek	MWh/rok	11 409,82
Emisja CO₂	Spadek	Mg/rok	1 993,11
Zużycie węgla	Spadek	Mg/rok	250
Termomodernizacje budynków	Wzrost	Sztuki	100
Wymiany kotłów	Wzrost	Sztuki	75
Modernizacja i budowa chodników	Wzrost	Km	2,15
Modernizacje dróg	Wzrost	Km	7,5
Modernizacja oświetlenia ulicznego	Wzrost	Sztuki	50

Źródło: opracowanie własne

Wartości podane dla roku 2020 oznaczają w przypadku liczby sztuk, osób bądź kilometrów, skumulowane działanie przez cały okres trwania projektu.

11 Podsumowanie

Opracowanie niniejszego Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta i Gminy Osiek wraz z bazową inwentaryzacją emisji zostało przeprowadzone w oparciu o dane z 2010 roku (rok bazowy). Wszelkie przeprowadzone analizy dotyczyły całości obszaru terytorialnego gminy.

Wyniki inwentaryzacji wykazują:

- ✓ Zużycie energii na terenie gminy w wysokości **1 165 203,20 GJ (323 667,55 MWh/rok)**,
- ✓ Emisję dwutlenku węgla w wysokości **44 405,00 Mg/rok**,
- ✓ Emisję benzo(a)pirenu w wysokości **43,5098 kg/rok**,
- ✓ Emisję pyłu PM10 w wysokości **82,09 Mg/rok**,
- ✓ Wykorzystanie OZE w wysokości **1 925,09 GJ/rok (534,75 MWh/rok)**; przy wliczeniu drewna 107 940,87 GJ/rok (29 983,58 MWh/rok).

Do realizacji i monitorowania ustalono cele Planu dla roku 2020 na poziomie:

- ✓ Spadek zużycia energii finalnej o **11 409,82 MWh/rok (3,53%)**, w stosunku do roku bazowego,
- ✓ Redukcja CO₂ o **1 993,11 Mg/rok (4,49%)**, w stosunku do roku bazowego,
- ✓ Wzrost produkcji energii z OZE w wysokości **1 239,50 MWh/rok** (wzrost o 0,38% energii roku bazowego, łącznie – po wliczeniu drewna - 9,99% energii finalnej w roku 2020),
- ✓ Redukcja emisji B(a)P o 3,7382 kg/rok,
- ✓ Redukcja emisji pyłu PM10 o 2,8056 Mg/rok.

12 Bibliografia

- Aktualizacja Programu Ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych
- Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Staszowskiego
- Strategia Rozwoju Powiatu Staszowskiego na lata 2014-2020
- Program Ochrony Środowiska dla Ekologiczne Związku Gmin Dorzecza Koprzywianki na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2023
- Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Osiek na lata 2017-2032
- Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej, przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 16 sierpnia 2011 r.
- Krajowy Program Ochrony Powietrza
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności”
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
- Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r.
- Polityka Energetyczna Polski do 2030 r.
- Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej
- Krajowy Plan działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych
- Krajowy Plan Działań Dotyczący Efektywności Energetycznej dla Polski 2017 (czwarty)
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)

- Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 poz. 799)
- Ustawa z dnia 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (Dz. U. z 2017 poz. 286)
- Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej (Dz. U. z 2016 poz. 831)
- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. 2018 poz. 755)
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. 2018 poz. 1269)
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 poz. 1405)
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 poz. 142),
- Rejestry form przyrody
- Natura 2000- standardowe formularze danych
- Instytut Transportu Samochodowego, Zakład badań ekonomicznych: Opracowanie metodologii prognozowania zmian aktywności sektora transportu drogowego (w kontekście ustawy o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji)
- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad- Generalny Pomiar Ruchu 2010,
- Ewidencja zabytków województwa świętokrzyskiego, Narodowy Instytut Dziedzictwa
- Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Kielcach
- <http://geoservis.gdos.gov.pl/mapy/>
- <http://www.nfosigw.gov.pl>
- <http://www.kobize.pl>